

MARTINSKÝ Evanjelik

2019/1-2

ROČNÍK 26

*Ako vychádzali, stretli človeka z Kyrény, menom Šimon.
Toho prinútili niesť Jeho kríž.*

Mt 27, 32

*Vtedy povedal Ježiš svojim učeníkom:
Ak niekto chce ísť za mnou, nech zaprie sám seba,
Vezme svoj kríž a nasleduje ma.*

Mt 16, 24

Evanjelický a. v. cirkevný zbor, Evanjelická spojená škola,
Biblická škola a Centrum kresťanského vzdelávania v Martine
želajú svojim členom, učiteľom, žiakom, študentom, rodičom,
ako aj priaznivcom doma i v zahraničí požehnanú Veľkú noc 2019.

**Kristus vstal z mŕtvych! Naozaj vstal!
Christos voskrese! Voistinu voskrese!
Kyrie elejson!**

Pôstne suspíriá

MARTIN RÁZUS

Pôst, Bože, pôst... v ten vhodný čas
sám osvieť nás a pravdou hošť!
V pokání žiť, v smútku radosť nájsť,
mať viery nadosť...
Ó, daj nám, Pane,
v duchu s Tebou byť! Amen.

Zač by sme prosili, Ty dáš nám, Pane,
keď vierou úprimnou srdce nám splanie.
Ó, vzhliadni na svoj ľud, veď ho ku pokoju
a niekdy prijmi nás,
až príde oný čas, sám v náruč svoju. Amen.

Čo nečisté v nás, Pane, čist',
jak synov svetla uč nás ísť,
nespúšťať sa a jak svedčí,
odolať zvodu márných rečí.
Nech láska k Tebe – naša cnosť,
k nej vedie nás i tento pôst.
Daj hojne, hojne z tejto cnosti
a niekdy spoj nás vo večnosti! Amen.

To srdce čisté stvor v nás, stvor,
od hriechu odveď, odhovor!
Ó, Kriste Pane, daj nám radu –
na duchu posilň, uchráň pádu. Amen.

Kriste, daj chápať, žes' večný v sile,
pred vekmi bol si jak v tejto chvíle!
Nech v Tvojej láske život náš celý,
aby sme po smrti Teba uzreli. Amen.

Evanjelium Veľkej noci je predovšetkým evanjeliom vzkriesenia a kresťanskej misie

Vzkriesenie Ježiša

Po sobote, na úsvite v prvý deň po sobote, prišla Mária Magdaléna a iná Mária pozrieť hrob. A hľa, nastalo veľké zemetrasenie, lebo anjel Pánov zostúpil z neba, prišiel, odvalil kameň a sadol si naň. Jeho zjav bol ako blesk, jeho rúcho biele ako sneh. A strachom pred ním chveli sa strážcovia a zostali ako mŕtvi. Anjel povedal ženám: Vy sa nebojte, lebo viem, že hľadáte Ježiša, toho ukrižovaného! Niet Ho tu, lebo vstal, ako povedal; poďte, vid'te miesto, kde ležal. A choďte rýchlo; povedzte Jeho učeníkom, že vstal z mŕtvych, a hľa, predchádza vás do Galiley, tam Ho uvidíte. Ajhľa, povedal som vám. A odišli rýchlo od hrobu, so strachom i s veľkou radosťou bežali to zvestovať Jeho učeníkom. A ako šli zvestovať to Jeho učeníkom, ajhľa, Ježiš sa stretol s nimi a povedal: Buďte pozdravené! A ony pristúpili, objali Mu nohy a klaňali sa Mu. Ježiš im riekol: Nebojte sa! Chod'te, zvestujte to mojim bratom, aby šli do Galiley; tam ma uvidia.

Po Ježišovom vzkriesení

Keď odišli, ajhľa, niektorí zo stráže prišli do mesta a oznámili veľkňazom všetko, čo sa stalo. Zhromaždili sa teda so staršími, poradili sa, dali vojakom veľa peňazí a povedali: Povedzte: Jeho učeníci prišli v noci a ukradli Ho, keď sme my spali. A keby sa vládár dopyčul o tom, my ho upokojíme a urobíme (všetko), aby ste boli bez starosti. Oni vzali peniaze a urobili, ako ich poučili. A táto zvesť je rozšírená medzi Židmi až dodnes.

Vyslanie učeníkov

Potom jedenásti učeníci šli do Galiley na vrch, kam im rozkázal Ježiš, a keď Ho uzreli, poklonili sa Mu; niektorí však pochybovali. Ježiš pristúpil k nim a povedal im: Daná je mi všetka moc na nebi a na zemi. Choďte teda, čiňte mi učeníkmi všetky národy, krstiac ich v meno Otca i Syna i Ducha Svätého a učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. Ajhľa, ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta. Amen.

Mt 28, 1 - 20

Choďte teda, čiňte mi učeníkmi všetky národy, krstiac ich v meno Otca i Syna i Ducha Svätého a učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. Ajhľa, ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta.
Amen.

Koho prepustiť? Ježiša, alebo Barabbáša?

(Jedna z kľúčových otázok Veľkej noci,
a to aj v dnešných časoch.)

Koho prepustiť?

(Štvrté dejstvo, Prvý výstup.)

Výsluch u Herodesa Antipasa bol krátky, lebo sviatok súril. Antipas poslal obžalovaného Ježiša späť, čomu sa Pilát nepotešil, keď sa chcel zbaviť nemilej záležitosti. Vrátil Ježiša v bielom plášti, z čoho Pilát usudzoval, že aj podľa Antipasa je Ježiš nevinný.

Uvažoval, čo robiť ďalej. Keď sa žalobcovia odvolávali na ľud, napadlo mu, že aj on sa obráti naň návrhom. *Priviedli ste mi tohto človeka, akoby odvracal ľud a hľa, ja som Ho vypočul pred vami a nenašiel som na ňom viny, pre ktorú žalujete na Neho; ale ani Herodes, a preto poslal Ho k nám.* Keby bol našiel príčinu na ňom, aby Ho ako kompetentný vládár odsúdil na smrť, nebol by Ho poslal späť. *Tak potrestám Ho a prepustím.*

Opäť chybný ústupok. Konštatoval, že je nevinný, a predsa Ho chce potrestať. Ako to? Ešte nebol odsúdený, a tak nemohol byť ani trestaný. Mal pevne stáť pri spravodlivom

pokračovaní a on ustupuje, aby sa zaliečal veľrade. Je pravda, chcel Mu tým pomôcť k prepusteniu, ale nepredpokladal, že takým počínaním prejaví v očiach žalobcov slabosť a tí to využijú. Aj v lude sa prepočítal. Myslel, že ten bude mať viac citu spravodlivosti, keď uvidí potrestaného Ježiša, uspokojí sa a schváli prepustenie. Sklamal sa, lebo sfanatizovaný a sklamaný dav, že Ježiš neurobil div, ako čakali, odvrátil sa od Ježiša a nesúhlasil s takým prepustením.

V ťažkej situácii Pilát ostal pri myšlienke prepustenia, ale spojil prepustenie s novým námetom. Na sviatky Paschy mal právo dvoch väzňov navrhnúť ľudu na amnestiu, aby si z nich ľud vybral, ktorého z nich chce prepustiť.

Otec – zamiešal sa syn – Lukáš píše, nie že mal *právo*, ale *musel* prepustiť (L 23, 17). Áno *musel* podľa zvyku jedného prepustiť, ale nemusel dvoch navrhnúť, aby si z nich ľud vybral. To už bolo *právo*, a tým chcel Ježišovi pomôcť. Prepúšťanie totiž mala byť

pamiatka na prepustenie Izraela z Egypta. Prv to Pilát robieval tak, že na radu Annášovu prepúšťal niekoho z uväznených buričov, takzvaných sikárov (dykobijcov). Rimania im toto právo ponechali, lebo aj u Rimanov bolo bežné pri radostných príležitostiach amnestovať.

Podľa tohto zvykového práva prestúpil teda Pilát pred ľud a pýtal sa: *Ktorého si žiadate, aby som vám prepustil: Barabáša a či Ježiša, ktorý sa menuje Kristus?*

Ako vyslovil otázku, pojednávanie prerušil istý posol, ktorého poslala Pilátova žena.

Zárok Pilátovej ženy. (Druhý výstup.)

Po poslovi Pilátova žena odkázala: *Nemaj nič s tým Spravodlivým! Lebo som mnoho vytrpela dnes vo sne pre Neho.* (Mt 27, 19)

Kde sa mohol vziať tento jediný príhovorný zárok v prospech Ježiša? Ako prišla k tomu práve Pilátova žena, keď všetci najbližší opustili Ježiša? Všetci sa v strachu rozprchli alebo snád niektorý skrýval sa v prítomnom dave, ale sa neopovážil ohlásiť.

Biblické pramene na otázku neodpovedajú. Našu zvedavosť, ani tradíciu to neuspokojilo a hľadalo sa riešenie. Apokryf Skutky Pilátove hovorí, že keď Pilátova žena ochorela, Ježiš ju vyliečil, a tak ako bývalá pacientka z vďačnosti sa za Neho prihovarila. Podľa Klopstockovej básne Mesiáš vraj Mária, matka Ježišova, zakročila u Pilátovej ženy.

Netreba ísť tak ďaleko, keď citovaný odkaz ukazuje cestu, kde hľadať prameň orodovania. Odkaz hovorí o snívaní, v ktorom Pilátova žena mnoho trpela. Pravda, tradícia aj tento sen vložila taktó: Boh zavolať Piláta na súd pre odsúdenie Ježiša a toho sa nalakala. To by bolo prijateľné, keby bola zmýšľala po kresťansky, ale ona bola pohanka. Treba skúmať jej minulosť.

Jej pôvodné meno Prokula poukazuje, že bola zo šľachtického rímskeho rodu, vychovávaná na cisárskom dvore Tiberia a jej osobné meno Klaudia bolo tiež rímske. Je

možné, že vzdelanú šľachticnú pohanský rímsky náboženský synkretizmus už neuspokojoval, túžila po lepšej viere, a tak v prostredí židovskom bola prozelytkou brán, ako bol kafarnaumský stotník, grécki prozelýti atď.; slovom mohla byť veriacaou v jedného Boha po pohanskom polyteizme, čiže podľa kralického prekladu *bohobojná*.

Aj ako bývalá pohanka aj ako bohobojná mohla veriť, že sa božstvo zjavuje vo sne a ten sen jej predstavil Ježiša za spravodlivého, pravda, nie v našom kresťanskom ponímaní za Syna Božieho, ale za jedného z mnohých synov božích, v ktorých verili pohania a z ktorých keď niektorého urazí, bohovia ju potrescú. Toho sa bála, a preto zakročila. Keby to bola urobila z tejto pohánky, ako starostlivú ženu nemohli by sme ju odsúdiť.

Odhliadnime však od bájenia a od tradície. Vieme aj z našich biblických dejín, že sen hral úlohu aj u mudrcov, u Jozefa i u Márie. U Jozefa bola to Božia záchrana pred Herodesom. To vyznieva aj tu zo slov: *Nemaj nič s tým Spravodlivým!* Spojac s tradičným chápaním: *Nevyvolaj na nás Boží trest!*

Pravda, pred vedou sen trätí na význame a vraduje sa do ríše poverčivosti. Lenže z psychologického stanoviska musíme povedať, že sen do istej miery poukazuje na stav duše snívajúceho; na predstavy, s ktorými sa aj Klaudia v bdelosti mohla zaoberať. Nie je predsa možné, žeby nebola vedela o udalostiach posledných dní v Jeruzaleme, o vzkriesení Lazara, o vjazde do Jeruzalema, o vyčistení chrámu atď.; veď tie udalosti narobili veľa ruchu. Je prirodzené, že sa aj ona mohla nimi zaoberať v myšlienkach. To jej dávalo látku, ktorú potom sen, fantázia bez povedomia splietla v obraz sna.

Počula iste o Ježišovi všeličo, medziiným aké divy robí, tak bála sa o svojho manžela, ak sa dopustí nejakej nespravodlivosti. Chcela byť anjelom strážnym svojho muža – a to sa musí honorovať.

Netreba ďalej idealizovať, robiť z nej tajnú kresťanku, tým menej, že neskoršie sa ňou

stala aj verejne. Najmenej však možno súhlasiť s východnou cirkvou, ktorá ju považuje za sväticu pre jej výrok, že Ježiš je spravodlivý. Možno, že jej pokresťančenie povstalo z toho, že ju stotožnili s rímskou Klaudiou, ktorú spomína apoštol Pavol. (2 Tim 4, 21)

Zakiaľ Pilát preberal manželkin odkaz a uvažoval o ňom, zatiaľ rozliční nadháňaci spravovali dav, čo má odpovedať na Pilátovu otázku: **Ktorého si žiadate, aby som vám prepustil, Barabbáša a či Ježiša, ktorý sa menuje Kristus?** Podľa židovského Talmudu ešte aj tým zavádzali ľud, že Pilát preto chráni Ježiša, lebo nadŕža Rímu. Vrchol zlomyseľnosti a zneuctenia Ježiša bol aj v tom, že štváci Barabbáša predstavili ako Bar-Abbasa: totiž – syna otcovho, kým Ježiša ako Bar-Imma – syna matkinho.

Čo urobiť s Ježišom? (Tretí výstup.)

Keď sa Pilát vrátil k ľudu, spýtal sa znovu, ale v zmenenej forme: „Chcete, aby som vám prepustil kráľa židovského?“

Z manipulovaného davu jedni kričali: *Nie toho, ale Barabbáša*; iní: *Vezmi si ho a prepust' nám Barabbáša!*

Nedivme sa davu, ale Pilátovi, hoci chcel pomôcť Ježišovi. Opäť urobil niekoľko chýb. Nevinného Ježiša postavil vedľa Barabbáša; Ježiš ešte nebol uznaný za vinného a postavil Ho medzi odsúdených kandidátov na prepustenie; napokon, že dal rozhodovať zavedenému davu medzi vinným a nevinným. Aj výraz „kráľa židovského“ nemiestne použil, veď nemohol vedieť, že tým ich len pobúri.

Ešte aj ďalej pokračoval v taktických chybách, keď sa pýtal: *A čo urobiť s tým, ktorého menujete židovským kráľom?*

On sám mal vedieť, čo má urobiť s ním, keď je nevinný podľa jeho vyhlásenia. Možno, že rátal s tým, že ten dav je onen ľud, ktorý Ho na Kvetnú nedeľu vítal ako kráľa a volal *Hosanna!* Aj tu sa mylil. Ak bol niekto prítomný z toho ľudu na strane Ježišovej, ten bol buď terorom zahriaknutý alebo sklamaný, že sa Ježiš ne-

ukázal a nedokázal byť mocným kráľom, akého čakali, keď predtým robil divy a teraz je bezmocný. Väčšina davu však pozostávala z iných individuí: boli tam otroci veľkňazov a ich chlebobdarcovia, ktorým siahol na vrecká; boli oportunisti, ktorí záviseli od vedúcich; boli zbabelci a na druhej strane podplatení uličníci alebo zelóti, sikári atď. Jedným slovom podľa nálady židovského davu boli to „barabiti“ – nacionalistickí prívrženci Barabbáša. Takýto zástup volal, kričal: *Ukrižuj Ho, ukrižuj Ho!* Aj z tohto výkriku dá sa usúdiť, že dav bol zmanipulovaný. Ako Židia mali kričať podľa Mojžišovho zákona: *Ukameňuj Ho!* a nie *Ukrižuj Ho!* Tak robili Štefanovi mučeníkovi, Pavlovi v Lystre, tak chceli Pavlovi a Silasovi vo Filipis. A predsa žiadali ukrižovať, lebo tak ich naviedli vodcovia preto, aby to zvalili na Rimanov, to bola najpotupnejšia smrť a to dokáže, že bol zločinec, zvodca ľudu, falošný prorok. Keď neošlo slabé volanie po ukrižovaní, ešte aj to „kričanie“ išlo na povel vodcov. Krik mal byť terorizovaním Piláta.

Že aj Pilátovi bola nápadná žiadosť *Ukrižuj Ho!*, vysvitá z otázky: *Ale čo zlého urobil tento človek? Už tretí raz opakuje, že nenašiel na ňom viny, pre ktorú by si zaslužil smrť a ukrižovaním ako zástupca Ríma môže trestať len otrokov a najväčších zločincov.*

Hľadal, hľadal východisko. Aby Ho mohol prepustiť, vrátil sa k starému návrhu: *Potrestám Ho a prepustím.*

Zase nedôslednosť. Nevinný a potresce Ho, a to zbičováním, čo sa malo vykonávať len na odsúdených na smrť.

Ustupovanie ich viac a viac posmeľovalo a ešte viac kričali. Pilát plán aj uskutočnil, dal Ježiša zbičovať.

Ajhľa, človek! (Štvrtý výstup.)

Po zbičovaní povedal: *Ajhľa, vyvediem vám Ho, aby ste poznali, že nenachádzam na ňom vinnu.*

Keď Ježiša dokrvaveného vyviedli, predstavil Ho slovami: *Ajhľa, človek!* Keď nevedel

v dave vyvolať cit spravodlivosti, ako varovala jeho manželka, proboval vyvolať cit ľudskosti, súcitu a milosrdenstva. Myslel, že Ho budú ľutovať ako svojho rodáka, keď on Riman má nad Ním zmilovanie.

Ale kde by bola ľútosť, súciti, tam je fanatická nenávisť! Kde ľudskosť, keď človek ľahšie je zverom ako človekom! Ježiš bol Človek, pravý Človek! No oni ľudia-neľudia aj ďalej kričali ako krvilačné šelmy.

Pilát už nevediac si rady s nahuckaným davom, s nevôľou povedal: *Vezmite Ho vy a vy Ho ukrižujte, lebo ja nenachádzam na ňom vinu!* On nevinného neodsúdi na križ, lebo nemá taký zákon. Ak oni majú, nech tak spravia.

Rabulistikou našli si zákon a paragraf. Odpovedali: *My máme zákon a podľa zákona musí umrieť, lebo sa vydával za Syna Božieho.* (J 19, 7)

Rabulistika je v tom, že politické zase obrátili na náboženské. Akoby chceli povedať Pilátovi: Máme zákon a tomu zákonu aj ty sa musíš podrobiť, ty Ho musíš zabiť a nie my. Dopustili, že podľa rímskeho zákona je nevinný, ale je vinný podľa židovského zákona. Ideou o Božom synovstve prešli k tretiemu bodu žaloby, keď prvé dva body zlyhali.

Keď Pilát počul o Božom synovstve, iste si myslel na svoju manželku, jej varovanie a bál sa ako pohan ešte viac potrestať Ježiša. Pohanovia totiž verili v božích synov ako polobohov, miláčikov bohov. Hútal, ak je Ježiš takým božím synom a potrescem Ho, môžu ma bohovia trestať. Avšak udurolo mu do hlavy, že žalobcovia majú pravdu o rešpektovaní židovských náboženských predpisov Rimanmi, a tak aj on ich musí rešpektovať. Ak to nespraví, z celej diaspory zhromaždení môžu sa vzbúriť.

Človek z neba. (Piaty výstup.)

Zmätený týmito obavami znovu vošiel do vládnej budovy a spýtal sa Ježiša: „Skadial si?!“

Otázku nevzťahoval na zemský pôvod Ježiša, veď už vedel, že je z Galiley, ale vzhľadom na pomenovanie *Syn Boží* a vzhľadom na jeho obavu, že bohovia podľa pohanov občas chodia po zemi a tresú vinníkov, ako sa to stalo Pavlovi v Lystre (Sk 14, 11), pomyslel si, či nie je naozaj z neba.

Ježiš na otázku neodpovedal.

Pilát sa zahľadel na Neho a pomyslel si: Zvláštny je to človek, nebráni sa a chcem Mu pomôcť. Namrzený riekol: *Nehovoriš so mnou? Či nevieš, že mám moc prepustiť Ťa a mám moc ukrižovať Ťa?*

Ježiš vedel, že Pilát otázkou mieri na nebo, a preto aj On ho upozorňuje takto: ***Nemal by si moc nado mnou, keby ti nebolo dané zhora; preto kto ma tebe vydal, väčší hriech má.***

Hlboké a ťažké slová aj pre vzdelaného Rimana. Uznáva jeho dobrú vôľu, ale to nestačí. Jeho povinnosťou je byť spravodlivým sudcom, vydržať pri spravodlivosti, lebo je zodpovedný nebu. Sám sa necíti vinným, vinní sú tí, ktorí Ho vydali a mali by poznať Boží zákon. Tým chcel posmeliť kláticeho sa Piláta, aby sa nebál ľudí, ale Boha.

Chcel však aj viac povedať. Nech sa nebojí, aj keď Ho odsúdi, lebo On je síce zhora, ale keby to nebola Božia vôľa, aby trpel, nebol by ním súdený.

Nad povedaným pozastavil sa aj môj synak a spýtal sa: Ako to mohla byť vôľa Božia, keď je Boh aj spravodlivý aj milostivý?

Otázky si položil nielen môj syn, ale aj ne jeden laik i teológ.

Syn môj, ťažko vniknúť do Božieho tajomstva, ale povieť ti, ako som si riešil otázku sám pre seba. Božie vlastnosti všemohúcnosť, spravodlivosť, láska a dobrotnosť neslobodno stavať proti sebe, lebo všetky tvoria podstatu Božiu a stávaním ich proti sebe by sa ničila Jeho podstata. Treba ich brať v plnosti pospolu a nad všetky postaviť vlastnosť dokonalosti v každom ohľade. Všetky musia byť v súlade v nej. Táto dokonalosť a súlad žiadajú, aby trpel a po utrpení bol oslávený.

Syn si stále ešte nebol na čistom: Keď vraj to bola Božia vôľa a nebránil sa, prečo prv povedal Petrovi: *Kto nemá meč, nech predá šaty a kúpi si meč!* A keď učenici povedali: „Pozri, Pane, dva meče sú tu,“ riekol *To stačí*, teda tam chcel obranu. Neskoršie zase zahriakol Petra, aby schoval meč. Ako to všetko zrovnať? (L 22, 36 – 38)

Syn môj, nechcem, ani nemôžem byť, ani nie je treba, aby som bol advokátom Ježišovým. Ježiš to nepotrebuje, lebo sám ukazuje, ako chápať zdanlivé protirečenie, neistotu. Predovšetkým spoznávam, že mňa nevie uspokojiť napr. takéto tvrdenie: *To stačí* bolo povedané ironicky, lebo je to nedôstojné Ježiša. Ani toto vysvetlenie: Kúpiť si dva meče znamená meč duchovnej a svetskej moci (katolícky výklad). Ja hľadím na všetky tieto výpovede pod zorným uhlom Jeho slov o ohni, o boji a meči, ktoré priniesol podľa Jeho slov. Myslel na duchovný meč, duchovný boj a duchovný oheň. On konal tento boj, zapálil oheň, sekal ostrým mečom a v tom majú pokračovať aj jeho učenici, ale u Neho už nastala Bohom určená hodina a každá obrana je zbytočná. On musí trpieť – taká je vôľa Otcova, ktorej sa podrobí. Otec to robí zo spravodlivosti: ako odplata za hriechy ľudí. Ale práve tým dokazuje aj protiklad spravodlivosti: lásku, a tak sa dopĺňujú spravodlivosť i láska. Je pravda, ťažko chápe ľudský rozum, že z lásky má trpieť, ale z Božej strany je to tak. Z ľudskej strany je to nespravodlivosť, ale z Božej láska k ľudstvu, jeho vykúpenie. Syn môj, ľudská láska berie, Božia dáva a tejo chce učiť aj človeka.

Nepriateľ cisárov. (Šiesty výstup.)

Pilát pod dojemom Ježišovej odpovede začal byť neistý. Videl, že je Ježiš nevinný, že ani jeho neobviňuje, upozorňuje na Božiu vôľu. To ho sice uspokojovalo, ale na druhej strane to, že je zodpovedný Bohu, ho znepokojovalo. No ešte poslednýkrát sa vzmužil, čo aj hlava sa mu krútila od zmäténých myšlienok. Snažil sa prepustiť Ježiša.

Keď to Židia pobadali, vrátili sa na politickú koľaj. Zaútočili najpolitickejším dôvodom a volali: *Keď toho prepustíš, nie si priateľ cisárov, lebo každý, kto sa vydáva za kráľa, proti sa cisárovi.*

Mali pravdu, že nemali kráľa, ktorý by ich zbavil rímskeho jarma, ale pokrytecky zamlčali, že ho stále čakajú.

Nie si priateľ cisárov. Nebezpečné slová, lebo sa rovnajú slovám: zradca cisárov, a takého podľa zákona ukrižovali.

Pilát sa zľakol takej vyhrážky, lebo poznal krutú žiarlivosť Tiberia. Mohol sa ešte zachrániť. Mohol celý proces odsunúť do Ríma, lenže zas by bol utrpel na prestíži, a to mu sebavedomie nedovoľovalo. Cítil, že je už beznádejné zachraňovať Ježiša a treba myslieť na záchranu seba samého. Mohol si vo svojom skepticizme aj to myslieť, že taký „snilko nazaretský“ ani nie je hoden vystaviť sa nebezpečenstvu. Chytil sa starej dobrej rady: bližšia košeľa ako kabát.

Takýmito myšlienkami zaujatý riekol žalobcom a ľudu: *Ajhlá, váš kráľ!*

Bolo to už ako vydanie, keď aj sarkastické. Vidieť, že sa premáhal, ale slovom – váš kráľ – znovu rozzúrnil dav, ktorý kričal: *Preč s Ním, preč, ukrižuj Ho!*

V duševnom zápase opäť posmešne riekol: „Vášho kráľa ukrižovať?“

Veľkňazi odpovedali pokrytecky: *Nemáme kráľa, len cisára.*

Inokedy stále štvli proti Rímu, a teraz sa tvária ako vlastenci. Žiadajú smrť Toho, ktorý nebúril, a prepustiť toho, ktorý bol buričom. Mali kričať *Ukameňuj Ho!*, a potuťelne vrešťať *Ukrižuj Ho!* Čakali politického kráľa, ktorý by ich oslobodil od rímskeho jarma, a keď prišiel duchovný, nebeský Mesiáš, kričia, že nechcú kráľa. Pravda, takého kráľa nechcú, ale politického.

Rozsudok. (Siedmy výstup.)

Keď Pilát videl, že už nič nepomôže a ľud sa viac a viac búri, použil zákonité výcho-

disko z obvinenia. Vzal vodu, pred zástupom umyl si ruky a riekol: *Čistý som od krviprelievania* (tohto Spravodlivého – ozvena manželke); *zodpovednosť je na vás!* (5M 21, 1 – 9)

Umytie rúk bol pohanský zvyk; u Židov pri kolektívnej nevine. Tým dal Pilát najavo, že ani on, ani Ježiš nie je vinný, ale národ ako celok.

Národ to aj prevzal na seba slovami: *Krv Jeho na nás a na naše dietky!* A splnilo sa, keď potom vylievali krv v skaze vojny, chrámu, mesta a národa. Od osudného roku 70 po Kr. dosiaľ plačú pri ruinách hradného múru.

Keď sa tak sami prekliali, Pilát im vyhovel. Na znak odsúdenia dal Ježiša znova zbičovať a vydal im Ho, aby bol ukrižovaný. Barabáša prepustil.

Podľa Apokryfov dlhý súdny výrok – rozsudok aj s odôvodnením sa údajne zachoval a so sprievodným listom bol poslaný cisárovi Tiberiovi (Pilátove skutky).

Náhle vydanie a ukrižovanie bolo tiež nezákonné, lebo poprava sa mala uskutočniť až na druhý deň.

Odsúdeného rímski žoldnieri odvedli na nádvorie, zavolali aj pri procese prítomnú stráž chrámu, Ježiša vyzliekli z Antipasovho bieleho pláštá, obliekli do starého vojenského červeného mantla na znamenie, že je pretendentom trónu, uplietli Mu korunu z trnía, ktoré tam bolo na kúrenie spolu s trstinou; na znak žezla do pravej ruky dali Mu trstinu, padali pred Ním na kolena a ako Žida – kráľa posmešne Ho pozdravovali: *Buď pozdravený, kráľ židovský!* Na znak pomazania na kráľovstvo pľuvali na Neho a trstinou Ho zauškovali.

Podľa zákona mali Ho len zbičovať, ale tak sa vidí, že to pohanskí žoldnieri urobili len miernejšie a miesto toho – na zlosť Židov – takto sa Mu posmievali ako židovskému kráľovi. Ešte aj ten pozdrav: *Buď pozdravený!* – bol pohanského rázu, lebo oni pozdravovali cisára: *Ave Caesar Imperator!* Môžeme si predstaviť, ako sa pri tom cítili

Židia. A že zbičovanie bolo len ľahšie, dokazuje ten následok, že Ježiš ako tak mohol ešte niesť kríž.

Keď sa Mu naposmievali, zvliekli z Neho aj ten červený plášť, obliekli Ho do Jeho rúcha a viedli na Golgotu. Pohani viedli židovského kráľa. Skončili tam, kde začali proces pred Pilátom.

Aby si si ľahšie zapamätal, syn môj, postup spleťitého postupu v procese, zrekapitulujme si hlavné myšlienky výstupov. Po príprave a úvode začal sa otázkou: Si ty kráľ židovský? Ak nie, aký kráľ? Dôkazom kráľa je, že búri ľud. Antipas Ho oblečie do bieleho pláštá, že je kandidátom kráľa. Keď aj iní búria ľud, koho prepustiť? Manželka varuje Piláta. Pilát sa pýta: *Čo urobiť s Ježišom?* Zbičovaného predstavuje slovami: *Ajhľa, človek!* Človek z neba. Ako taký je nepriateľ cisára, zradca. Rozsudok: *Ukrižuj Ho!*

Ako vidieť, v celom procese sa ako červená niť ťahá myšlienka kráľa-buriča, ako jedno ohnivo v reťazi židovských vzbúr. Možno, že je to odpoveď na vstup vo Kvetnú nedeľu. Tam: Hosanna, kráľ. Tu: Ukrižuj toho kráľa.

Po ukrižovaní.

Hlavnú myšlienku zvečnil aj Pilát známym nápisom na Ježišovom kríži INRI, o ktorom sme hovorili v galérii Ježišovej.

Krvilačni dosiahli, čo chceli, ale pokoja nemali. Ozývala sa tá krv na nich. Ukázalo sa to hneď na štyroch zákrokoch, počnúc ukrižovaním.

Prvý zákrok urobili hneď v piatok, keď sa začali hanbiť za židovského kráľa a žiadali Piláta, aby zmenil nápis na kríži. Pilát už pri tomto prvom zákroku dokázal sa mužnejším než pri procese, keď odmietol žiadosť a povedal: *Čo som napísal, napísal som.* Ako ich vodca Kaifáš nechtiac povedal pravdu, že je užitočné, keď jeden zomrie za národ, tak aj Pilát nechtiac napísal pravdu na kríž.

Druhý zákrok ohľadom lámania hnátov budeme analyzovať pri profile Kopijníka Longínusa.

Tretí raz prišli k Pilátovi v sobotu po šábesi, aby dal strážiť Ježišov hrob do troch dní. V tom im čiastočne vyhovel, dal časť vojakov, ale o spôsobe stráženia nech sa postarajú sami, keď im povedal: *Máte stráž, chodte a strážte, ako viete!*

V nedeľu vzkriesenia urobili štvrtý zákrok, keď chceli zamiešať Piláta do klamstva, podplatiac hrob strážiacich vojakov, aby rozhlasovali, že učenici Ježišovi ukradli Ježišovo telo z hrobu, a ubezpečovali vojakov, že ich bránia pred Pilátom. Pilát podľa apokryfu Pilátove skutky Tiberiovi aj to oznámil, že vojaci vzali si peniaze, ale hlásali, že videli Ježiša vzkrieseného. Tomu by nasvedčovala skutočnosť, že keď Mária Magdaléna a ostatné ženy v nedeľu ráno prišli k hrobu, už tam vojakov nenašli.

Piláta Boží trest neminul. Dlhو neprežil Ježiša. Keď po ukrižovaní zanedlho dal povraždiť údajne Šimonom mágom naštvaných Samaritánov na ich svätom vrchu Garizim a podali žalobu do Ríma, v roku 36 bol Pilát povoláný do Ríma na výsluch, aby sa ospravedlnil.

Nepodarilo sa mu to. Bol odsúdený a poslaný do vyhnanstva v Galilei, kam ho predišiel aj Archelaos aj Antipas. Podľa inej verzie spáchal samovraždu, jeho mŕtvolu hodili najprv do rieky Tiber, potom do švajčiarskeho jazera, ktoré preto nazvali Pilátovým.

Všeobecne sa dá povedať, že niekdajší starší bádatelia viac odsudzovali Piláta než novší. Pravda, židovský dejepisec Klausner kladie väčšiu vinu na neho. Petrovo apokryfické evanjelium ide tak ďaleko, že Pilát uznal Ježiša za Syna Božieho. To je prí mnoho. Lepšiu charakteristiku napísal ruský Merežkovskij taktó: Pilát bol priemerný človek, temer milosrdný, temer krutý; temer ušľachtilý, temer podlý; temer múdry, temer šialený; temer nevinný, temer zločinný; všade temer, ale nie celkom. Ruky mal čisté – svedomie nie. Podľa Jozefusa a Filóna to bol lakomý vydierač, ale skutok, že vydal telo Ježišovo bez zaplattenia, tomu nenasved-

čuje. U nás mu krátku rozpomienku venoval Čobrda v Korouhvi na Sionu v roku 1878 s. 89 – 90.

Barabbáš (Jesus).

(Mk 15, 6 – 11; Mt 27, 15 – 21; L 23, 17 – 19; J 18, 39 – 40)

Pri Ježišom procese pred Pilátom spomína sa väzeň Barabbáš, ktorého Pilát postavil vedľa Ježiša, keď sa pýtal Židov, ktorého im má prepustiť.

Kto bol Barabbáš? Čo za väzňa? Zvyčajne sa myslí, že to bol kriminálny zločinec, čo akiste povstalo z toho, že evanjelista Ján ho označuje za „lotra“. Je pravda, že slovenské slovo „lotor“ povstalo z latinského „latro“ a znamená zločinca, lenže sú všelijakí zločinci. Aby sme ten pojem mylne nevykladali, musíme sa obzrieť po presnejších správach. Matúš píše, že v čase Ježišomho uväznenia mali aj *povestného väzňa*. Marek dokladá, že *bol väznený s poutalcami, ktorí sa pri vzbure dopustili vraždy* a Lukáš ešte dokladá, že *tá vzbura stala sa v meste*. Ludwig myslí na spomínanú vzburu Galilejcov, ktorú potlačil v Jeruzaleme Pilát a krv vzbúrencov zmiešal s ich obeťami. Z týchto údajov vysvitá, že ide o povstaleckú národnú, židovskú vzburu proti Rimanom, akých bolo mnoho. Podľa toho, Barabbáš bol politickým väzňom. Keď však aj vraždil, bol aj kriminálnym zločincem.

Ako sa ním stal, o tom biblické pramene priamo nehovoria, len z niektorých údajov doplnených o tradíciu sa dá usudzovať, ako sa stal politickým i kriminálnym väzňom.

V nadpise som dal meno Barabbáš a do zátvorčky Jesus. Prečo tak? Jeho vlastné osobné meno bolo Jesus, čo je skratka Jehošua a znamená Osloboditeľ. Už toto ukazuje, že rodičia mu ho nedali bez dôvodu. Bolo to u Židov rozšírené meno. Biblické pramene ho nespomínajú akiste preto, aby sa popri Ježišovi neznesväcovalo. Avšak skrýva sa v Pilátovej otázke,

keď Židia kričali, aby prepustil Barabáša, spýtal sa ich: *Čo teda urobím s Ježišom, ktorý sa menuje Kristus* (vlastne po židovsky Mesiáš)? Tým chcel povedať: Keď vy žiadate prepustiť Jesusa Barabbáša, čo urobíte s Ješusom Mesiášom? Doložka Mesiáš (Kristus) nie je tam náhodne, ale aby volili medzi dvoma Jesusmi.

Možno, že Pilát takto uvažoval: Dvaja Osloboďitelia, dvaja buriči, azda touto slovnou hrou prejdem Židom cez rozum a so súhlasom ľudu prepustím Ježiša.

Keď biblické správy zamĺkali osobné meno Jesus, vyzdvihli rodné meno Barabáš a to sa ujalo. Ono vyzdvihnutie je tiež vzácné, lebo vedie ku koreňom v rode. Samo meno Barabáš je zložené zo slov Bar-abbas a doslovne znamená Syn otcov. Mohlo by sa myslieť, že je zbytočné niekoho menovať synom otcovým, lebo je to prirodzené. Lenže Židia mu dvojako rozumeli. Keď chceli niekoho označiť, že pochádza zo smilstva, tak ho pomenovali Bar-ima, totiž syn matky. Spomenul som, že aj Ježiša tak zneuctili. Druhý zmysel je, že pod otcom nerozumeli len prirodzeného, telesného otca, ale aj duchovného. Napríklad rabínov, učiteľov Zákona menovali duchovnými otcami práve tak, ako aj náš ľud donedávna tak menoval svojich kňazov. Pri mene Barabáš ide o tento prípad.

Barabáš bol z takejto rodiny. Podľa prameňov pochádzal z mesta Joppe-Jaffa pri mori. Kňazská alebo učiteľská rodina pestovala v ňom židovský teokratický fanatizmus. Ako každé židovské dieťa, aj on si musel vyvoliť zamestnanie. Nakoľko rodina bývala pri mori, stal sa rybárom. Bol vysokej postavy, čiernej, oceleových svalov a zuby mal ako mlieko. Keď mu za daňové nedoplatky vzali rybársku loď a pripravili ho o živobytie, pridali sa k judášovským buričom, a tak sa dostal do spomenutej vzbury roku 31, chytili ho a zatvorili. (Flavius, L 13, 1)

Syn môj, pozastavil si sa nad tým, ako ho mohol Pilát navrhnuť na prepustenie, keď

bol politickým zločincom? Tak, že v očiach Piláta bol kriminálnym zločincom. Pravda, Pilát aj tak urobil chybu, lebo ešte nebol odsúdený, čo dokazuje slovo „väzeň“. Rímania tak označovali obvinených pred odsúdením. Ba aj keby bol býval už odsúdený, aj vtedy ho nemal právo navrhnuť na prepustenie, lebo takého mohol len cisár oslobodiť.

Syn položil opäť otázku: Ako mohli Židia žiadať prepustenie Barabbáša popri ukrížovaní Ježiša zo vzbury, keď Mu nedokázali previnenie a falošne Ho žalovali?

Lahko, syn môj, keď oni Barabbáša považovali len za politického väzňa. Práve im to prišlo vhod. Židia s takými sympatizovali. Ježiša znenávideli práve aj preto, že od Neho ako od Mesiáša čakali tiež politické oslobodenie a sklamali sa. Barabáš im bol národný hrdina, bojovník za slobodu, kým Ježiš zbabelec, rojko, fantasta. Barabáš im bol vtelením židovského politického mýtu o Mesiášovi.

Pilát ho prepustil na slobodu. Dokiaľ ju užíval, nevieme. Ale aj keď zomrel, povstali vždy noví a noví vzbúrenci až do osudných rokov 66 – 70. Počujeme ešte aj v Novej zmluve o Teudasovi v apoštolskej dobe (Sk 5, 36), potom o Egypťanovi (Sk 21, 38).

Aby sme si utvorili akú-takú predstavu o židovských vzburách a o ich následkoch, stačí konštatovať, že od Pompeiovoho zaujatia Jeruzalema r. 67 pr. Kr. do roku 39 po Kr. zavraždených bolo vo vzburách a bojoch do 200 000 Židov.

Tieto vzbury spomínam aj preto, lebo boli tiež príčinou odsúdenia Ježiša, potom Jakuba Zebedeovho, apoštola Pavla atď. Že aj Ježiša, ukázal celý proces proti Ježišovi a jeho protivník Barabáš.

Či si Barabáš niekedy pomyslel, že Ježiš zomrel aj za neho? Nemyslím len v našom kresťanskom duchovnom zmysle, ale aj vo vtedajšom politickom?

Z KNIHY

SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ. GALÉRIA

POSTÁV NOVEJ ZMLUVY.

LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ : TRANOSCIOUS, 2010

Ukřížování

I povolal Pilát Náhuma, muže znalého dějin a učeného, a řekl mu: „Náhume, tuze mne mrzí, že váš národ si umanut ukřížovat toho muže. Hrom do vás, vždyť je to bezprávi.“ „Kdyby nebylo bezprávi, nebylo by dějin,“ pravil Náhum.

„Nechci mít s tou věcí co dělat!“ řekl Pilát. „Řekni jim, aby si to ještě rozmyslili.“

„Už je pozdě,“ děl Náhum. „Já sice sleduji události jenom z knih, a proto jsem se nešel dívat na místo popravni; ale zrovna před chvilinkou přiběhla odtamtud má posluhovačka a vykládala, že už je ukřížován a visí mezi mužem na pravici a mužem na levici.“ I zachmuřil se Pilát a zakryl si tváře dlaněmi. Po chvíli pak pravil: „Nemluvme tedy o tom. Ale co, prosím tě, spáchal ten muž na pravici a ten muž na levici?“

„Ani ti nepovím,“ vece Náhum; „jedni říkají, že to jsou zločinci, a jiní, že to jsou jacísi hlasatelé. Pokud mohu soudit podle dějin, dělali asi nějakou politiku; ale nejde mně do hlavy, že je národ ukřížoval oba najednou.“

„Nerozumím ti,“ řekl Pilát.

„To je tak,“ pravil Náhum. „Někdy lidé křížují toho na pravici a někdy toho na levici; vždycky to tak v dějinách bývalo. Každá doba má jiné mučedníky. Jsou doby, kdy je vězněn nebo křížován ten, kdo bojuje za svůj národ; a jindy zase je řada na tom, kdo říká, že se musí bojovat za chudáky a otroky. Obojí se střídá a každý má svůj čas.“

„Aha,“ řekl Pilát. „Tak vy tedy křížujete každého, kdo se zasazuje o něco pořádného.“

„Skoro,“ řekl Náhum. „Ale ono to má svůj háček. Někdy bys řekl, že se ti lidé zasazují víc o nenávisť k těm druhým než o to pořádné, co hlásají. Lidé jsou vždycky křížování za něco krásného a velkého. Ten, kdo je zrovna na kříži, obětuje svůj život za velikou věc; ale ten, kdo ho na kříž vleče a přitlouká, ten, Piláte, je zlý a divoký a tuze osklivý na pohled. Piláte, národ je veliká a krásná věc.“

„Aspoň náš římský,“ řekl Pilát.

„I ten náš,“ pravil Náhum. „Ale i spravedlnost k chudým je veliká a krásná věc. Jenže ti lidé se mohou udusit nenávisť a zlobou pro ty veliké a krásné věci; a ti ostatní jdou jednou s tím a podruhé s oním a vždycky pomáhají ukřížovat toho, na kom je zrovna řada; nebo se na to jen dívají a říkají si: Dobře mu tak, měl jít s naší stranou.“

„Proč tedy,“ pravil Pilát, „křížují toho uprostřed?“

„To máš tak,“ řekl nato Náhum. „Kdyby to vyhrál ten na levici, ukřížuje toho vpravo, ale ještě dřív toho uprostřed. Kdyby to vyhrál ten na pravici, ukřížuje toho, co je vlevo, ale toho uprostřed ještě dřív. Ovšem je také možno, že nastanou zmatky a boje; pak ten vpravo a ten vlevo společně ukřížují toho, co je uprostřed, protože se nerozhodl, proti kterému z těch dvou půjde. Kdybys vystoupil na střechu svého domu, viděl bys pole Hakeldama: nenávisť na levici, nenávisť na pravici, a mezi nimi ten, který to chtěl spravit láskou a rozumem, jak se o něm říká. A krom toho bys viděl spoustu lidí, kteří se na to jen dívají, pojdajíce přitom oběd, který si s sebou přinesli. Nějak se stmívá; teď všichni poběží kalupem domů, aby jim nezmokly šaty.“

A když byla hodina šestá, stala se tma po vsí zemi až do hodiny deváté. V hodinu devátou zavolal ten uprostřed hlasem velikým řka: „Elói, Elói, lama zabachtani?“ A aj opona chrámová se roztrhla na dvě, od vrchu až dolů, a země se trásla a skály pukaly.

KAREL ČAPEK (1927)

Ježíš, ne Cézar! Náboženství Ježíšovo

Karel Čapek – Tomáš Garrigue Masaryk

Tak – to asi je trest mé filozofie náboženství; rozumí se, těch čtyřia dvacet paragrafečků je jen stručným obsahem různých monografií o náboženství. Mnoho věřících neví, co je náboženství, mnoho nevěřících nemá tušení, co vlastně popírají; ale nejmíň a nejpovrchněji chápou náboženství lidé indiferentní, lhotejní. Přivést je k tomu, aby o náboženství aspoň mysleli – to by, pane, bylo velké misionářství, a potřebnější, než jít kázat negrům; ti věří po svém, ale věří. Dnes by bylo třeba misionářů pro inteligenci, ovšem inteligentních a opravdu zbožných.

Všiml jsem si jednoho: kdykoliv naznačujete svou vlastní víru, citujete Krista a apoštoly.

Ano. Ježíš – neříkávám Kristus – je mně vzorem a učitelem zbožnosti; učí, že láska k láskyplnému Bohu, láska k bližnímu a dokonce k nepříteli, tedy čistá, nejčistší lidskost, humanita, jsou podstatou náboženství. Zbožnost a mravnost jsou Ježíšovi hlavní prvky náboženství. Všimněte si, že v evangeliích – ve srovnání se Starým zákonem nebo s řeckou teologií – je málo teologie, málo kosmologie a eschatologie, skoro žádná historie; nemáte tam podrobných předpisů kultických a rituálních ani církevně organizačních. Ježíš podává téměř výlučně poučení mravní, stále se obrací k praktickým otázkám, jak je vynucuje život kolem něho: sám svou lásku k bližnímu projevuje účinnou pomocí v bidě duchovní i tělesné. Jen se znova podívejte do evangelií: jak diskrétní jsou Ježíšovy předpisy teologické a Jeho odkazy k transcendentnu! Bůh je Mu otcem, má k Němu intimní osobní poměr, ale nemluví o tomto poměru mnoho, žije jej a nedává žádné soustavy teologie. Ježíš byl živým příkladem; lásky nekázal jen slovy, ale stále ji vykonával, obcoval s chudými a uniženými, vyhledával hříšníky a mravně vtřídně, léčil choré, sytil hladové, varoval bohaté. Takové živé náboženství se šíří víc příkladem než slovy, jako oheň, jako nákaza. Ježíš svého učení nedokazoval: mluvil vždycky jako moc maje; nepolemizoval teologicky, ale potíral farizeje a zákoníky tím, že ukazoval na jejich nepravou zbožnost a morálku. Ukázal, že náboženství pravé, pravá zbožnost proniká celým životem, i tím denním, všedním, a proniká jím stále, v každém okamžiku; většina lidí se spokojuje s náboženstvím svátečním, okázalým a málo upřímným – jen o výjimečných příležitostech, zvláště když je zle, vzpomínají si na Pána Boha a křičí pak o pomoc a čekají znamení a zázraky. Ale život věčný nebude až po smrti a na onom světě – žijeme ve věčnosti už teď a vždycky. To se rozumí, lidé si to neradi uvědomují, odkládají věčnost na dlouhé lokte; nechávají si ji v rezervě na dobu po smrti. Náboženství se může prožívat nejen v kostele, ale i ve fabrice a na poli, v kravině i v salóně, v smutku i v radosti. To je příklad Ježíšův.

A přijímáte historickou osobu Ježíšovu?

V evangeliích, v starokřesťanské literatuře vůbec i v tradici se rýsuje bohatá a jednotná osobnost Ježíšova; to se, pane, dá těžko vymýšlet a skládat pouze z řady legend. Mně stačí evangelia a stará literatura křesťanská vůbec; její obsah dává plasticky živý a pěkný obraz počátků a vývoje křesťanství, Jeho učení, osob i církve, a to, zdá se mi, je věci hlavní. Jde především o hodnotu toho učení a charakter té osobnosti, již se to učení přičítá. A to učení a ta osobnost jsou jedinečné, ohromné.

Ta osobnost je tak životná, že to člověka svádí, aby si ji domýšlel dál.

Četl jsem hlavní ty takzvané životopisy Ježíšovy; v žádném z nich nenacházím tolik náboženského života jako v evangeliích. Evangelia přímo voní realitou. Skutečný životopis Ježíšův se nedá napsat, je příliš málo zpráv: od Ježíše samého nemáme ani jednoho slova skutečně autentického, sám nic nenapsal a neznechal. Prvé zprávy jsou od Pavla, který zemřel tuším kolem roku 64, a evangelia byla psána počínajíc asi od roku 70. I dochovaný text celého Nového zákona je v mnohých a důležitých partiích sporný, jsou interpolace, jsou opisové chyby, chyby v překladu a kdeco; ale hlavní učení a náboženský charakter Ježíšův se Písmem postihuje dostatečně dobře a názorně.

KAREL ČAPEK / HOVORY S TGM

Dnes sme boli na tej večeri, rozprával nám – mne a Slávke – vnuk, žiakik malý- prváčik. Bolo to v aute cestou na popoludňajšie plávanie. Na akej večeri? – pýtame sa. – Na tej predsa, hovorí ďalej, na ktorej boli aj učenici. Hneď sme pochopili: náš malý vnuk rozpráva o Večeri Pánovej. A bol tam aj Pán Ježiš? – pýtame sa ďalej. Áno, bol, – odpovedal.

Pán Ježiš – to bola Ruženka, – pokračoval. Opäť sme pochopili: Pani učiteľka? – Áno, odpovedal. – Ona bola Pán Ježiš a my sme boli učenici. Mali sme mená, niekto bol Peter a niekto Ján. Aj ja som bol učeník. A bol medzi nami aj Judáš, – pokračoval. Jedna vysoká štvrtáčka bola Judáš, povedal s dôrazom.

Bolo nás viac ako dvanásť, – dodal. Bolo nás až sedemnášť učenikov. Celá trieda.

Dostali ste chlebič? – Áno, povedal súhlasne. – Aj vínko, – dodal. Ale to len akože – pripili sme si akože z pohára.

Potom rozhovor pokračoval. Hovorili sme o odpustení. O ukrižovaní. O Judášovi i Petrovi a Jánovi. Aj o Tomášovi. O zrade. Hovorili sme o hriechu a hriešnosti. O Božích prikázaniach. O tých najaktuálnejších: Nezabijes! Nepokradneš!

Na túto pamätnú Večeru Pánovu, ktorá sa odohrávala v popoludňajšom martinskom aute, sa nebude dať, milí moji, len tak zabudnúť.

Vďaka, milá pani učiteľka Ruženka, za túto skvelú školskú hru!

ŠA

4. apríla 2019, v pôstnom čase, sa uskutočnila v Oravskej galérii v Dolnom Kubíne výstava akad. maliara Stanka Lajdu zo Žiliny s názvom **Posledná večera Leonarda da Vinci – očami akademického maliara Stanislava Lajdu**. Výstava potrvá do 16. júna 2012.

Bola raz jedna paténa

– tanierik, na ktorý sa kládol a kladie posvätený chlieb, pripravený k Večeri Pánovej kajúcich kresťanov. Obrázok takej starodávnej patény mi priniesla milovníčka dávnych časov, archivárka Dr. Viera Sedláková, ktorá spravuje zborový archív Evanjelického a. v. zboru v Martine. Paténu našla pri revízii archíválií. Môžem povedať, že ma veľmi zaujala nielen veľmi pekným tvarom, ale i pôvodcovstvom – menom (s najväčšou pravdepodobnosťou) darkyne Anny P. Bohunkovej a datovaním: 1. januára 1856.

Nemali by sme mať pochybnosti o tom, že ide o dar príslušníčky zemianskeho rodu Bohunkovcov, ktorí žili v Bohúňovciach, respektíve na „Bohunkovskej strane“ Dražkoviec (dnes súčasť Dražkoviec pri Martine; Dražkovce sú aj dnes filiou martinského evanjelického zboru).

S paténou prichádzajú otázky: Ako asi vyzerala darkyňa Anna P. Bohunková? Ako sa prihovárala martinskému farárovi Jozefovi Horvátovi, keď mu v roku 1856 na Nový rok odovzdávala svoj dar? Koľko Bohunkovcov ju sprevádzalo? Prišli z Bohúňoviec do Martina na korbách, ktoré ťahali koniky so zvončekmi? Bol slnečný čas? Prijali Bohunkovci spoločne eucharistiu? A s akými pocitmi ona sama prijímala zo „svojej“ patény dar Večere Pánovej?

O Anninej paténe sa, priatelia, isto-iste hovorilo roky.

Dnes by paténe s určitou dobrou padla odborná renovácia.

Ale i príležitostná služba pri Večeriach Pánových – ktoré sa budú konať na „nové roky“, ktoré ešte len prídu – pricvávajú azda – na tých dávnych koníkoch s vyzvňajúcimi zvončekmi.

Zachovať jednotu a pozvať ľudí do služby

Z programu nového vedenia ECAV

V priestoroch Generálneho biskupského úradu ECAV na Slovensku sa utorok 29. januára uskutočnilo novoročné stretnutie novozvolených predstaviteľov ECAV na Slovensku s novinármi. Generálny biskup ECAV Ivan Elko, generálny dozorca ECAV Ján Brozman a biskup Západného distriktu ECAV Ján Hroboň informovali zástupcov médií o programových aktivitách evanjelickej cirkvi na rok 2019. Stretnutie s novinármi viedol Martin Miti Kováč, poverený tajomník pre mediálnu komunikáciu, ktorý zástupcov médií a verejnosť zároveň pozval na inštaláciu nových biskupov a uvedenie do úradu generálneho dozorca. Spomínaná inštalácia sa uskutoční 2. marca o 11.00 h v evanjelickom kostole vo Zvolene.

Generálny biskup ECAV Ivan Elko sa vo svojom úvode príspevku vyjadril, že svoje pôsobenie vo funkcii generálneho biskupa vníma ako službu, prácu a poslanie, v ktorej sa nechce šetriť, ale práve naopak, chce pracovať naplno. Uvedol, že cirkev v roku 2019 čakajú tri dôležité udalosti. Prvou bude inštalácia novozvolených predstaviteľov cirkvi. Bol by rád, keby táto inštalácia bola výrazom jednoty, *„...aby bola takým signálom, že napriek všetkému a navzdory všetkému sme jedným jediným spoločenstvom. To je pre nás veľmi dôležité.“*

Ďalšou významnou udalosťou bude zasadnutie Synody ECAV na Slovensku. Generálny biskup Ivan Elko vyjadril pranie, aby sa na synode čo najmenej politizovalo a čo najviac uvažovalo nad obsahovým, programovým smerovaním cirkvi. Dodal: *„...my sa chceme venovať vecným problémom, nie politizovaniu, chceme uvažovať nad smerovaním cirkvi, nad novými obsahmi našej práce, našich aktivít, chceme ľudí burcovať do služby, nadchýňať ich, chceme im dávať akúsi novú nádej, novú víziu. Symbolom tohto všetkého by mala byť júnová synoda.“*

Ako tretiu dôležitú udalosť, ktorá ECAV v roku 2019 čaká, generálny biskup Ivan Elko vyzdvihol ordináciu nových kaplánov. *„Radi by sme znova akcentovali dve veci, a to pozvanie mladých ľudí*

k štúdiu na EBFUK a ochotu stať sa evanjelickým duchovným, a tá druhá vec je pozvanie všetkých do služby. Chceme stáť bok po boku, ordinovaní a neordinovaní... od tej najnižšej úrovne, od úrovne cirkevných zborov a tých našich malých spoločenstiev, ktoré sú v tých dedinkách a mestách, cez regióny, senioráty, dištrikty až po generálnu cirkev, chceme ľudí znova nadchnúť a pozvať, aby slúžili v mene Pána Ježiša Krista tým, čo dokážu, aby slúžili iným. A ordinácia by mala byť udalosťou, kde táto výzva mimoriadne intenzívne zaznie.“

V roku 2019 budú rezonovať v evanjelickej cirkvi viaceré výročia. Dňa 4. mája si pripomenieme 100 rokov od tragického úmrtia Milana Rastislava Štefánika. Generálny biskup Ivan Elko uviedol, že *„ľudský profil M. R. Štefánika, by mal byť pre nás výzvou, aby evanjelik ako človek, ale aj ako občan tu bol pre iných“.*

Nemenej zaujímavé je 30. výročie Nežnej revolúcie a 70. výročie Piešťanskej farárskej konferencie. Piešťanský manifest, ktorý bol prijatý v roku 1949 ako reakcia na komunistickú mocou vydaný Zákon o hospodárskom zabezpečení cirkvi štátom, už vtedy naznačil, že nový totalitný režim chcel cirkev zničiť a nie chrániť. Svedčí o tom aj fakt, že niektorí farári, ktorí konferenciu organizovali a podpísali manifest, boli väznení a prenasledovaní. *„Pripomenutie si Piešťanskeho manifestu chceme použiť na výzvu k tomu, aby sa dnes cirkev snažila byť čo najmenej odkázaná na pomoc iných, aby tu cirkev nestála tak, akože vždy sa o mňa niekto postará, alebo štát, alebo zahraniční donori,“* povedal generálny biskup Elko, ktorý vidí ako dôležité učiť ľudí darčovstvu a pripomínať im, že v minulosti sa evanjelici spoliehali len na vlastné zdroje a z nich dokázali vybudovať svoje chrámy a školy.

Tretím dôležitým medzníkom bude aj pre evanjelickú cirkev spomienka na novembrovú udalosť z roku 1989. V tejto súvislosti by malo v cirkvi zaznieť, že *„sloboda je úžasný dar a že sloboda vždy predstavuje akýsi čas Božej milosti a šancu pre cirkev, aby slúžila a my tú šancu*

nechceme nijakým spôsobom premárniť,“ uzavrel generálny biskup.

Ján Brozman, generálny dozorca ECAF, vyzdvihol prácu evanjelického školstva, spoločenstiev, občianskych združení, Spoločenstva evanjelickej mládeže, Evanjelickej diakonie a jej stredísk, ktoré pracujú v cirkvi veľmi pozhnane, evanjelizačne, misijne a prakticky. Generálny dozorca je predsedom výboru Evanjelizačného strediska a upozornil na každoročnú konferenciu, na ktorej sa zúčastňuje 500 – 600 bratov a sestier, „...je to pozhnaný, veľmi dobrý, zdravý čas, aby sme ľuďom odovzdávali posolstvo evanjelia“. V roku 2019 sa bude konať konferencia EVS v Prešove. Pripomenul aktivity Východného dištriktu, a to Dištriktuálne dni a Misijné dni. Ján Brozman, ktorý pôsobil 12 rokov ako dozorca VD ECAF a v súčasnosti je aj dozorcom CZ ECAF Obišovce, zdôraznil, že v ECAF na Slovensku našiel živého Krista a jeho túžbou bolo a je, aby ho nachádzali aj ďalší práve v evanjelickej cirkvi. Aj časopis Evanjelický východ je pre neho symbolom ponuky cesty človeka – východu za Kristom.

Biskup Západného dištriktu Ján Hroboň je vo svojom úrade už vyše 100 dní a jeho predchádzajúce kňazské pôsobenie bolo motiváciou k tomu, aby to, čo sa naučil, odovzdal širšiemu spoločenstvu v evanjelickej cirkvi. Zároveň uviedol, že s bratom generálnym biskupom Ivanom Elkom a bratom generálnym dozorcem Jánom Brozmannom ho spája spoločný pohľad na uplynulé obdobie života evanjelickej cirkvi. „*Vnímame situáciu v cirkvi ako polarizovanú, je to určite obraz aj našej spoločnosti, lebo žijeme v spoločnosti, ktorá je rozdelená, polarizovaná. Táto situácia sa premieta samozrejme aj do cirkvi, lebo cirkev sú tiež ľudia, nie je to žiadne ideálne spoločenstvo. A práve preto takou najsilnejšou pohnútkou, zásadným bodom nášho programu, s ktorým vstupujeme do tejto služby biskupov a dozorcov, sú vzťahy. Dávať ľudí dohromady, zjednocovať, byť mostom, byť tými, ktorí vytvárajú porozumenie.*“ Aj z tohto dôvodu sa tento rok uskutoční Dištriktuálny deň Západného dištriktu, a to 2. júna v Banskej Bystrici. Ján Hroboň, biskup ZD ECAF, považuje za dôležitú otvorenú a korektnú spoluprácu s predstaviteľmi Slovenskej repub-

liky. Cirkev chce byť aktívnym partnerom vo všetkých záležitostiach, ktoré sa týkajú našej spoločnosti. „*Aj v súvislosti s prebiehajúcim procesom výberu ústavných sudcov chceme ukázať na to, o čom je pravda, právo a spravodlivosť. Chceme nekompromisne pomenovávať veci, ktoré sa týkajú korupcie v našej spoločnosti.*“ Zároveň cirkev chce ponúknuť spoločnosti pozitívne príklady pre školstvo či zdravotníctvo z oblastí, ktoré sú v ECAF dobre rozvinuté. aj zo služby diakonie. Biskup Ján Hroboň zdôraznil, že cirkev nechce byť len lojálnym článkom diania v tejto spoločnosti, ale aby jasne zaznel jej hlas tam, kde je to potrebné.

Generálny biskup Ivan Elko sa v prvých týždňoch vo svojom úrade stretáva s predstaviteľmi výborov, sekcií, skupín. Je presvedčený, že poslaním cirkvi je vytvoriť slobodný a tvorivý rámec k ich práci a podporiť ich. V kontexte ekumenickej spolupráce považuje za dôležité, aby ECAF na Slovensku bola spoľahlivým a úprimným partnerom tak v Ekumenickej rade cirkví v SR, ako aj v spolupráci s Konferenciou biskupov Slovenska.

Zástupcov médií zaujímali udalosti spojené s vydaním Pastierskeho listu Zboru biskupov ECAF a vznikom Asociácie slobodných zborov ECAF (ďalej asociácia). Biskup Ján Hroboň uviedol, že v Pastierskom liste sa snažili vyjadriť zásadné stanovisko, ako aj to, že „*voľby boli legitímne, že prebehli regulárne a že so vznikom tejto asociácie nesúhlasíme, a chceme aj týmto spôsobom dať za tým bodku.*“. Generálny biskup Ivan Elko vyjadril obavy z rozštiepenia cirkvi, keďže hlavným motívom asociácie ako občianskeho združenia – združujúceho cirkevné zbory – sú nové voľby. Generálny biskup Ivan Elko považuje za dôležité udržať jednotu cirkvi. Upozornil na výrok apoštola Pavla o slobode, ktorý sa stal aj nosným biblickým textom prvého pastierskeho listu Zboru biskupov ECAF, a dodal, že „*...sloboda má jednu jedinú hranicu, v slobode si naše – Pavel píše – telo, ale je to pre neho to antické biblické synonymum pre človekovo JA – že človekovo ja, si nikdy nesmie osobovať právo nekonať v láske a rozbiť jednotu. To, hovorí Pavel, „je jediné tabu, ktorého sa sloboda človeka nesmie týkať.“*

(KRÁTENÉ). ZDROJ: WWW.ECAF.SK
EVA BACHLETOVÁ | 5. 2. 2019

Slávnosť inštalácie vo Zvolene

V sobotu 2. marca 2019 sa konala vo Zvolene v Evanjelickom kostole Svätej Trojice slávnostná inštalácia novozvoleného biskupa Západného dištriktu Jána Hroboňa a predstaviteľov predsedníctva našej cirkvi – generálneho biskupa Ivana Elka a generálneho dozorcú Jána Brozmana. Znie to možno ako strohá novinárska informácia, no pre náš spevokol a zbor nezabudnuteľná udalosť. V závere januára sme sa dozvedeli, že sme boli pozvaní ako súčasť spoločenstva spevokolov, ktoré budú sprevádzať slávnostné inštaláčne služby Božie. Pri spomienke na úspešné vystúpenie v artikulárnom kostole v Kežmarku a na Dni zmierenia – Dištriktuálnom dni východného dištriktu – v Poprade, nemohli sme takéto pozvanie odrieknuť. Veď poslúžiť spevom novozvoleným funkcionárom, medzi ktorými bude bývalý martínsky brat farár Janko Hroboň a za prípravu zodpovedá aj naša milá dirigentka Marienka, je pre náš spevokol veľkou poctou. Na nácvikoch sme sa sústredili na vybrané piesne a docvičovali pasáže, ktoré podľa názoru dirigentky Janky Bosákovskej bolo potrebné „vyčistiť“.

Prijemné sobotné ráno, cesta autobusom do Zvolena a stretnutie s veľkým množstvom organizátorov, cirkevníkov – účastníkov inštalácie a spevokolistov. Pred kostolom pracovníci televízie, veľký stan a veľkoplošné obrazovky, požiarna a bezpečnostná zložka, pripravené občerstvenie, to všetko napovedalo, že organizátori nenechali nič na náhodu. Krátke gratulačné stretnutie s Marienkou Hroboňovou, ktorej narodeniny pripadli práve na deň inštalácie, a odovzdanie darčiekov. Po 9. hodine už začali nastupovať na chóry kostola spevokolisti z Bratislavy-Dúbravky, Hanušoviec nad Topľou, Nitra a Diakoviec, členovia komorného súboru a aj náš spevokol. Pekne po hlasoch sme zaujali svoje miesta. Pri vstupe do kostola dostali dievčatá a ženy biele šály s notovým vzorom a chlapi čierne kravaty tiež s notovým vzorom. (Žiaľ, po skončení sme tieto estetické doplnky museli vrátiť.) Pod milým a odborným vedením dirigenta Ewalda Danela sme spolu s hudobníkmi veľmi rýchlo vytvorili jeden nádherný a kompaktný celok. Niekoľkokrát sme si prespievali všetky piesne, sústredili sa na spoločné nástupy a výrazové podanie spievaných textov. Svetový dirigent, ktorý nemusí masu 120 spevákov ovládať zvýšeným hlasom, ale len výrazom a gestikuláciou, bol zárukou úspešného vystúpenia. Pomaly, pod dohľadom organizátorov domáceho cirkevného zboru sa začal naplňovať kostol prihlásenými návštevníkmi a pozvanými hosťami. Všetky miesta boli rýchlo obsadené, ale množstvo záujemcov zostalo pred kostolom a vo veľkom stane, kde mohli sledovať dianie a priebeh slávnostných služieb Božích na veľkoplošných obrazovkách.

Krátko po 11. hodine na povel režiséra, nám už známeho Fedora Bartka, sa začali služby Božie a televízne vysielanie. Za slávnostného organového prelúdia brata kantora Janka Siromu, piesní spojených spevokolov a hry komorného súboru vstúpili ako veľká riava do chrámu Božieho bratia farári a farárky našej cirkvi spolu so zástupcami a predstaviteľmi iných cirkví zo Slovenska aj zahraničia. Záver slávnostného sprievodu patril inštalantom a inštalovaným. Po privítaní bratom biskupom VD Slavomírom Sabolom nasledoval predspev a konfiteor. V liturgickej časti účinkovali bratia Miroslav Hvoždžara – senior Myjavského seniorátu, Ján Mojzsis – zvolenský farár, Igor Mišina – emeritný biskup VD a sestra farárka petrážského zboru Eva Kolesárová.

Inštaláčnu časť príhovorom a modlitbou uviedol emeritný generálny biskup Július Filo. Jej sprievodcom bol biskupský tajomník VD Peter Mihoč, ktorý v moderátorských vstupoch informoval o legislatívnych náležitostiach inštalovaných funkcionárov. Do funkcie generálneho biskupa inštaloval Ivana Elka zastupujúci GB – biskup VD Slavomír Sabol a brata biskupa Západného dištriktu Jána Hroboňa inštaloval už nový generálny biskup Ivan Elko. Nového generálneho dozorcú Jána Brozmana uviedol do funkcie biskup VD Slavomír Sabol. Inštaláčnu časť sprevádzali vystúpenia spevokolov a záverečné Confirma Deus.

K novoinštalovaným funkcionárom sa postupne prihovorili reverend – emeritný biskup Peter Rogness, farár Bratislavského medzinárodného zboru, Dr. Friederike Spengler, regionálna biskupka Evanjelickej cirkvi v strednom Nemecku, reverend Dušan Tóth z Kanady, rímskokatolícky biskup Jozef Haľko za ekuménu, biskup Slavomír Sabol za ECAV a Ján Juran za Ministerstvo kultúry SR a štátnu správu. Aj túto časť sprevádzali vystúpenia spevokolov za sprievodu komorného súboru.

Po krátkych prihovoroch nových biskupov a generálneho dozorcú, verši piesne „Oslavuj Pána“, antifóne, biskupom Jánom Hroboňom spievanej kolekte a Áronovskom požehnaní generálneho biskupa Ivana Elka zaznela na záver slávnosti a služieb Božích evanjelická hymna Hrad prepevný. Aj tentoraz ju, akosi tradične, dokázala Slovenská televízia ponúknuť divákovi len v jedinom veršiku. Náš odhodlaný spev, ako aj spev návštevníkov vo veľkom stane a pred kostolom bol však vyjadrením podpory novému vedeniu. Priam symbolicky chcel prehlušiť všetky neutíchajúce snahy a pokusy neprajníkov novozvolených funkcionárov o rozdelenie našej cirkvi. Jednotu sme mohli cítiť aj pri spoločných stretnutiach a rozhovoroch pri čakani na guláš alebo pečenú klobásu, ktoré organizátori s láskou pre všetkých návštevníkov pripravili. Ako spomienku na slávnostný deň dostal každý účastník privesok „Buď Tvoja milosť nad nami, ó Hospodine, ako my na Teba očakávame!“ (Ž 33, 22) a mydielko vyrobené CZ Cerovo v tvare Lutherovej ruže.

Čo dodať na záver? Veľmi príjemný a silný duchovný zážitok zo slávnosti inštalácie schladila až dodatočná informácia, že sa organizátorom a policii krátko pred slávnosťou vyhrážal anonym vybuchnutím nástražného systému v kostole. Preto boli potrebné zvýšené bezpečnostné opatrenia, ktoré sa niektorých účastníkov neprijemne dotkli. Vďaka Božej ochrane a ústretovosti policajných orgánov a vedenia mesta sa inštalácia slávnosť uskutočnila a zámer neprajníkov stroskotal. Ešte raz Bohu vďaka!

DANIEL BORCOVAN

Neboj sa, červík Jákob, chrobáčik Izrael! Ja Ti pomáham, znie výrok Hospodina! (Iz 41, 14)
Svätomartinský evanjelický zbor pozdravuje srdečne novozvolených predstaviteľov ECAV, generálneho biskupa Ivana Elka, generálneho dozorcú Jána Brozmana, biskupa ZD ECAV Jána Hroboňa a dozorcú VD ECAV Ľubomíra Pankucha. Želáme im v náročnej práci na Pánovej vinici a v zápase za jednotu cirkvi veľa Božieho požehnaní.

Pozdrav Pán Boh, vážení bratia!

Pozdrav pri inštalácii biskupov a uvedení generálneho dozorca

Drahý brat generálny biskup Ivan Elko, generálny dozorca Ján Brozman, biskup Západného dištriktu Ján Hroboň, milí bratia a sestry v Kristovi Ježišovi, úprimne ďakujem, že ste mi dali možnosť vás pozdraviť menom Združenia slovenských evanjelikov žijúcich v zahraničí. Aj keď žijeme v zahraničí, oddelení od vás, cítime sa súčasťou Kristovej cirkvi, pretože sme jej duchovné hodnoty prijímali s dojcenským mliekom tu, na Slovensku. Chceme s ňou žiť aj naďalej a vôbec nezáleží, kde sa fyzicky nachádzame.

Je to po prvý raz po 30 rokoch, čo môžeme oslavovať spolu s vami a v modlitbe vysielat' nových služobníkov do služby Kristovej. Ponáhľam sa vám blahoželat', vám všetkým, ktorí ste vyjadrili svoju dôveru týmto nezištným služobníkom, pripraveným budovať najväčšie kráľovstvo, aké kedy existovalo, kráľovstvo Božie. Je to veľký medzník, keď si tohto roku pripomínate tri desaťročia, ako ste zhodili putá komunistickej totality. Božím riadením je táto slávnosť tu, vo Zvolene, ktorý vždy vysielal do služby už v dávnej minulosti statočných a bohabojných Kristových služobníkov.

Idete do zápasu s agnosticizmom, pretvárkou, narcizmom. Nech je v tomto ťažkom zápase vašou zbraňou láska. Služba Kristovej cirkvi a jej duchovne smädným veriacim nech vás sprevádza a ctí, tak ako posilňovala apoštolov v prvotnej cirkvi a mnohých statočných služobníkov pred vami. Z tej bohatej studnice vody živej načierajte a štedro rozdáajte, kde je potreba. Začínate na kolenách, aby sme mohli v ňom, v Kristovi rásť. Svojou službou inšpirujte, nadchýňajte a aktivizujte svojich veriacich. Nech vás otec Nebeský v tejto službe posilňuje a požehnáva.

REVEREND DUŠAN TÓTH,
KANADA - ZVOLEN 2. 3. 2019

ECAV NA SLOVENSKU K VÝROČIU SMRTI JÁNA KUCIAKA A MARTINY KUŠNÍROVEJ

Evanjelická cirkev a. v. na Slovensku so zármutkom dnes spomína na Jána Kuciaka a Martinu Kušnírovú, ktorí boli zavraždení 21. februára 2018. Myslíme v modlitbách na pozostalé rodiny a myslíme v modlitbách na celú našu krajinu. Veríme, že násilná smrť mladých ľudí bude objasnená a vinník potrestaný. Evanjelická cirkev a. v. na Slovensku citlivo vníma spoločenskú atmosféru a úprimne si želá slušné Slovensko, ktoré bude spravované spravodlivo, čestne, humánne. Chceme žiť v krajine, kde právo platí pre všetkých a kde predstavitelia štátu zodpovedne vykonávajú svoj mandát. Občania Slovenska si po takmer 30 rokoch od Nežnej revolúcie zaslúžia dôstojný a bezpečný život v krajine, ktorá je ich domovom.

IVAN ELKO, GENERÁLNY BISKUP ECAV NA SLOVENSKU
JÁN BROZMAN, GENERÁLNY DOZORCA ECAV NA SLOVENSKU
BRATISLAVA 21. 2. 2019
WWW.ECAV.SK

Cyril a Metod

Priatel'ia, ktorí máte vzťah k duchovnému dedičstvu, zaleťte pri čítaní tejto spomienky v mysl' do Baziliky sv. Klimenta v Ríme, tam kde, ako sa mysl'í, odpočívajú ostatky veľkomoravského apoštola Konštantína-Cyrila, postojte pri jeho predpokladanom hrobe v chrámovom podzemí a v piet'e čítajte pamätné tabule, ktoré tam na počesť jeho misijného diela i jedinečnej staroslovienciny, matky slovanských jazykov, inštalovali vďačné slovanské národy. Mal som česť tam byť v roku 1993 s delegáciou Matice slovenskej, ktorá viedol vtedajší správca Mišo Kováč Adamov.

Vy, ktorí si na Cyrila s Metodom spomeniete, iste nezabudnete na tohoročné Cyrilovo výročie: práve pred 1 150 rokmi, 14. februára v roku 869, naveky usnul a dodnes od svojich prác odpočívá v Klimentovej bazilike. Isto sa vám vynorí v mysl'i starosloviensky Otče naš, iže jesí na nebesiech... alebo verš z Proglasu – Nahé bez kníh sú všetky národy.

A možno vás v tomto období obleje príjemný pocit zo skutočnosti, ktorá hovorí o tom, že v ankete o „najväčšom Slovákovi“ sa solúnski bratia umiestnili v prvej desiatke. To svedčí o tom, ako hlboko sú vpísaní do slovenského srdca.

Pravdaze, anketu nepovažujem za veľmi vydarenú, je skôr kontroverzná. Veľa jej chýba. Je príliš komerčná. A zabolí, ak v diskusiách na sociálnych sieťach niektorí cyrilometodskú zvesť ponížujú. To sú Gréci! volajú: Preč s Cyrilom a Metodom! Nie sú to Slováci! Na Slovensku a medzi Slovákmi nemajú čo hľadať!

Tým „skrytým“ anketárom odpovedal Štefan Chrappa – známy ako Pišta Vandal, muž predsa jemný, výborný redaktor duchovného srdca, keď napísal: „Cyril a Metod, to je najkrajšie, čo môže byť, ich voľba ukazuje na našu vďačnosť. Vieme oceniť ich prácu, obeť a svätosť, aj keď je pod nánosom stáročí a tiež mýtov. Nakoniec sú spolupatrónmi Európy a ich svetlo svieti pre celý slovanský svet. Pozrite, v akej úcte ich majú Macedónci, Srbi, Bulhari, Ukrajinci či Rusi. Je to taký adoptívny vzťah. Prečo by sme si ich nemohli adoptovať ako národných rodičov? Ak ľudia ocenili Cyrila a Metoda, je to perfektné. Veď sme si mohli prisvojiť aj nejakých gaunerov, no my sme si vybrali týchto statočných chlapov.“

Takisto mnohí Česi i Moravania i Slezania milujú Cyrila a Metoda. Pozrite na vznešený Velehrad! A načríte pritom i do myšlienok Slovákov, profesora Lubomíra Ďuroviča napríklad, ktorý v eseji Medzi Východom a Západom hovorí: „...vlastný jazyk (a starosloviensky liturgický jazyk sa zrejme cítil ako vlastný jazyk) – ako jazyk bohoslužobný bol veľmi vysokou hodnotou, vidieť na príklade českého štátu. Tam slovanská liturgia nebola zlikvidovaná rovnako bezo zvyšku ako u nás na Veľkej Morave, napriek tomu, že aj České kniežatstvo sa stalo súčasťou západnej cirkvi. Snaha o obnovenie slovanskej bohoslužby bola po niekoľko storočí mocným duchovným impulzom v českom štáte a v 14. storočí, keď cisár Karol IV. vymohol od pápeža aspoň pre jeden kláštor, zvaný „Na Slovanech“, právo slovanskej liturgie, vyvolalo to v zemi obrovskú duchovnú aktivitu: ihneď vznikol nový preklad celej Biblie do češtiny, vznikla veľká literatúra v národnej reči.“

Písmo hovorí: „Pamätajte na svojich vodcov, ktorí vám hovorili Božie slovo, dôkladne pozorujte, aký bol koniec ich života, a napodobňujte ich vieru.“ (Žid 13, 7)

To sa týka i Cyrila a Metoda.

P. S. Cyrilov hrob v Ríme je v istom zmysle spochybňovaný. A Metodov veľkomoravský hrob je hypotetický. No predsa návšteva Baziliky sv. Klimenta v Ríme ponúka jedinečný – majestátny pocit. V jej podzemí sa dá načrieť z duchovnej sily starodávneho kresťanstva. Osobitne v tomto Cyrilovom roku jubilejnom.

Všetky veci slúžia na dobro

(kážeň na starý rok 2018)

*A my vieme, že milujúcim Boha,
povolaným podľa rady (Božej),
všetky veci slúžia na dobro.*

R 8. 26

Milé sestry, milí bratia,

koľko rozprávok ste cez sviatky videli? Aj také, čo už poentýkrát? Viete dialógy spamäti, takže ich môžete pozerať aj bez zvuku? Nadabujete všetky postavy?

Rozprávky majú svoje čaro. Ako Vianoce. Sme prístupnejší zázraku. Veriť, že je čosi tam hore. Že občas sa možno dokonca nebo dotkne zeme a dobre to tu s nami dopadne.

Náš kázňový text je akoby z rozprávky. Tí, ktorí milujú, nakoniec dopadnú dobre. Medzitým sa trápia, šikanujú ich, nemajú dostatok, domov, jedlo, uznanie, budúcnosť. Vždy sa nájde niekto, akoby náhodou, kto im dobre poradí. A často tí pomocníci pôsobia nedôveryhodne. No oni nečakajú. Urobia aj veľa nezmyselného, aby pohli osudom: kráľovská dcéra nosí voľu do studne, Maruška ide v zime do lesa na jahody a nie do mrazničky či supermarketu, Junák bude dlhé roky v podradnej službe, Popoluška triedi hrach a popol... A ono sa to nakoniec dobre vyvrší. Ale hrdinovia a hrdinky nevedia, na rozdiel od nás, že sa to dobre skončí.

My sa usadíme a vieme, že tam ten svet bude nakoniec v poriadku. (Mimochodom, takto je vystavaná aj väčšina akčných filmov.) Že to ťažké bude mať zmysel, lebo príde spravodlivosť, vyslobodenie, uznanie, manželstvo aj rodina, a hlavne – zlo bude porazené a dokonca potrestané. Ale keby nie toho ťažkého medzitým, čo museli záchrancovia pod-

stúpiť, dopadlo by to inak. Ale to by už nebola rozprávka.

Milujúcim Boha, povolaným Bohom, všetky veci slúžia na dobro. Nie je to rozprávkové?

Pre koho platí tento výrok? Pre milujúcich Boha. Dobre, takže: ak milujem Boha, všetky veci mi slúžia na dobro. Ale čo to znamená milovať Boha? Vrucne city? Vďačnosť? Veľkosť viery? Ovocie života? Bázeň?

A čo ak neviem, či Boha milujem? Alebo netuším, či ho milujem dostatočne na to, aby som bola hodná uistenia, že všetky veci slúžia na dobro. Existuje test lásky voči Bohu, nech viem? Nejaká aplikácia do telefónu, napríklad, aby sme si to vedeli kontrolovať pribežne?

A za aké obdobie sa tá láska počíta? Posledný týždeň? Rok? Od rána?

Úvod biblického verša skutočne vyznieva tak, že to, či nám veci slúžia na dobro, závisí od našej lásky voči Bohu. Verš však pokračuje: povolaným podľa rady Božej. To znamená, že ide o tých, ktorých Pán Boh miloval prvý, lebo sa tak rozhodol. To, že počujeme Božie volanie, možno aj to, že sme tu, hovorí viac o Bohu ako o nás – on nás miloval a miluje. Boží čin. Milosť. Nami ničím nezaslúžená. A svojím spôsobom na tom nemôžeme nič pokaziť. Pán Boh nás má proste rád. Nech urobíme čokoľvek. To nie je bianko šek na naše hriechy, permanentka na pokuty. On nás prijíma takých, akí sme. Úplne.

Teda ten verš by mohol znieť takto:

Tým, ktorých Boh miloval a miluje, všetky veci slúžia na dobro.

Ale všetky veci? Naozaj?

Veríte, že všetko, čo sa vám v roku, ktorý práve uplynul, stalo či nestalo, vám slúži na dobro? Úspech v práci, vyličenie z choroby, dobrý vzťah, pohoda doma, zdravie rodiny aj priateľov, prírastok do rodiny... slúžia na dobro?

Aj opustenosť? Vážna diagnóza? Strata blízkeho človeka? Domáce násilie? Ukončenie vzťahu? Bezdomovstvo? Bolesť duše? Osamotenosť? Aj tieto veci slúžia na dobro?

Aj tie zlé, ktoré sme vykonalí? Keď sme klamali a podvádzali? Štát, seba, druhých? Keď sme boli sebeckí? Keď sme zavádzali? Keď sme sa pomstili? Ignorovali, prehliadali, mlčali, trestali, manipulovali alebo sme si trúfali určiť, čo je pre koho dobré?

Prečo nie? Neslúžia nám predsa *všetky* veci na dobro? Je tento biblický text vlastne inou verziou toho bežného – že všetko zlé je na niečo dobré?

Keď nás niečo raní, keď máme trápenie, máme tendenciu povedať si: Asi to tak predsa bolo lepšie? Že Pán Boh určite sleduje vyšší cieľ? Vyššie dobro, naše vyššie poznanie? Aj keď my to ešte nevidíme?

Ono to potom menej bolí, však? Nie je to aj istá forma ospravedlňovania vinníkov?

Ale možno utekáme od bolesti, žiaľu, sklamaní priskoro. Ono to možno bolieť má. Lebo nás to ranilo, ponížilo, nahnevalo... A rany bolia.

Keď sa pokúšam racionalizovať si to a poviem si – ešte to nevidím, ale bude to na niečo dobré.

Ale čo ak to nebude a nie je nijako dobré?

Sú slová – všetky veci slúžia na dobro – Božím zaklínadlom do budúcnosti?

Tento text to nehovorí. Nepresvedča nás, že nespravodlivosť, choroba, smrť,

bolesť, týranie, hriech sú na niečo dobré. Ony sú jednoducho zlé. Hriechne. V rozprávkach je to jasné – zlo je zlo. Aj pred Bohom zlé nie je len zabalené dobro. To, že si dovoľíme plakať, hnevať sa, sťažovať, áno aj na Boha, to je v poriadku. Nemusíme vtedy rýchlo vyhľadať List Rímskym, aby sme sa presvedčali o tom, že Pán Boh mal vyšší zámer.

Ak to boľavé bolo na niečo dobré, môžeme to povedať až spätne – bolo. A väčšinou až potom, keď sa nám to podarilo prekonať. Hoci možno kostrbato. A vtedy, pozerajúc do minulosti, si tie veci nejako vysvetľujeme.

Že nás ten vyhadzov posunul ďalej? Ale iných nie. Zostali na úrade práce a už nemajú ani nárok na podporu. Že tá hádka doma predsa len viedla k prečisteniú vzduchu a je lepšie? Ale v susednom byte sa manželia od seba sťahujú. Že tá choroba či úraz ma zastavili a ja som prehodnotila svoj doterajší život a žijem lepšie, možno viac s Bohom? Ale niekto iný nie, choroba, úraz ho zlomili a keď myslí na Pána Boha či milých, zatína päsťe.

Tí, čo to majú inak, to robia zle? Neprijali, že všetky veci slúžia na dobro? Je to teda vlastne ich chyba?

Kresťania v Ríme, ktorým Pavol adresoval tento list, to nemali ľahké. Ich život nenasvedčoval tomu, že bude dobre. Pavol mal tým dobrom na mysli víťazstvo nad smrťou. Dobré vyhliadky na radosť, plnosť života a pokoja v láske. Úplný opak toho, čo kresťania v Ríme zažívali – trápenie, prenasledovanie, hlad, útoky. Pavol ich chce povzbudiť – spasenie príde, aj keď to tak nevyzerá. Prečo? Lebo Pán Boh vás má rád. Spasenie vaše utrpenie tu nezmení na dobrú vec. Neprídete rýchlejšie do šťastného života tu na zemi, ani vzkriesenie nebude skôr, lebo ste trpeli. Lebo aplikácia vám povie, že dobre, máte nadrobené.

Keby doslova platila Pavlova veta – všetky veci nám slúžia na dobro, potom by Pán Boh konal podľa hesla – účel svätých prostriedky. A zlé veci, čo sa nám dejú a diali a aj udejú, sú posvätené vyšším cieľom, ktorý nimi Pán Boh sleduje. Pán Boh vychováva a trestá. Kto z nás tento výrok nepozná. Ale neznamená to to isté, ak ho pochopíme doslova? Že účel svätých prostriedky?

Pán Boh sa od zlých vecí dišancuje. Nechce nás poza náš chrbát vmanévrovať ani do pekla ani do neba. Hovorí nám na rovinu – milujem ťa. A čaká – trpezlivo – na našu nesmelú odpoveď. Nemá sadzovník primeraných trestov za hriechy, ktoré si tu máme odpykať, aby sme sa polepšili. Náš život tu nie je z Božej vôle očistec. Ak ho tak vnímame, je to preto, že tu nie sú len dobré veci. Nie je tu len Pán Boh, ale aj hriech, ktorý nás vzdďaluje od seba aj od druhých ako východ od západu... Pán Boh môže iba milovať. To nie je jeho Achillova päta, slabosť. V tom je Jeho moc. Zraniteľná, neokázala, ale mocná.

Pán Boh neodčaruje zlé veci. Ale pomáha nám premeniť to zlé – naše trápenie – tak, že sa s tým dokážeme vyrovať. Odpustiť sebe či iným, ak treba. Dáva nám silu uniesť to, čo nikdy nebude dobré. Lebo u Boha účel nesvätých prostriedky.

To dobré je večnosť a súčasne to, čo Pán Boh už koná. Ako spieva žalmista: odpúšťa, uzdravuje, dáva večný život, obdarúva nás milosťou a milosrdenstvom, sýti nám život dobrými vecami, obnovuje nám mladosť, koná spravodlivosť (a priznáva právo tým, ktorí sa ho nevedia dovolať na cirkevných ani svetkých súdoch). Nenakladá s nami podľa toho, čo sme pokazili. Naše viny jednoducho nie sú. Nearchivuje si ich v nebeskom obláčiku. Nie preto, že sme sa pomodlili správnu modlitbu, že sme sa tak výdatne a dlho kajali, že sme si

samých seba tak sprotivili. Ale preto, že nás má rád.

Ak tomu uveríme – že nás prijíma a hotovo. Bodka. Možno budeme viacej prijímať seba. Aj uplynulý rok. Budeme zaň menej nadávať sami sebe či druhým. A mať sa radšej. On premieňa mnohé. Pretože dobro koná už teraz. Inak nemôže. Lebo miluje. Amen.

P o m o d l i m e s a :

Otče nebeský, ďakujeme Ti za to, že si láska. Že nás prijímaš a podporuješ nás v dobrom.

Ďakujeme Ti za dar tohto roka, ktorý sme zavřšili. Za naše rodiny, priateľov. Ďakujeme Ti za to dobré, čo sme prijali, čo nás tešilo a robilo šťastnými, za pomoc od druhých, ich pochopenie, oporu a lásku.

Ďakujeme Ti za to, že si bol pri nás, keď sme zažívali zlé a bolestivé udalosti. Prosíme, pomáhaj sa nám s nimi vyrovať tak, ako potrebujeme.

Odpuť nám, keď chceme mať všetko vo svojich rukách, pod kontrolou. Keď sa necháme zahltiť strachom a nedokážeme byť ani sami sebou, ani milí a už vôbec nie blížni. Keď zo strachu nevidíme ani Teba.

Do Tvojich rúk porúčame tých, s ktorými dnes-zajtra nie sme a chceli by sme. Modlíme sa za všetkých, ktorých máme na srdci, dôverujúc v Tvoje zmilovanie. Amen.

P o ž e h n a n i e :

Nech vás ani smrť, ani život, ani anjeli, ani kniežatstvá, ani prítomnosť, ani budúcnosť, ani mocnosti, ani vysokosť, ani hlbokosť, ani nijaké iné stvorenstvá neodlúčia od lásky Božej, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi. Amen.

MICHAELA KUŠNIERIKOVÁ

Storočnica narodenia Pavla Uhorskaia

(2. 3. 1919 – 5. 10. 2010)

Pôsobil ako kaplán aj v našom zbere.

„A my vieme, že milujúcim Boha, povolánym podľa rady Božej, všetky veci slúžia na dobro.“ (R 8, 28) V Tomášovciach pri Lučenci sa 2. marca 1919 v chudobnej roľníckej rodine narodil Pavel Uhorskai. Jeho život bol dramatický, v službe evanjelia i boľavý.

Základné vzdelanie dostal v Tomášovciach v rokoch 1925 – 1930. Na Reformnom reálnom gymnáziu v Lučenci študoval v r. 1930 – 1938. Po skončení gymnázia v r. 1938 pokračoval na Slovenskej evanjelickej teologickej fakulte v Bratislave. Po úspešnom štúdiu bol ordinovaný v r. 1942 v Novom chráme na Legionárskej ulici v Bratislave.

Ako bakalár teológie šiel do služby: prvé miesto kaplána dostal v Uhrovci, neskoršie pôsobil na viacerých miestach (Bardejov, Štrba, Veľká, Poprad, Ružomberok, Martin). Boli to ťažké roky vojny – mladý kaplán konal nielen duchovnú prácu v cirkevných zboroch, ale pomáhal aj pri záchrane židovských detí, pri príprave úteku internovaných vojakov slovenských divízií z kasární na východnom Slovensku, v duchovnej starostlivosti pre karpatských Nemcov v oblasti Spiša v čase vojny, k tomu mnoho iných úloh, ku ktorým mu Pán Boh dával lásku, statočnosť a rozumnosť.

5. novembra 1945 absolvoval kňazskú skúšku a profesorskú skúšku. Od r. 1947 nastúpil do služby ako zborový farár v Háji pri Turčianskych Tepliciach. Vzhľadom na rozsiahlu misijnú prácu najmä medzi mládežou (v r. 1948 – 1949) bol aj vedúcim Kresťanského misijného a rekreačného strediska na Počúvadle), neskôr pre nekompromisný postoj proti zákonu o hospodárskom zabezpečení cirkvi štátom vzali príslušníci ŠtB 14. 3. 1951 farára P. Uhorskaia do vyšetrovacej väzby v Žiline. Zažil hojne fyzického týrania a mučenia. 31. augusta 1951 sa konalo hlavné pojednávanie na Štátnom súde v Bratislave. Jeho činnosť bola uznaná za trestný čin zneužitia náboženskej funkcie. Odsúdili ho na dva roky a desať mesiacov výkon trestu odňatia slobody, k tomu pribudli vedľajšie tresty (zhabanie majetku, peňažná pokuta, strata občianskych práv na päť rokov, zákaz vykonávať kňazskú službu). Bol väznený v Leopoldove a v Ilave.

8. mája 1953 P. Uhorskaia prepustili na slobodu. Pracoval vo viacerých zamestnaniach vo výrobe, do služby ako farára ho vtedajšie vedenie cirkvi neprijalo, hoci súdne rehabilitovaný bol už v r. 1971. Zúčastnil sa naplno obrodného hnutia v r. 1968/1969, patril do tajného teologického krúžku, v ktorom s viacerými bratmi pripravovali obnovenie života cirkvi, keď sa skončí komunistická totalita.

Jeho veľkou túžbou a prosbou bolo, aby sme boli cirkvou, v ktorej „by sme všetci dospeli v jednotu viery a plného poznania Syna Božieho, v dokonalého muža, k miere dospelosti plnosti Kristovej, ... aby sme hovoriac pravdu v láske rástli v Neho v každej veci, v Neho, ktorý je hlavou, Kristus“ (Ef 4, 13 . 15) .

Po zmene režimu v r. 1989 Pavel Uhorskai (po takmer 40 rokoch mimo kňazskej služby) bol zvolený za generálneho biskupa ECAV. Vykonal nesmierne mnoho v náročných rokoch obnovy cirkvi. Jeho prioritou bola evanjelizácia a misia. Po zmene Cirkevnej ústavy ukončila sa aj jeho činnosť generálneho biskupa. Do úradu gen. biskupa bol zvolený Dr. Július Filo ml. Brat emeritný biskup Pavel Uhorskai od r. 1994 pracoval s kolektívom autorov na trilógii Evanjelici v dejinách slovenskej kultúry.

Na dôchodku žil doma so svojimi blízkymi v Tomášovciach. Pán ho odvolal do večnosti vo veku 91 rokov 5. októbra 2010. Pochovaný je na cintoríne v Tomášovciach.

Pán Boh nám pripomenul osobnosť Pavla Uhorskaia prekrásne, predívne: Práve o sto rokov – presne na ten deň narodenia Pavla Uhorskaia – 2. marca 2019 bol do úradu generálneho biskupa ECAV na Slovensku inštalovaný Mgr. Ivan Elko. Hospodin nech ráči žehnať prácu brata generálneho biskupa Ivana Elka.

Pamiatku Pavla Uhorskaia, verného služobníka Pána Ježiša Krista, si pripomenuli v jeho rodnom cirkevnom zbore v Tomášovciach i v CZ na Legionárskej ul. v Bratislave, aj v Ev. a. v. cirkevnom zbore v Háji. Aj Slovenská televízia a Ústav pamäti národa vyjadrili úctu k osobnosti Pavla Uhorskaia.

ING. VIOLA FRONKOVÁ, MLIT.

Jubilejná kázeň pri okrúhlych výročiach Pavla Uhorskaia a Júliusa Cibulku

Milovaní, nedivte sa ohňu (súženiu), ktorý vás prišiel skúšať, akoby sa vám prihodilo niečo nezvyčajné. Ale nakoľko sa podieľate na Kristových utrpeniach, radujte sa, aby ste sa s plesaním radovali aj pri zjavení Jeho slávy.

1Pt 4, 12 - 14

Milé sestry a bratia,

úprimne sa teším z toho, že môžeme byť spolu; domáci viery i hostia týchto slávnostných služieb Božích a celého tohto s láskou pripraveného spomienkového dňa. Že môžeme byť Bohu veľmi vďační a myslieť na dve skvelé osobnosti našej cirkvi, bývalých farárov v Háji – na Pavla Uhorskaia pri 100. výročí a na Dr. Júliusa Cibulku pri 110. výročí ich narodenia. Že tu môžu byť aj zástupcovia rodín niekoľkých ďalších perzekuovaných farárov a tiež iní milí hostia. Predtým ako sa zahlbíme do prečítaných slov apoštola Petra, dovoľm si uviesť dve malé poznámky, ktoré nám pomôžu počutému textu lepšie rozumieť:

1. Ani jeden riadok v apoštolských listoch nevznikol len tak, ako slohové cvičenie na duchovnú tému. Žiaden apoštol si nenavril čas, nesadol a nepovedal si: „Napíšem niečo... A čo také? Hm... Trebárs – o krste! Alebo o Duchu Svätom! Alebo o utrpení!“

Apoštolí ako učítelia a pastieri cirkvi písali tak, že reagovali na aktuálne situácie, ktoré sa v cirkvi odohrávali. Tieto situácie ich doslova nútili, aby písali. A cez to, čo napísali, a čo my dnes čítame ako Božie slovo, si dokážeme spätne predstaviť, čo sa v ich cirkvi udialo.

2. Žiadna zo situácií, ktoré sa v prvej cirkvi odohrávali, a žiadna z apoštolských reakcií na ne neboli ničím, čo platilo iba raz – vtedy a tam. A že pre nás by tie situácie a tie odkazy už neboli nijako aktuálne, nedali by sa na nás vzťahovať.

Práve naopak! Určite platí, že všetky generácie kresťanov prežívajú v rozličných časoch napokon jeden a ten istý, veľmi podobný alebo úplne tožný príbeh. A tiež určite platí, že Božie slovo je živé a mocné a rovnako platí a hovorí ku všetkým generáciám kresťanov; ku vtedajším i k nám.

Možno toto všetko znie príliš teoreticky. Poďme teda hovoriť konkrétne:

Ak platí, že to, čo písali apoštolí, bolo vyvolané tým, čo sa v cirkvi dialo, potom si kladíme otázku, čo sa asi muselo diať v prvej cirkvi, keď bol Peter prinútený napísať slová: „Milovaní, nedivte sa ohňu súženia ... akoby sa vám prihodilo niečo nezvyčajné“? Mohla sa diať iba jedna jediná vec: cirkev prechádzala utrpením a kresťania sa divili, ako je možné, že trpia? Boli to kresťania, ktorí žili roztrúsení v kvitnúcich gréckych provinciách na území dnešného Turecka. Pôvodne boli pohanmi, ľuďmi žijúcimi antickým životným štýlom. Do ich končín prišiel apoštol Peter. Kázal evanjelium o Pánovi Ježišovi Kristovi a mnohí pohania uverili. Dali sa pokrstiť, stali sa kresťanmi. Znalci Písma hovoria, že 1. list Petra bol pôvodne akýmsi krstným príhovorom k týmto obráteným pohanom. Peter im píše list a hovorí do mnohých oblastí ich života, ich nového života, ktorý začali žiť s Kristom. A ten sa naozaj krásne rozbehol!

Krásne sa rozbehol, ale mal jeden háčik. Rímsky superštát začal na týchto kresťanov pozeráť ako na nie celkom verných a spoľahlivých občanov ríše. Ježiš Kristus bol pre nich viac ako cisár a Božie kráľovstvo viac ako rímske impérium. Rímska moc začala na kresťanov najskôr iba zazerať, potom ich viac či menej šikanovať, až napokon tvrdo prenasledovať. „Pokladajú vás za zločincov“, opisuje situáciu apoštol Peter.

V tej chvíli sa zrejme začali v cirkvi ozývať otázky: „Trpíme. Je toto v poriadku? Nestala sa nejaká chyba? Čo je to za vybočenie? Nepomýlil sa Boh? Počuli sme o Jeho láske, o radostnom živote s Kristom, a tu zrazu neprijemnosť na neprijemnosť... Ako si to celé spojiť?“

Apoštol Peter reaguje a píše: „Milovaní, neďvte sa ohňu súženia ... ako by sa vám stalo niečo nezvyčajné.“ A trochu ďalej pridáva: „Takéto isté utrpenia sú údelom vášho bratstva po celom svete.“

Tu urobme strih. Ak cirkev v rozličných časoch prežíva veľmi podobné alebo totožné situácie, kladie me si otázku: Ako sa zopakoval tento príbeh prvých kresťanov, ku ktorým prehovoril Peter, v živote skvelých osobností, na ktoré dnes spomínáme – v živote Pavla Uhorskaia a Júliusa Cibulku?

Július Cibulka bol ročník 1908. Pavel Uhorskai bol ročník 1919. Trochu si týchto mužov a ich životnú skúsenosť a ich svet viem predstaviť, pretože môj otec bol takmer ich rovesník, ročník 1917. Boli to ľudia, ktorí vyrastali a dospievali v demokratických pomeroch prvej Československej republiky. Ako mladíci zažili rozkvet našej cirkvi v 30. rokoch a prežili povolanie študovať teológiu. Už po začatí farárskej služby sa veľmi jasne profilovali. Cibulka ako „renesančný človek“, rozhladený organizátor, intelektuál, obľúbený kazateľ bratislavských mešťanov, nositeľ doktorátu z filozofie. Všetci predpokladali, že tomuto človeku raz bude patriť úrad generálneho biskupa – za normálnych okolností. Ale čo sú to „normálne okolnosti“? Uhorskai bol farárom úprimne zapáleným pre ľudí, pre misiu, pre živú cirkev, aktívny a činorodý. Určite by sa zaradil medzi popredné elity našej cirkvi.

Do ich života brutálnym spôsobom vstúpila politika komunistického režimu po roku 1948. Cibulka bol perzekuovaný, dvakrát preložený, izolovaný a napokon prinútený odísť do dôchodku. Uhorskai bol väznený a pozbavený štátneho súhlasu na výkon farárskej služby, do ktorej sa nemohol vrátiť. Obaja prežili tvrdý, ťažký životný prelom, ktorý úplne zmenil ich cestu: prelom z dobrých časov do časov veľmi zlých. Naša generácia zažila prelom opačného charakteru, z časov zlých do dobrých. Boli sme nadšení! Oni však pravý opak. Musel to byť šok. Dnes už nepoznáme ich najintímnejšie, osobné myšlienky, ktoré ich v najťažších chvíľach plnili. Možno k nim patrili aj údiv nad tým, čo zažívajú. Aj pre nich oboch mohlo platiť: „Neďvte sa, bratia, ohňu súženia.“

A, sestry a bratia, premýšľajme chvíľu nad sebou samými. Koľkokrát sa divíme ohňu vlastného súženia. Celé si to v sebe skladáme: Boh je láska. V Ježišovi Kristovi sme sa stali Jeho milovanými deťmi. Sme si vedomí Jeho zaslúbenia a dobroty. Prečo nám je teda zle? Prečo trpíme? „Neďvte sa ohňu súženia,“ to platí i dnes pre nás.

V úvode kázne som povedal, že určite platí, že Božie slovo živo, mocne a aktuálne hovorí ku všetkým kresťanom všetkých čias. Vráťme sa teda k Petrovým slovám a dobre ich dopyčujeme do konca. Sú adresované aj nám. Bolo by málo, ak by Peter iba napomínal svoju cirkev, aby sa neďvtila, ak trpí. Ak by len konštatoval jej utrpenie iba ako fakt, s ktorým sa treba zmieriť. Peter hovorí ako učiteľ a pastier cirkvi a snaží sa kresťanom odkryť ten pohľad, ktorý je darom Ducha Svätého a ktorého je schopná iba viera. Upriamuje ich pozornosť dvoma smermi:

1. Prvý smer pohľadu: „Podieláte sa na Kristových utrpeniach.“ Peter chce povedať, že utrpenia nášho Pána Ježiša sa teraz, dnes, tajuplne premietajú do nášho života. V tomto zmysle máme na nich podiel. Alebo že kresťan vo svojom utrpení sa stotožňuje s Pánom Ježišom v Jeho utrpeniach a v tom zmysle máme na nich podiel. Dá sa toto vôbec úplne a bezo zvyšku vyložiť slovami? Je to skúsenosť viery, ktorú musí pochopiť a prijať každý sám, osobne: V mojich utrpeniach sa stotožňujem s trpiacim Kristom. Mám podiel na Jeho utrpení. Moje osobné utrpenie sa prekvapivo stalo práve tým priestorom, kde môžem mať hlboké spojenie s Kristom.

2. A druhý smer pohľadu: „Budete sa radovať aj pri zjavení, teda odkrytí sa Jeho slávy.“ Tak ako sa dnes Ježišove utrpenia premietajú do môjho života, tak sa raz – naopak – celý môj život premietne do terajšej slávy Ježiša Krista, do večnosti, v dokonalom živote s Kristom. To je posledný a definitívny cieľ mojej existencie. Odkryl, otvoril sa mi ako milosť, ako dar. Je to to najväčšie šťastie, na ktorom vôbec môžem byť účastný. Nikto a nič z toho, čo sa tu a teraz deje, nemá nado mnou posledné a rozhodujúce slovo, iba za mňa trpiaci a pre mňa vzkriesený Pán Ježiš Kristus, ktorému vierou patrí!

Takto k nám hovorí vzácne Božie slovo.

Takto spomíname na svedkov Ježiša Krista – Pavla Uhorskaia a Júliusa Cibulku.

Takto túžime niesť i svoj vlastný životný kríž.

Ivan Etko, generálny biskup ECAV

Háj, 17. marca 2019

Kým vyjde kniha, prejde aj tridsať rokov

V novoročných dňoch tohto roka mi prišiel balík z Liptovskej Kokavy. Cez snehy a ľady sa dostal na našu ulicu pán poštár. Prišiel na terénnom bicykli a z ulice mi zvestoval: Máte balík. Podišiel som k bráničke, aby som doručenie podpísal. Milého muža som sa stihol opýtať: Ste Slovenská pošta? Prikývol a ponáhlal sa ďalej. Radostne som vzdychol, pretože som v duchu oceňoval jeho vôľu balík doručiť. Mnohokrát sa totiž stáva, že uponáhľaní – pán poštár i pani poštárka – mi v schránke zanechajú žltý lístok a ja sa po tých ľadoch šmýkam alebo v snehoch brodím až na poštu. Slovom, je ozajstný január.

Radostnejší pocit prišiel, keď som balík, ktorý mi poslala milá pani Viola Fronková z Liptovskej Kokavy, rozbalil. Uvidel som zväzok dokumentárno-spomienkovej knihy Cirkev v útlaku II, očakávaný už niekoľko mesiacov. Vyšiel vo Vydavateľstve ViViT v Kežmarku na 302 stranách s datovaním roku 2018. Editorkou diela a jeho redaktorkou tak ako pri prvom zväzku bola Viola Fronková, niekdajšia osobná tajomníčka generálneho biskupa Pavla Uhorskaia, ktorý jej zveril rukopis svojho nedokončeného dokumentárneho diela. Pripravil ho počas komunizmu, v neľahkom období svojej perzekúcie vrátane väzenia. A hoci vydal memoárovú knižku Ako to bolo (1992), predsa sa jeho kľúčové dielo Cirkev v útlaku stretávalo s rôznymi brzdami. Hovorilo sa, že rozličné negatívne skutočnosti z čias prenasledovania, ktoré dielo pripisuje niekdajším predstaviteľom ECAV, môžu v konečnom dôsledku poškodiť aj ECAV. Takýto postoj zabrzdil vydanie aj nie-

ktorých ďalších dôležitých spomienkových diel, ktoré odkrývali – otvárali – mohli otvoriť jasný pohľad na dejiny a deje ECAV na Slovensku.

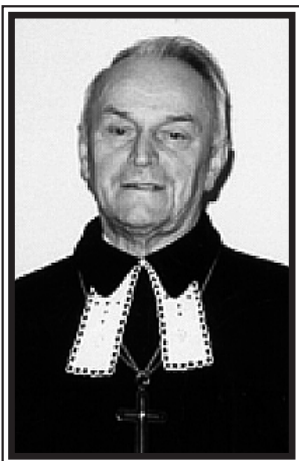
Na diele Cirkev v útlaku Uhorskaia pracoval ako robotník. Podklady zhromažďoval prostredníctvom osobnej komunikácie s prenasledovanými, ktorí preňho zbierali dôležité dokumenty a písali životopisy. V súvislosti s tým neraz navštívil i Maticu slovenskú – Slovenskú národnú knižnicu v Martine, kde komunikoval s Jánom Agnetom, historikom knižnej kultúry, predtým proskribovaným farárom ECAV. Podarilo sa mu zhromaždiť obdivuhodný rukopis – rozsiahle dielo, štruktúrované do troch vydavateľských zväzkov, ktoré bude slúžiť nielen ako výdatný zdroj poznania, ale aj ako jedinečný podklad k novej syntéze dejín ECAV i duchovného života v období komunizmu.

Nedávno, pred vyše tromi rokmi, bol opatrnícky postoj k Uhorskaiovmu dielu prekonaný pozíciou, podľa ktorej treba myslieť najmä na prenasledovaných a dať verejnosti najavo ich trpké osudy. Ospravedlniť sa im a požiadať ich o odpustenie. Veď postihnutých bolo veľa osobností – niekoľko desiatok kňazov a veľký počet laikov. Mnohí už nežijú.

Viola Fronkovú nová nádej na vydanie Uhorskaiovho diela mimoriadne povzbudila. Energicky dopĺňala to, čo Pavel Uhorskaia nedokončil. Redigovala, spresňovala text, komplementarizovala životopisy, navštevovala inštitúcie, archívy, fary, hľadala ďalšie aktuálne podklady, ale aj odvážneho oponentu i vydavateľa. Napokon sa to všetko podarilo a dielo, ktoré vydal ViViT

v Kežmarku v roku 2015 na 302 stranách pod názvom Cirkev v útlaku (I), vzbudilo mimoriadny záujem. Predstavilo celý rad popredných osobností ECAV, osobitne biskupov, ktorí podstúpili politické procesy a väzenia, Vladimíra Pavla Čobrdu a Fedora Ruppeldta, ale i popredných kňazov, medzi nimi martinských, Otta Víznera, Ľudovíta Vajdičku, seniorov – napr. bzinského Juraja Struhárika – i mnohých hodnostárov

ECAV, Jozefa Juráša a rad ďalších. Teraz vyšla kniha Cirkev v útlaku II. Má rovnaký počet strán ako prvý zväzok. Platí o nej to, čo som o jej editorke a redaktorky Viole Fronkovej napísal v predchádzajúcom odseku. Na jej stránkach ma zaujali najmä osobnosti, ktoré som osobne poznal alebo ich osudy študoval. Jednou z nich je aj Radimír Kramer, horlivý kňaz, ktorý musel v dôsledku rozhodnutia úradov opustiť kňazský úrad. Spoznal som ho v Dolnom Srní v roku 1995, kde už v slobodných pomeroch liturgoval ako seniorátny kaplán na slávnostných službách Božích pri jubilejnej príležitosti tamojšej rodáčky Márie Rázusovej-Martákovkej. Mal som česť na slávnosti predniesť jubilejný pozdrav – prejav. Po službách Božích – po mojom prehovore – ma pán farár Kramer pozval k sebe k bielemu srnianskemu stolu, aby sme spolu besedovali. Dozvedel som sa všetko o ňom, všetky tie útrapy, ktoré musel prežiť. V podstate mi rozprával to isté, čo o ňom teraz hovorí kniha Cirkev v útlaku II. Je presná a jasná. Myslím, že pán farár Kramer, ktorý sa jej nedožil, by sa bol

býval veľmi tešiť, ak by ju bol mohol čítať.

Vráťme sa však ešte do Dolného Srnia, kde som bol aj s manželkou Slávkou. Pána farára Kramera si pamätá dodnes. Keď som jej rozprával, čo práve v knihe čítam, prišla a na stôl položila nádhernú drevenú vázu, ktorú pán farár Kramer vlastnoručne vytvoril a na pamiatku nám daroval potom, ako sme ho zo Srnia zaviezli do Trenčína, kde býval. Bol zručným drevorezbárom. Ukázal

nám nádherné kríže a vázy. Jednu z nich nám daroval. Ocenili sme tento jedinečný dar Radimíra Kramera. Manželka našla váze miesto v mojej pracovni, kde medzi portrétmi zakladateľov Hornouhorskej evanjelickej cirkvi a. v., Juraja Turza a Eliáša Lániho, ktoré namaľoval žilinský akademický maliar Stanko Lajda, zastupuje ťažko skúšaných kňazov v období komunizmu.

A ešte niečo. Na knihe sú uvedené dve mená, ktoré sú vo vzťahu k dielu vo vzájomnej korelácii. Autor Pavel Uhorskai, generálny biskup ECAV, a lektor (ten, ktorý sa za oba zväzky postavil a garantuje ich pravdivosť, a preto dôveryhodnosť) Ivan Elko, ktorý sa v čase vydania II. zväzku v decembri 2018 stal novým generálnym biskupom ECAV. Medzi Uhorskaiom a Elkom je nielen 24-ročný interval, ale, ak budeme mať na mysli dielo Cirkev v útlaku, i prekvapujúca kontinuita.

Je rok 2019. Od roku 1989 prešlo tridsať rokov. Tých tridsať rokov sa na Uhorskaiovu knihu čakalo. Je to, priatelia, niečo ťažko uveriteľné.

MILOŠ KOVAČKA

Rodinné služby Božie – 15. apríl 2018

TÉMA: UKÁŽ NÁM BOHA!

Povedal Mu Filip: Pane, ukáž nám Otca, a postačí nám to. Ježiš mu riekol: Taký dlhý čas som s vami, a nepoznal si ma, Filip? Kto mňa videl, videl Otca. Akože môžeš hovoriť: Ukáž nám Otca? Či neveríš, že ja som v Otcovi a Otec je vo mne? Slová, ktoré vám hovorím, nehovorím sám od seba, ale Otec, ktorý je vo mne, koná svoje skutky. Verte mi, že ja som v Otcovi a Otec je vo mne; keď nie pre iné, aspoň pre tie skutky verte!

J 14, 8 – 11

Milé deti, milí rodičia, milí bratia a sestry,

veľa vecí v živote nevidíme a ony aj napriek tomu existujú. A dokonca sú pre náš život úplne, ale úplne najdôležitejšie. Napríklad taký vzduch alebo svetlo. Nevidíme ich, nemôžeme sa ich dotknúť, nemôžeme povedať: *Aha - tu je vzduch! Tak tu je vzduch! Nie - tam je!* - pretože vzduch je všade. Ale keby nebolo vzduchu, tak by na našej planéte neexistoval život a s veľkou pravdepodobnosťou by som neexistovala ani ja a ani ty.

A niekedy, aj napriek tomu, že niečo nevidíme, *vidíme niečo oveľa dôležitejšie - a to je: čo to niečo dokáže!* Napríklad taká gravitácia - je to sila, ktorú nevidíme. Ale čo dokáže! Všetky veci priťahuje smerom dole - k zemi. Aj Jakubko v našej scénke pocítil silu gravitácie, keď mu ten kýblik spadol rovno na hlavu.

A keď ste pozorne počúvali dnešné evanjelium, v ktorom sa učeníci pýtali Ježiša: *Ukáž nám Boha! Chceme ho vidieť! A potom už budeme spokojní* - viete, čo im Ježiš odpovedal?

Pozrite sa na mňa a uvidíte Boha - pretože ja a Otec sme jedno.

A tiež dodal: *Keď tomu nerozumiete, tak sa aspoň pozrite na to, čo Boh pre vás urobil - ako ďaleko bol schopný zájsť, aby vám ukázal svoju lásku.*

Takže, kde je Boh?

Je nad oblakmi? Áno, je. V Biblii sa mnohokrát spomína, že nebesá sú Božím prístreškom.

Je v tomto kostole? Áno, je. Pretože v Biblii sa píše: kde sa dvaja alebo traja stretnú v Božom mene, tam je Boh medzi nimi.

Je aj v mojom srdci? Áno, je. Pretože Božie slovo hovorí, že Božia láska je nám rozliata v srdciach skrze Ducha Svätého, ktorý je nám daný.

Boh je naozaj všade. Dokonca bol aj v podsvetí. Veď to vyznávame aj vo Viere všeobecnej kresťanskej: zostúpil do pekiel...

A aj keď Ho nevidíme, stále sa môžeme pozrieť na akýkoľvek drevený kríž, ktorý visí v kostole, v triedach v škole či v našich domácnostiach, a povedať si: *Bože, aj keď Ťa nevidím, viem, čo si pre mňa urobil - tú úplne, ale úplne najdôležitejšiu vec: daroval si mi život.*

Ja vám vlastne teraz nemôžem ukázať: - Aha, toto je život, ale je predsa úplne zjavné, že dýcham, rozprávam, teším sa - že žijem!

A vďaka tomu, že môj Boh porazil smrť a bol vzkriesený, budem žiť až naveky vekov. Amen.

NATÁLIA KACIANOVÁ

Jakub a Agátka. Ukáž mi Boha

O s n o v a :

Jakubko dostane z prírodovedy 4 z písomky o prírodných veličinách.

Jakubko hovorí, že nevedel čo je to vzduch. No ukážte mi vzduch!

Agátka s Anjeličkom sa mu to snažia vysvetliť. Jakub nechápe, veď ho nevidno.

Potkan počúva, nakoniec prinesie nafúkaný balón a praskne ho pri Jakubkovej hlave – to bolo veľa vzduchu.

Jakub sa sťažuje, že nevedel, čo je to svetlo. Svetlo je žiarovka?

Agátka s Anjeličkom sa mu to snažia vysvetliť. Jakub nechápe, veď aj tak sa nedá chytiť a všetko vidno, len svetlo nie.

Potkan počúva, nakoniec prinesie malé vreca a na hlave má čelovku.

Jakubko sa môže pozrieť do vreca, ale nevidí tam žiadny darček.

Dostal 10 % za podpis na písomke. Pani učiteľka sa hnevá, keď sa žiaci nepodpíšu.

Potkan mu povie, že to uvidel práve kvôli svetlu, a zasvieti Kubkovi do očí. Ten sa rozčuluje.

Jakubko hovorí, že nevedel, čo je to gravitácia.

Agátka s Anjeličkom sa mu to snažia vysvetliť, ale Jakub je stále „hlúpy“. Všetkým ju ukážte!

Potkan počúva, nakoniec prinesie škatuľu na paličke so šnúrkou.

Potkan ňou hompáľa nad Kubkovou hlavou a nakoniec mu ju spustí na hlavu.

Jakubko spadne za oponu. Ostatné bábky sa lúčia s deťmi a idú mu dať prvú pomoc.

Jakub: No viem, že je nedeľa a sme v kostole a nemal by som hovoriť o škole..., ale čo je veľa, to je veľa.

Agátka: Čože sa ti v tej škole stalo, Jakubko?

Jakub: Dostal som z prírodovedy na písomke 40 %, to je 4. Že som nevedel správne opísať prírodné veličiny!

Anjeličok: A to už ako? Veď príroda je všade okolo nás, čo to nevidíš?

Jakub: No veď práve to, nevidím a nechápem. Napríklad VZDUCH. No ukáž mi, kde je vzduch?

Agátka: Aha pozri sa sem, vzduch je práve tu. (Ukáže rukou.)

Jakub: To je ako s tými cisárovými novými šatami, však? Ja budem prvý, ktorý bude kričať: Vzduch je nahý. Teda cisár tu nie je.

Potkan: Čo nevie, čo nechápe?

Anjeličok: Že vzduch..., no ako sa to povie po anglicky?

Agátka: Air, air.

Potkan: Dobré, o chvíľu som späť.

Agátka: Jakubko, máš pravdu. Vzduch nie je vidieť. Ale predstav si, že by ťa niekto začal škrtiť. (Akože sa mu hodia okolo krku.) Ako veľmi by si ten vzduch potreboval, všáák?

Potkan: Hej, hej, nechajte ho tak. Jakubko, mám pre teba balón. Tu máš.

Jakub: No, potkan! Ty si kamarát! Ten je veľký a riadne nafúkaný. (PRÁSK.) A to bolo čo? Taká rana.

Potkan: To bol vzduch. Bolo ho tam veľa, a preto to prasklo. BUM! Už chápeš?

Jakub: No, keď ste takí šikovní, tak mi definujte SVETLO!

Anjelik: Jakubko, vidíš veci v tomto kostole?

Jakub: Vidím aj veci, aj ľudí, aj teba, Anjelik.

Anjelik: No a to, že to všetko vidíš, tak to je vďaka svetlu. Keby tu nebolo svetlo tak, naozaj nič nevidíš.

Jakub: No dobre. Ale ako som to mal napísať? „Milá pani učiteľka, vďaka svetlu vidíte, že nič neviem.“

Agátka: Čo si mechom praštený alebo čo?

Potkan: Čo zase nevie? Čo nechápe?

Anjelik: Svetlo,... Deti, ako sa to povie po anglicky?

Potkan: Aha, light. O chvíľu som späť.

Agátka: Počúvaj, to by ma zaujímal, Jakub, za čo si tú štvorku dostal? Veď ty nič nevieš!

Jakub: 10 % mám za podpis na písomke. Viete, naša pani učiteľka sa hnevá, keď sa žiaci nepodpíšu. Potom musí skúmať podľa písma, komu písomka patrí.

Potkan: Už idem. Pomôžte mi! Jakubko, v tomto vreci je niečo pre teba?

Jakub: Pozrie sa dovnútra. Je tu tma, nič nevidím. Nemáte svetlo?

Potkan: Ja mám svetlo. Kukni dnu!

Jakub: Je tu konečne svetlo. Ale nič tu nie je.

Potkan: No vidíš, Kubko! To, že tam nič nie je, si videl, lebo máme svetlo.

Jakub: To si zo mňa pekne uťahuješ. Srandičky, čo? Nesvieť mi do očí a radšej mi povedz, čo je to GRAVITÁCIA?

Potkan: Gravi,... what? Childern, what did he say? Oh I, know, the gravity. Hold on a second?

Anjelik: Gravitácia je neviditeľná sila, ktorá nás priťahuje...

Jakub: Stop, stop, stop, moja milá. Všetko je neviditeľné! Vzduch, svetlo, gravitácia. Ako to mám však vysvetliť?

Anjelik: Jakubko, to, že ešte niečo nie je vidieť, neznamená, že to neexistuje. Lebo to najdôležitejšie je očiam neviditeľné. Správne vidíme len srdcom. Vieš?

Potkan: Už som späť. Tu dáme tú tyčku. Jakubko, postav sa pod ten kýbeľ. Dobré! Dobré!

Jakub: To akože, čo teraz! Mám do toho kopnúť?

Agátka: Počúvaj, Jakub! Potkanko ti chce názorne ukázať, čo je gravitácia. Aby si to nezabudol nabudúce na písomke.

Potkan: OK, Jakub, and so this is the gravity. One, two, three. (Spustí mu vedro na hlavu.)

Jakub: Aúúúú, to bolííí. Nemám vzduch, strácam svetlo. (Odpadne za opou.)

Potkan: Myslíte, že už chápe?

Anjelik: Asi áno, lebo stíchol a nemá už žiadne otázky.

Agátka: Poďme ho radšej rýchlo resuscitovať?

Potkan: Ako by si vysvetlila „resuscitovať“?

Agátka: Potkanko, názorne ti to ukážem.

Všetci: Ahojtééé.

Kdeže je láska

ZLATICA ORAVCOVÁ

Kdeže je láska? Kde je jej sídlo?
 Koľko je ešte tvrdosti skál!
 Nechže nás hladí láskavým krídlom,
 Na ktorom anjel z výsosti hral.

Kdeže je láska? Vo tmách sa stráca,
 v priepasti srdca niet pre ňu miesta.
 Stena je hrubá, veľká je hrádza,
 hoci sa ani na pohľad nezdá.

Súdime iných. Bez hriechu kto je?
 Každý z nás chce byť na vrchu prvý.
 Súženia horké, ťažké sú boje
 a pritom závišť duše nám drví.

Na kríži Baránok za nás trpí.
 To je tá láska, ktorá nás volá.
 Vyžeňme zo srdca nelásky tlupy,
 nech láskou rozkvitnú lúky a polia.

Pán Ježiš hľadá na naše spory
 a prosí Otca: Odpusť im viny.
 Nech plameň lásky v srdciach nám horí,
 odpusť nám Bože Trojjediný!

Na kríži láska klinmi pribitá
 podáva pravicu. Poľúbme ju!
 Sama nás napojí. Nasýti dosýta.
 A vedie bezpečne ku pokoju.

Bohu zver svoje cesty i všetky ťažkosti,
 utíši ti bolesti z otcovskej milosti.
 On, ktorý múdro riadi, spravuje celý svet,
 On pravicu podá ti a vyvedie ťa z bied.

Dúfaj v Boha úprimne, ak chceš tu šťastne žiť,
 pomôže ti predívne nad mŕlobou zvíťaziť.
 Len pros Ho vytrvalo, veď tvoje starosti,
 sú málo pred Otcom večnosti.

ES 503

Dňa 5. apríla 2019 sa z Božej milosti dožila
 požehnaného veku

NAĎKA ŠUMICHRASTOVÁ,
 rod. LOVICOVÁ

Pri tomto nevšednom, vzácnom výročí ju
 srdečne pozdravujeme. Ďakujeme Pánu
 Bohu za jej ochranu a pomoc až do týchto
 rokov. Prosíme Ho, aby čas pozemského
 života, ktorý jej ešte vymeral, naplnil hojnos-
 ťou svojej milosti a požehnaní.

S vďakou a úctou sestry
 z krúžku ručných prác

Od evan. a. v. farského úradu
v Turčianskom Sv. Martine
Čj. 876
8. VIII. 1933

Pánu Jánovi Koniarkovi,
akad. sochárovi v Trnave.

Majstre!

Od 1. augusta, ako som prišiel z Karlových Varov, zasedali sme už po 3. raz a radili sme sa o návrhu Memoranda, ktorého fotografiu máme, a ktorá by mala byť schválená podľa dohody zo dňa 9. a 22. januára 1932 ešte pred odlievaním.

Po dlhej a všestrannej debate v Martine uzavreté:

Odstúpiť od odlievania prvej časti reliéfu a požiadať Vás o vyhotovenie novej skice pre Memorandum.

Dôvody:

V prvej časti reliéfu nie je toho života v osobách, ktorého sa žiadalo najmä v geste hlavnej osoby Memoranda, Daxnera.

Umelecký elán skice zmizol z prvej časti reliéfu, čo sa vysvetľuje tým, že nebola vypracovaná podľa modelov a nebola použitá medziskica.

Moyses obrátený chrbtom k rečníkovi a k národu mohlo by sa i tak vysvetľovať, že nechce mať nič s tým, čo sa robí, že je proti tomu.

Významná osobnosť Memoranda Hurbanova je na reliéfe v úzadí nepatrná.

K celkovému posúdeniu reliéfu vôbec žiadala by sa nielen I. ale aj II. časť.

Väčšina výboru prišla k presvedčeniu, že Moyses a Kuzmány, ba i Hodža nemôžu byť na reliéfe, keďže neboli prítomní na zhromaždení. Týmto by sa vraj falzifikovala história.

Následkom tohto všetkého ustupuje sa od ďalšej práce na základe predloženého návrhu a majúc k Vám úplnú dôveru, že Vy budete vedieť i chcieť urobiť dielo v každom ohľade: obsahovo i umelecky bezvadné, ale ako hovorievate, Vaše životné dielo, prosím

Prvotný model memorandovského reliéfu (ľavá strana), ktorý nebol v posudzovateľských grémiách odobrený. Kto má reliéf „v oku“, vidí zreteľný rozdiel medzi prvotným modelom (rozpozná na ňom Štefana Moyses a Karola Kuzmányho) a definitívnym reliéfom, na ktorom obaja chýbajú.

Vás: Uvažujte na vypracovaní novej skice, a to s hlavnými osobnosťami Memoranda:

ŠTEFANA MARKA DAXNERA
ako osnovatela Memoranda.
JÁNA FRANCISCIHO
ako predsedu zhromaždenia.
JOZEFA M. HURBANU
ako rečníka Memoranda.
ONDREJA KOŠU, starostu.
JOTEFA HORVÁTA,
ev. farára martinského.
VILIAMA PAULINYHO.
JANKA JESENSKÉHO.
PAVLA MUDROŇA.

Keď Vám bude možno, príďte do Martina, výbor sa zide a s Vami sa dohovori. Podľa mienky našich umelcov najlepšie by bolo, keby ste na čas ostali v Martine, boli v styku s nimi, mali po ruke všetky pomôcky a skicu tu spracovali.

Prosím Vás, keby ste mi prijatie listu potvrdili a naň láskavo odpovedali. S bratským pozdravom som Vám oddaný

Otto Škrovina

Definitívna forma memorandovského reliéfu v Martine je iná, ako bol prvotný návrh

Na martinskej evanjelickej fare bol 6. júna 1935 – na výročie Memoranda národa slovenského, ktoré prijalo 6. a 7. júna 1861 Slovenské národné zhromaždenie v Turčianskom Svätom Martine – slávnostne odhalený a privítaný bronzový reliéf s vyobrazením memorandovského zhromaždenia, ktorý navrhol a do záverečnej fázy priviedol akad. sochár Ján Koniarek z Trnavy. Myšlienka monumentálneho reliéfu sa dlhodobo vyvíjala. Prvotný model bol podrobený viacerým opentúram a v priebehu niekoľkoročnej tvorby bol na základe viacerých pripomienok zmenený. V posudzovateľskom grémiu, ktoré sa schádzalo na martinskej evanjelickej fare, zasadali nielen význační predstavitelia slovenského a martinského evanjelického života: Dr. Ján Vanovič, generálny dozorca ECAV, Otto Škrovina, martinský farár a turčiansky senior, ale aj predstavitelia Matice slovenskej Jozef Cíger-Hronský a Ján Marták, ako

i predstaviteľ mesta Turčiansky Svätý Martin – starosta Ján Fraňo. Ku Koniarkovým predloham sa vyjadrovali i martinskí umelci, najvýraznejšie Milan Thomka-Mitrovský, ktorý na adresu sochárovho diela vyjadril rad kritických výhrad. Po mnohých prácach a stretnutiach s umelcom sa posudzovateľské grémiá s tvorcom dohodli na výslednom tvare, ktorý bol do definitívnej bronzovej podoby upravený v Prahe. A hoci u niektorých zostali výhrady, vcelku bolo dielo prijaté ako vydarené. Reliéf si v Martine prezreli a memorandovským časom sa poklonili desaťtisíciky Slovákov.

Text a obrázok uverejňujeme ako excerptum pri príprave na jubileum 80. výročia úmrtia Otta Škrovinu, turčianskeho seniora, martinského farára, cirkevného historika a spisovateľa, politika, múzejníka, člena Výboru Matice slovenskej, ktoré pripadne na 14. mája 2019. Slávnostné spomienkové služby Božie pri príležitosti jubilea sa uskutočnia 5. mája 2019 o 9.30 h v martinskom evanjelickom kostole.

Stľpček dozorcú

Všetci starneme. Nie je to len smutný povzdych, ale aj realita. Týka sa to našich osobných životov, ale v posledných rokoch aj našej slovenskej či európskej populácie. V praxi to znamená, že podiel ľudí v dôchodkovom veku narastá, kým podiel tých ostatných, detí a ľudí v produktívnom veku, klesá. Myslím, že ekonómom a aj politikom to spôsobuje vrásky na čele, ale to nie je teraz moja starosť. Táto správa o starnutí našej spoločnosti má aj pozitívny aspekt – dôchodcovia sa priemerne dožívajú viac rokov a v lepšom zdraví. Ja viem, že naše zdravotníctvo má ešte ďaleko do európskeho štandardu, ale štatistiky priemernej dĺžky života Slovákov nepustia. Toto číslo rastie a aj kvalita života ľudí v dôchodkovom veku sa zlepšuje. Pomaly, ale zlepšuje.

Ako dobre vieme, v cirkvi i v našom zbere je značná časť členov v dôchodkovom veku alebo blízko neho. A v najbližšej budúcnosti sa tento stav asi radikálne nezmení, skôr budeme mať ešte viac dôchodcov. Členmi nášho zboru budú aj deti aj mládež aj stredná generácia a pevne verím, že naše počty budú rásť. Avšak dôchodcovia budú i tak tvoriť podstatnú a dôležitú časť evanjelikov v Martine. Možno to nie je najradostnejšia perspektíva, ale som presvedčený, že netreba strácať nádej. Dôchodcovia, hlavne babičky, zachovali vieru počas komunizmu a aj vďaka nim nám dnes v kostoloch sedia ich vnúčatá a príbuzní.

Aj v dnešnej dobe vidím v našich dôchodcoch veľký misijný potenciál. Ja viem, že z dôchodkov nemôžu až tak vyskakovať ako Nemci či Francúzi v ich veku, ani zdravie im už tak neslúži ako voľakedy. No a potom pomáhajú s vnúčatami, vozia ich na krúžky, lebo ich rodičia nemajú čas. Veľa času strávia aj v čakárňach, kým čakajú na vyšetrenie či predpis liekov na tlak. Ale aj tak si myslím, že oproti nám, pracujúcim, majú hlavne toho času omnoho viac. Hlavne doobeda, prídu sú vnúčatá v škole a keď nemajú návštevu doktora. A práve v tomto čase by sa mohli v našom zbere občas stretnúť, podiškurovať a popritom čosi zmysluplne urobiť. Tak ako naše ženy z krúžku ručných prác, ktoré sa pravidelne stretávajú každú stredu v zborovej sieni a vyšívajú rôzne pekné veci. Zároveň zažívajú pozhnané spoločenstvo, spolu si zaspievajú, pomodlia sa. Jednoducho sú radi spolu. A toto ich stretávanie má i praktický rozmer. Peniazmi z predaných výšiviek dokážu podporiť napr. prácu s mládežou, rôzne tábory či aktivity v našej evanjelickej škole. Úžasný príklad spoločenstva a služby.

Podobných možností pre vás, milí dôchodcovia, je neúrekom. Ako inšpiráciu uvediem dve. Prvá sa týka drobných údržbárskych prác, ktoré by skrášlili prostredie Memorandového námestia i našej školy. Partia dôchodcov by sa stretla povedzme každý utorok ráno o 9.00 v zborovej sieni. Dali by si kávu alebo čaj, podebatovali by, pomodlili by sa a potom by ponatierali plot či opravili stoly v jedálni. V pokoji, bez stresu, aby mali čas sa porozprávať, prehodíť nejaký vtíp, proste zažiť spoločenstvo. Na obed by boli doma a keby chceli, radi im objednáme obed v školskej jedálni. To je tá prvá inšpirácia a netreba k nej vôbec veľa, len trošku odvahy, pracovný odev a 4 hodiny do týždňa.

Druhá sa týka návštevných služieb. Mnohí naši dôchodcovia sú sami. Nepotrebujú opatrovateľskú starostlivosť, ale nemajú sa s kým porozprávať. Ako dobre by im padlo, keby ich niekto raz do týždňa navštívil tak na hodinku, pobudol s nimi, podebatoval o tom, čo píše napríklad Posol (v poslednom čase to je veru všelijaké čítanie), a tak potešil blížneho svojho. A znovu na to netreba extra rozpočet či špeciálny certifikát. Stačí dobrá vôľa podeliť sa s časom a nájsť nejakú osamelú dušu. A práve vy, dôchodcovia, máte toho času najviac a aj osamelosť vám najbolestnejšie zahryzá do duše. No a takto by ste si mohli pomôcť či poslúžiť, ak použijem kresťanský slovník. A ešte viac, dali by ste príklad ochoty a lásky a ten býva veľmi chytľavý a pevne verím, že v tom dobrom by nakazil aj ďalších. A ako spoločenstvo by sme rástli v láske a službe.

Nuž, milé sestry dôchodkyne a bratia dôchodcovia, možností ako zmysluplne prežiť aj jeseň života v našom zbere je mnoho. Učíte máte aj vlastné nápady a veľmi rád s vami o nich podebatujem. Máte úžasný potenciál, ktorý je dnes veľmi vzácny. Máte čas, skúsenosti a zručnosti, ktoré by bolo škoda nechať nevyužitú, zakopanú len tak. Teším sa na spoluprácu a verím, že onedlho niečo pekné rozbehneme.

ADRIAN KACIAN

Postrehy zo seniorátneho konventu

V nedeľu 31. 3. 2019 poobede náš cirkevný zbor hostil viac ako sto delegátov seniorátneho konventu Turčianskeho seniorátu. Zasadalo sa v Biblickej škole, pričom kapela ESS na čele s Tomášom Gulánom sprevádzala úvodné pesničky. Milé sestry pod vedením Lenky Taškárovovej pripravili výborné občerstvenie. Ivo Huťka so svojou partiou poskladali na záver stoly a dali aulu do pôvodného stavu. Aj týmto spôsobom im ďakujeme za ich službu.

Kto raz absolvoval seniorátny konvent, dobre vie, že je to taká povinná jazda, kde je veľmi málo priestoru na tvorivú diskusiu. Kým prebehnú všetky formality, schvália sa všetky správy, zvolia sa potrební delegáti do vyšších grémií, človek sa ani nenazdá, a dve hodiny sú fuč. Tento konvent bol však výnimočný a to hneď dvoma neobvyklými vstupmi. Tým prvým bola prítomnosť stále ešte čerstvého generálneho biskupa ECAV Ivana Elka, ktorý zariadil úvodnú pobožnosť a v závere trpezlivo vysvetľoval svoju víziu obnovy našej ECAV. Tým druhým boli diskusie v štyroch sekciách: 1. Hospodárenie v CZ, 2. Vnútorňa a vonkajšia misia, 3. Práca s deťmi a mládežou, 4. Súčasný stav v ECAV, jej postavenie v spoločnosti a návrhy na prípravu vízie a programu obnovy ECAV na Slovensku, kde sa mohli delegáti spoločne zasnívať aj si poľahka na realitu, ktorá nie je vždy ružová. Oba vstupy boli veľmi príjemným oživením ináč značne byrokratického, ale nevyhnutného stretnutia. Viem, že prítomnosť generálneho biskupa asi nemožno očakávať na každom seniorátnom konvente, ale v diskusiách na konkrétne témy je potrebné pokračovať.

Z celej debaty a diskusie s generálnym biskupom som si odniesol tri postrehy. Ten prvý sa týka príspevkov diskutujúcich. Všimol som si, že máme problém efektívne diskutovať. Nevieme stručne a jasne predstaviť problém a následne položiť otázku. Diskutéri sa zamotávali hlbšie a hlbšie do svojich myšlienok, čas plynul a čím dlhšie dotýčný rozprával, tým ťažšie sa dalo zistiť, čo chce povedať. Ivan Elko pozorne počúval každého diskutéra, ale až na jediný prípad, otázky sa nedočkal. Dosť som ho ľutoval, lebo nie je v ľudských a dokonca ani v biskupských schopnostiach odpovedať na otázku, ktorá nezaznie. Aj v tomto smere sa nám treba učiť, hlavne počúvať a poriadne si príspevok spolu s otázkou pripraviť. Lebo bez otázky nebude odpoveď.

Druhý postreh má do činenia so súčasnou situáciou v našej cirkvi, ktorá má určite ďaleko od ideálu. Áno, v debatach došlo aj na Evanjelický posol, voľby biskupa a dozorcov či Asociáciu slobodných zborov ECAV na Slovensku. Ivan Elko ponúkol pohľad z druhej strany, argumenty, ktoré sa v Posle nedočítate. Mnohí, ak nie všetci si uvedomili, že minca má dve strany a že štatistiky málo významná menšina evanjelikov združená v Asociácii podáva len svoju interpretáciu skutočností. Diskusia to bola pokojná, i keď nie všetci diskutéri boli z jedného košiara. Avšak seniorátny konvent v jednom zo svojich uznesení drvivou väčšinou (zápisnicu nemám k dispozícii, ale ako si pamätám, proti bolo nie viac ako 10 delegátov) podporil terajšie vedenie ECAV. A mal som jasný pocit a presvedčenie, že sme sa rozhodli slobodne a nikto nebol zmanipulovaný. Ivan Elko ubezpečil, že kauzy ako hospodárenie Reformaty vyšetrujú a chcú sa dopátrať pravdy. Avšak museli sme mu dať za pravdu, že už je na čase nadýchnuť sa k niečomu novému a začať pracovať na novej vízii obnovy cirkvi.

Tretí a posledný postreh: verte alebo neverte, prišlo aj na cirkevný príspevok. Brat biskup povedal, že si nevie predstaviť inú organizáciu, ktorá by mala členské také nevýznamné ako naša ECAV. Pre tých, čo nevedia, priemerná výška cirkevného príspevku ročne na jedného evanjelika je 5 €. Len na porovnanie, nedávno som kupoval nášmu psovi prípravok proti klieštom a zaplatil som 10 €. Ja viem, dávame aj jednorazové platby, milodary pri rôznych príležitostiach, dary, zbierky atď. Chvalabohu, zatiaľ fungujeme, i keď s výdatnou pomocou štátu. Ale je to také z ruky do úst a napr. na misiu toho veľa neostane. A je to veru hanba, že my ECAV nemáme ani jedného misionára, ktorého by sme kompletne zastrešili finančne. Nuž s 5 €. ročne na hlavu sa toho veľa urobí nedá. A pritom peniaze sú dar, ktorý má každý z nás. Nie všetci vieme spievať, a tak nemôžeme rozšíriť rady spevokolu. Nie všetci máme dar vyučovať či kázať. Nie všetci dokážeme pochopiť Einsteinovu teóriu relativity. Ale všetci máme peniaze. Niektorí málo, iní viac a niektorí aj priveľa. Ide len o to, či sa s týmto všeobecným darom dokážeme podeliť. Lebo v konečnom prípade nejde o darovanú sumu ale o ovocie láskavého srdca, ako píše Pavol (1 Kor 13, 3). Lebo kde je láskavé a ochotné srdce, tam je aj veľa ovocia. A tým určite aj cirkevný príspevok väčší ako 5 €..

ADRIAN KACIAN, ZBOROVÝ DOZORCA

Systematizácia činností v ECAV a v jej cirkevných zboroch

Úvaha nad Prvým listom Korintským

Lebo ako telo je jedno a má mnoho údov, ale všetky údy tvoria jedno telo, aj keď ich je mnoho: tak aj Kristus. Veď aj my všetci v jednom Duchu sme boli pokrstení v jedno telo, či Židia alebo Gréci, či otroci alebo slobodní; a všetci sme boli napojení jedným Duchom. A veď ani telo nie je jeden úd, ale mnoho (údiv). Keby noha povedala: Pretože nie som oko, nie som z tela – či zato nie je z tela? A keby ucho povedalo: Pretože nie som oko, nie som z tela – či zato nie je z tela? Keby celé telo bolo oko, kdeže by bol sluch? Keby celé (telo bolo) sluch, kdeže by bol čuch? Takto však Boh rozložil údy v tele, jeden každý z nich, ako On chcel. Keby však všetky (údy) boli jedným údom, kdeže by bolo telo? Takto je síce mnoho údiv, ale jedno telo. Veď oko nemôže povedať ruke: Nepotrebujem ňu! alebo hlava zas nohám: Nepotrebujem vás! Ba čo viac: údy tela, ktoré sa zdajú slabšími, sú veľmi potrebné, a tie, ktoré sa nám zdajú menej cennými na tele, tým väčšími si ich uctieваме, a našim neslušným (údom) dostáva sa tým slušnejšieho odenia, ale naše slušné (údy) to nepotrebujú. Tak zostavil Boh telo, že zaostalému dal väčšiu česť, aby nebol v tele rozkol, ale aby údy navzájom rovnako sa starali o seba. A preto keď trpí jeden úd, spolu s ním trpia všetky údy; keď sa jednému údu dostáva oslava, radujú sa s ním všetky údy. Vy (spolu) ste telo Kristovo a každý osve (Jeho) úd. Niektorých totiž ustanovil Boh v cirkvi: jedných za apoštolov, druhých za prorokov, tretích za učiteľov, potom ľudí divotvornej moci, ďalej s darom uzdravovať, pomáhať, spravovať a hovoriť (rôznymi) druhmi jazykov. Či sú všetci apoštolovia? Všetci proroci? Či sú všetci učiteľia? Všetci divotvorcovia? Či všetci majú dary uzdravovať? Či všetci hovoria jazykmi? Či ich všetci vedia vykladať? Snažte sa však o vyššie dary! A ja vám ukážem ešte lepšiu cestu!

(1K 12, 12 – 31)

V podobnom duchu sa vyjadril, ale výstražne, v známej bájke Ezop: Ruky a nohy sa rozhnevali na brucho. Odmietli mu obstarávať a podávať potravu, že sa večne napháva a nič nerobí, len odpočívá. Zo závidosti tiež nič nerobili a nechali brucho hladovať. Ale od prázdneho žalúdka začali ruky aj nohy chradnúť. Preto brucho začali zháňať potravu, aby sa rýchlo naphalo. Avšak brucho nechcelo prijímať potravu, lebo hrtan a žalúdok sa sevrkli, cievy ochrnuli, črevá zakrpateli a nemohli sa rozovrieť. Žiadny orgán a úd nedostal potrebné produkty na posilnenie, a tak spoločne zahynuli, pretože porušili spoločné priateľstvo.

Z toho plynie poučenie: Poznaj chyby svojho priateľa, ale nemaj ho v nenávisti. Človek bez priateľa je osamelý ako kôl v plote.

Alebo tiež: Poznaj svoj talent (je to dar od Boha) a efektívne sa ho snaž využiť pre spoločné dobro. Maj v úcte iných ľudí a poznávajú ich schopnosti, rozvíjaj svoj talent v prospech

pokoja, mieru a Pán Boh ti ukáže ešte lepšiu cestu, cestu nasmerovanú k neustálemu zdokonaľovaniu. Pamätaj však, že dokonalý je len Hospodin, náš Boh, a tak v pokore prijímaj od Neho dobré i zlé. Lebo On všetko robí preto, aby ňu zdokonalil. Keď sme boli malí, boli sme deťmi, ale teraz, keď Ho poznáme, budme Jeho priateľmi a snažme sa Ho napodobňovať. Nevzdalujme sa od Neho. Veď On za nás oboval aj svoj život, aby sme mali život večný.

Týmto chcem zároveň upozorniť a nadviazať na veľmi potrebnú systematizáciu činnosti v našom cirkevnom zbore i v celej ECAV na Slovensku a na úspešné dokončenie aj jej reštrukturalizácie. Máme na to po voľbách a zmenách v našej cirkvi novú príležitosť. No pamätajme pritom, že každý človek je jedinečný, hoci má údy, z ktorých každý plní svoje poslanie, svoju funkciu. Je zároveň veľmi zaujímavé, že celé naše telo, vytvoril Hospodin tak, aby každý úd v ňom pracoval na proces-

nom princípe. A tak aj každý cirkevný zbor, ktorého hlavou je náš Pán Ježiš Kristus, je a bude jedinečný. Ale svoje poslanie, svoju funkciu by mal každý cirkevný zbor zabezpečovať na procesnom princípe a vcelku, ako nádherný, jedinečný systém, ako telo nášho Pána. Nasledujme Ho a kráčajme cestou novej kvality života, ktorú nám On ukázal.

Základným prostriedkom, ako efektívne dosahovať a neustále zlepšovať kvalitu zdravia a kvalitu života je v súčasnosti v celom svete uznávaný systém manažérstva kvality (QMS) podľa noriem ISO 9000. S týmto základným prostriedkom sú aj s nimi kompatibilné ďalšie medzinárodné normy a nastavbové modely, ktoré spolu tvoria tzv. koncepciu Total Quality Management (TQM). Tento model TQM často odborníci na kvalitu stručne charakterizujú ako cestu k dokonalosti. Všetky uvedené systémy sú založené na procesnom prístupe a ponúkajú možnosť, aby sme efektívne plnili ciele a poslanie, ktoré sú pre spoločnosť žiaduce. A práve kresťanským cirkevným zborom sa tu ponúkajú nádherné možnosti. Ako celok naša ECAV, nech bude pozostávať z akéhokoľvek počtu cirkevných zborov, môže plniť svoje poslanie šírením evanjelia rôznymi formami. Využime na jej efektívne fungovanie prostriedky, ktoré sa nám ponúkajú presne na takom princípe, akým je vytvorené naše telo. Nechajme sa viesť Hlavou a srdcom vnímajme lásku a vôľu nášho Pána.

Keďže systém manažérstva kvality nie je v žiadnom rozpore s Bibliou, ale naopak umožňuje do QMS akejkoľvek organizácie implementovať nielen ľuďmi vytvorenú, nedokonalú legislatívu, ale aj implementovanie Božích zákonov, príkazaní lásky, tak usilujme sa využiť ho aj v cirkvi ako prostriedok jednak na vlastné zdokonaľovanie, jednak na efektívnu misijnú činnosť a presadzovanie sa vo verejnom živote. Ako som už uviedol, systém manažérstva kvality je založený na procesnom prístupe, presne tak ako údy/orgány v našom tele – každý úd musí dostať všetky potrebné zdroje a vstupy, aby mohol plniť svoje poslanie. Aby následne vykonal presne pre neho určené činnosti a vytvoril potrebné vstupy pre nadväzujúce, s ním súvisiace údy. Tento procesný prístup umožňuje efektívnu koordináciu na

vzájom súvisiacich činnostiach pre náš život tu na Zemi, pre život v duchu kresťanských zásad a žiadnych iných, ktoré sa nám snažia nanútiť niektorí nečestní politici a biznismeni, ktorí – presne tak ako za čias Ježiša Krista zákonníci a farizeji – zneužívajú verejný život na vlastné obohacovanie, udržanie si vlastnej moci. My kráčajme inou cestou, cestou nášho Pána a Spasiteľa!

Procesne zoradené činnosti príslušných orgánov (v rámci systémových celkov/organizáčným útvarov – sekcií, výborov CZ) musia od iných dostať požadované vstupy, zdroje, aby mohli kompetentnými pracovníkmi, predstaviteľmi cirkvi, v určitom prostredí a v určenom čase vytvoriť potrebné, špecifikované vstupy, zdroje pre ďalšie nadväzujúce procesy a orgány. Nepoznám v súčasnosti lepší prostriedok, ako nám práve ponúkajú v tomto svetskom prostredí normy ISO 9000 a s nimi ďalšie kompatibilné medzinárodné normy a ich nastavbové modely. V ich komplexnom ponímaní nadväzujú na ne súbory v oblasti environmentu (EMS), bezpečnosti, spoľahlivosti, ergonómie...

Následne ich komplexným hodnotením je možné vytvárať a oceňovať skutočne vytvorené hodnoty. Na takto ocenené hodnoty je možné vytvoriť efektívne fungujúci menový, odvodový a daňový systém približujúci sa k zdravo fungujúcemu telu a zmysluplnému životu človeka. Pre ľudí v akomkoľvek organizme, ktorý uznáva Božie zákony, Božie príkázania lásky a v pokore pred Pánom celého sveta plní Jeho vôľu. Ich uvádzanie do života môže byť veľmi efektívnym prostriedkom v rôznych situáciách. Účinne napomôžu zbaviť súčasných protivníkov možnosti oponovať nám alebo vytvárať prekážky, ale naopak dávajú príležitosť získať ich k spolupráci a nenapadnuteľným spôsobom/prístupom presadzovať cestu zlepšovania kvality života pod Božím vedením.

Musíme však vždy pamätať a v pokore priznávať, že naša úroveň poznania nikdy nemôže dosiahnuť múdrosť, všemohúcnosť a všadeprítomnosť – dokonalosť Hospodina – jediného živého Boha.

DUŠAN KOMPIS,
PRESBYTER

Vídavali sme ich na martinských Slovesných jariach, Milana Rúfusa medzi nimi

(Pravnučke a jej rodičom do pamätníka)

Vo veľkej sále Strojára sme v májových predvečeroch očakávali na slovenských spisovateľov, ktorí prinášali nádej na slobodnejšie časy. Dlhو do noci, niekoľko hodín, neraz do polnoci sme ich počúvali.

Také „praskanie krvi“ v podaní Jozefa Mokoša znelo nezabudnuteľne. Alebo Ján Smrek, milovník Martina, keď vystúpil, rozíhrali sa časy, tajomstvá dejín nazreli do sály a nechali sa spoznať. A keď vystúpil a recitoval Milan Rúfus, sálu objalo ticho a v tom tichu sa objavila krása, o ktorej netušíme, ako hlboko je v nás. Krásne a múdre sú Rúfusove hlbiny.

Boli to nádherné jarné časy. Pamätám si jasne na Milana Rúfusa – v Strojári i v jeho okolí. S paličkou, mladý ešte, postával sťa bard, pozoroval prichádzajúci hŕf Martinčanov a vítal sa s nimi. A potom prišiel verš v jeho podaní. Sála, nabitá do prasknutia, onemela. A slovo, ktoré znelo, bolo blízke tomu biblickému. Otec i mať, Liptov vrchovitý, vysoké nebesá, Poludnica rodná, pravda človečia. V potu tvári. Chlieb každodenný.

Myslím, že mnohí sme prichádzali do Strojára najmä kvôli Milanovi Rúfusovi. A skrehli sme, hoci bol ohlásený, ak neprišiel. Mysleli sme na jeho život, na jeho Zuzanku, poslika všetkých detí, ktorú s manželkou Magdou vychovával v dome nad Dunajom. Martinčania mu tam zasielali svoj obdiv a on s nimi korešpondoval. Zuzku Bukovskú, ktorá ho s nadšením recitovala a v martinských novinách o ňom s úľubou písavala, pozval na návštevu a obdaroval ju nielen krásnym stretnutím, ale aj rozhovorom.

A ja sám som sa s ním ocitol celkom nablízku. Keď som v roku 1982 v knižnici „nového“ bratislavského evanjelického lýcea, v ktorom sídlil Ústav slovenskej literatúry SAV, obhajoval dizertačnú prácu o rukopisných študentských časopisoch, prišiel aj vysokoškolský učiteľ študentov slovenskej literatúry, Milan Rúfus. Bol na obhajobnej oslave. S úsmevom, radostný, vo svetri z ovej vlny, sedel pri obluku. V rozhovore s Hanou Urbancovou povedal s úsmevom: Slovo Božie chutí lepšie ako studený marxizmus.

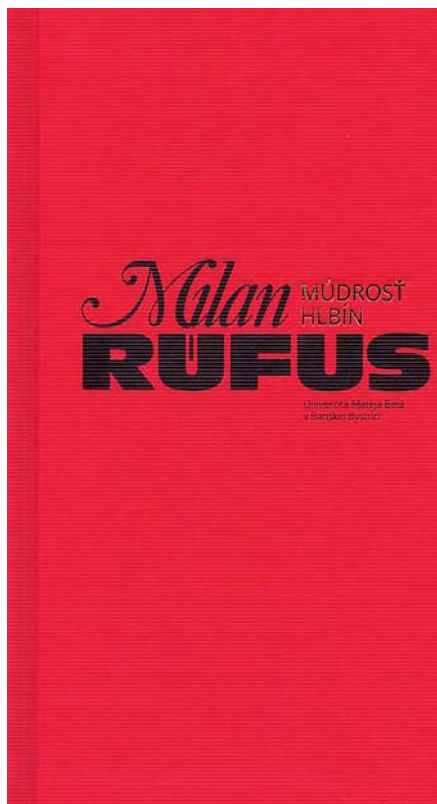
Bože, to bola chvíľa!

Neskôr som s ním sedel po „nežnej“ vo Výbore Matice slovenskej. Keď v ňom začali nad čoraz menšou jednotou milovníkov národa prevládať „čihi-hota“ politické strany, ktoré ju uniesli do politických vôd, protestoval a z Výboru odišiel. Nasledoval som ho bezvýhradne.

Čoskoro nato som napísal scenár na televízny film Tri obelisky. O Martinovi Rázusovi, Emilovi B. Lukáčovi a Milanovi Rúfusovi. Pre mňa mimoriadne vzrušujúci čas. Nieкто mi povedal, že film je depresívny. Ale či môže nieкто prehliadnuť verše, ktoré hrmia, burácuju, horia v ohňoch, v ktorých za synmi plačú matky a Apokalypsa hrozí nad obzorom?

A ešte jedno rúfusovské stretnutie pripomeniem. Predstave si Vrbicu pri dávnom Liptovskom Svätom Mikuláši, kde stojí rodný dom Martina Rázusa. Beží rok 2007. Uplynulo sedemdesiat rokov, ako umrel mladý Martin Rázus. Okolo Rázusovie domu slovenské stádečko malé. Uprostred neho i ja. V amphióne zvučí slovo – nieкто číta Rúfusov list – pozdrav tomu domu malé-

mu, v ktorom sa narodil posol jedinečnej poézie slovenskej. Zostala mi v srdci vidina toho listu: ako popred Rázusovie dom chodieval mladučký Milan Rúfus každé ráno do školy. Každé ráno!

V tých rokoch Slovenskom zneli Rúfusove modlitbičky. Čo by dal starý či prastarý otec, ktorý vo mne teraz žije, za to, aby sa vrátili časy, v ktorom vnuk – vnúčik maličký recitoval „staré“ i „nové“ modlitbičky. Menej je tých časov dnes, drahé modlitbičky sa na našom Slovensku strácajú v haravare politických i cirkevných sporov, svet sa odvracia od Rúfusových žalmov, ktoré s takým nadšením prebásnil – niekedy predsa ešte počuť Modlitbu za Slovensko.

No nedávny bohatý osmičkový rok predsa pripomenul i tohto nezabudnuteľného Milana Rúfusa. Mal by deväťdesiat. A tento rok deviatkový nezabudol jeho odchod – prešlo desať rokov.

Na prelome rokov osmičkovovo-deviatkových Turčania opäť jedinečne pripomenuli Milana Rúfusa. Rodáčka naša turčianska, Slávka Očenášová-Štrbová, presvedčila svoju Alma mater, Univerzitu Mateja Bela, aby vydala Rúfusove najkrajšie, najhlbšie. Knihu nazvala Múdrošť hlbín. A ku grafickej spolupráci pozvala nášho Martinčana Petra Ďuríka, ktorý vytvoril ďalšiu zo svojich krásnych kníh.

Rúfus sa v krásnej a múdrej knihe hlbinej prihovára nám všetkým, isto-iste jedinečným Žalmom o nevinnnej – nevinnnej dcérenke, Zuzanke svojej.

*Čo s tebou, osud...
občas sa správaš umne.
Obdaruješ aj bytím zhrdenú.
Nechajte maličkých...
posielal si ich ku mne
skrze ňu, spravodlivý, skrze ňu.
A kde sa smutné so zúfalstvom stretá,
nezlomil ma tvoj ťažký tieň.
V nej prijímal som všetky deti sveta.
Po celý život, každý deň.
Bola ich poslíkom
tá moja navždy malá.
To jej už nikto z bohov nezruší.
Bola ich poslíkom a s nimi pri mne stála.
A ponad ľudské úzkosti a žiale
mával som plný dom maličkých,
žil som stále
s ich teplou rosou na duši.
Vodila ku mne celé detstvo sveta.
I Teba, Kriste.
Veď Ty si bol tiež dieťa.*

Vďaka za čas s týmto Rúfusom,
Slávka a Peter!

MILOŠ KOVAČKA

VÝROČNÁ KŇAZSKÁ SPRÁVA CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV MARTIN ZA ROK 2018

Vypracoval Mgr. Milan Kubík, zborový farár, konsenior TuS

BIBLICKÝ PRÍHOVOR K SPRÁVE ZA ROK 2018

Milí konventuáli, bratia a sestry!

Rok 2018 sa niesol v našej cirkvi v duchu volieb do orgánov ECAV na všetkých úrovniach jej riadenia a správy od cirkevných zborov (CZ) až po generálnu cirkev. Nie je to len téma organizačná a systémová, ale pre cirkev Ježiša Krista by to mala byť vždy najmä téma duchovná. Tento proces povolania, vyvolenia, vysielania, delegovania je možné sledovať v Biblii na každom mieste a v každom čase. Od povolani mimoriadne osobných (Abrahám, Izaiáš, učeníci...) až po vyvolenia verejné, aklamačné (najmä izraelskí králi). Dokonca si Pán Boh povoláva do služby celý národ a v listoch apoštola Pavla toto Božie vyvolenie platí pre cirkev. Ďakovať Pánu Bohu, že sa nám to podarilo a našlo sa dosť takých, ktorí toto pozvanie, neraz do neľahkej služby a neistoty, povýšili nad osobný alebo rodinný záujem. Počut totiž odpoveď „tu som ja, pošli mňa“, nie je vôbec bežné. Omnoho častejšie počujeme kritiku, nespokojnosť, alibi, lacné a neosobné riešenia, ale nájsť toho, kto si to vezme za svoje, bude to predovšetkým otázka jeho srdca, je veľkým zázrakom. A tak sme vďační za každého, či biskupa, dozorcera, presbyterov, právnych zástupcov, cirkevných činovníkov a funkcionárov..., ktorých Boh oslovil a my sme ich s láskou a nádejou zvolili. Udialo sa tak aj v našom CZ – máme nové presbyterstvo, nového brata dozorcera a rok 2018 bol rokom, keď ste si vy, milí martinskí evanjelici, vyvolili aj svojho zborového farára, ak Boh dá, na ďalších desať rokov. Bol to teda rok nových možností, tvorby nových plánov, vízií, ale aj nádejí, že naša voľba je i v Božích rukách. Chceme sa vám v mene všetkých zvolených úprimne poďakovať za vašu dôveru a vzájomný rešpekt. Kiež Pán Boh požehná naše úsilie!

Osloviť nových spolupracovníkov, doslova ich vychovať a vytvoriť tak priestor pre ďalšiu dôležitú etapu nášho spoločenstva v Martine, je pre nás veľkou výzvou a úlohou. Každý jeden z nás by mal niest aj keď len ozaj nepatrnú, ale s láskou k Bohu vedenú službu. Nesmieme zostať len pasívnymi poslucháčmi, ale aktívne sa zapojiť do služby. Schválne hovorím do služby. Nesmie to byť len nejaká naša aktivítka, koníček, vyplnenie voľného času, ale musí to byť vec nášho presvedčenia, nášho vnútra. Naša služba by mala byť obrazom našej viery. Keď neprídem na spevokol, na besiedku s deťmi, na mládež, na brigádu, na SB, jednoducho, keď neprídem do cirkvi, tak ma to ohrozuje na tom, čo Kristus Pán svojou smrťou na kríži pre mňa urobil. Strácam účasť na Božích dobrodeniach, dôležitých pre naše rodiny, prácu, priateľstvá...

Rok 2018 sme v našom CZ vnímali aj cez výročia našej Evanjelickej spojenej školy (15. výročie) a Biblickej školy (20. výročie). Bol to niekoľkočlenný, profesionálne pripravený program osláv za prítomnosti zahraničných hostí, zástupcov mesta, samosprávy a vzácných domácich viery. Je to veľká kapitola duchovných dejín nášho mesta a CZ, ba aj celej cirkvi. Obnovené kresťanské vzdelávanie tu má hlboké korene. Zrekonštruovaná budova niekdajšieho nižšieho patronátneho evanjelického gymnázia, v ktorom sú triedy a internát školy, ako aj kancelárie farského úradu, je toho živým dôkazom. Takmer 750 detí a stovka učiteľov, ktorí denne prichádzajú už do novej, na vysokej úrovni zrekonštruovanej budovy bývalej Neografie, je pre

nás zázrakom, ale aj obrovskou výzvou, aby sa aj pred nich postavilo Božie slovo s otázkou: kto nám pôjde, koho pošlem? Sme to týmto takmer trom generáciám dlžní. Ak sme niekedy hovorili: ešteže máme starých rodičov, tí si kdečo o Pánu Bohu pamätajú a aj dbali na odovzdávanie viery v rodine, dnes to, bohužiaľ, už nie je pravda. Nedá sa mnohokrát oprieť ani o staršiu generáciu. Vnímame preto obnovenie kresťanského vzdelávania v našom CZ za kľúčové. Vyzývam vás k modlitbám a podpore.

Rok, ktorý sumarizujeme, bol mimoriadne živý aj z hospodárskej stránky. Podarilo sa nám vymaľovať interiér kostola. Celé zariadenie spolu s oltárom a kazateľnicou dostalo nový šat. Tieto hospodárske aktivity majú aj náboženský význam. Uskutočňujú sa totiž v sakrálnom, bohoslužobnom priestore, ale tiež dávajú dokopy členov nášho zboru. Pamätám sa, ako sme začínali pred dvadsiatimi rokmi v Blatnici. Boli to brigády, ktoré privádzali už zabudnutých cirkevníkov do priestoru fary a kostola. Na prvú brigádu ich prišlo trikrát viac, ako v nedeľu chodievalo do kostola. Taktó sme najprv pri lopate a potom pri Božom slove hľadali Pána Ježiša Krista. Netreba podceňovať tieto veci v cirkvi. Oni sú zvláštnym Božím dobrodením.

Do textu z proroka Izaiáša zapadá aj môj život a život mojej rodiny. Tohto roku sme vstúpili do druhej dekády služby v tomto CZ. Keď som ako mládežník prespal na fare, aby neostala prázdna, keď pán farár Ján Bohdan Hroboň aj s rodinou boli na cestách, ani vo sne som si nepomyslel, že tu raz budem slúžiť ako farár. Stále cítim pred touto Božou prozreteľnosťou obrovský rešpekt. A neviem, či sa niekedy zbavím pocitu, že som tejto služby celkom nehodný. Aj vďaka vašej trpezlivosti, prajnosti a schopnosti empatie a tiež veľkej Božej milosti tu smiem byť a s mojou rodinou aj slúžiť. Prajme si pre ďalšie roky spoločne zdravia, rozumu a Božej milosti. Amen.

VECI, KTORÉ NÁS V ROKU 2018 OPĀŤ TEŠILI

- S láskou pripravované bohoslužobné príležitosti s peknou účasťou a atmosférou – **Zborový deň, Evanjelický víkend v rámci výročia Evanjelickej spojenej školy a Biblickej školy** a iné.
- **Pokračujúca ekumenická spolupráca** pri modlitebných stretnutiach s rím. a gréc. katolíckou farnosťou a CASD. Mesačné modlitebné stretnutia za mesto Martin – **modlitby za Martin**. Na nepatrných a úprimných modlitbách sa začínajú veľké veci.
- **Pretrvávajúca dobrá spolupráca s mestom** Martin a ďalšími inštitúciami v meste.
- **Krsty** v rámci SB. Lepšia komunikácia s rodičmi aj vďaka ESS. Niekoľko krstov práve z ESS pod vedením školských spirituálov.
- **Večera Pánova (VP)** – stále pekný záujem najmä pri veľkých, tzv. procesuálnych VP.
- Pekná bohoslužobná práca v **domovoch sociálnych služieb** (DSS MedikM a Ladoveň).
- **Spolupráca s ESS**, najmä cez učiteľov ev. náboženstva a spirituálov pri príprave SB.
- **Rodinné SB** vždy druhú nedeľu v mesiaci. Skvelý prípravný tím, dobrá atmosféra, pekný počet (aj do 90) detí, rovnako pekný počet rodičov. Priemerná účasť na SB 400 duší.
- **Práca s konfirmandmi** – sústredenie s rodičmi a tábor, vianočné posedenia a zapájanie do pomoci v CZ.
- Stretnutia **Turčianskej mládeže** realizované najmä našim CZ. Aj keď v roku 2018 sa podarilo len jedno stretnutie. Stále hľadáme spolupracovníkov najmä z mladších farárov.
- **Biblické tábory** pre deti a mládež.
- **Stretnutia mužov pri raňajkách** v každú druhú nedeľu v mesiaci.
- **Stretnutia žien pri rannej káve** v každú tretiu nedeľu v mesiaci.
- Pripravené **modlitebné týždne** a **vyššie modlitebné nasadenie** aj vďaka nedeľnej modlitebnej skupinke.

- Nezištná služba pracovníkov zborovej diakonie, po tretikrát krásne zorganizovaný seniorátny deň zborovej diakonie v našom CZ a návštevné služby či stretnutia žien krúžku ručných prác.
- Vystúpenia zborového spevokolu na SB, koncertoch a iných bohoslužobných podujatiach.
- Martinský evanjelik, ktorý už 25 rokov veľmi precízne zaznamenáva dianie v našom CZ.
- Voľba nového presbyterstva CZ.
- Voľba zborového farára.
- Hospodárenie v CZ. Pekné milodary a ofery a darcovstvo. Finančné zbierky na pomoc.
- Maľovanie kostola, oltára a kazateľnice.

VECI, KTORÉ NÁS STÁLE TRÁPIA

Neobsadené druhé miesto zborového farára. Je nedostatok farárov a budúcnosť nie je vôbec v tejto veci nádejná. **Vzťah cirkvi a fakulty na spolupráci pri náboře študentov je biedny. Máme nádej v evanjelickom školstve, ale to je beh na dlhé trate.**

Nebezpečenstvo komfortu, konzumného spôsobu života a duchovnej prázdnoty. Túžba mať sa lepšie, byť zabezpečený, mať pokoj a komfort života sú ozaj veľkým pokušením a nepriateľom kresťanského života. Ťažko sa proti tomu bojuje, lebo nemožno niekomu vyčítať, že sa chce mať lepšie, mať vyššiu životnú úroveň, ale čo povieme s učeníkmi nášmu Pánovi Ježišovi, ktorí hovoria: „My sme všetko opustili a šli za tebou.“ Miera našej životnej úrovne nesmie zasiahnuť poslanie, ktoré mi Pán v živote dáva. Môj komfort nesmie ohroziť moju službu pre Boha a cirkev. A honba za pomínuteľnými vecami nám nesmie vziať veci večnosti.

Nešťastné medziľudské vzťahy a bolesťná situácia v našej milovanej ECAV. Už niekoľko rokov sme svedkami nemilosti a neschopnosti zmieriť sa. Cirkev a jej členovia sú unavení. Stojí nás to veľa síl, napriek tomu sme sa nikam nepohli. Témy, akými sú misia, školstvo, diakonia, mládež sú prehlušované osobnými konfliktmi. Je to už pomerne neprehľadný spor a bežný cirkevník tomu ani nerozumie. Máme nádej, že s novým vedením ECAV sa veci postupne dajú do poriadku.

PLNENIE UZNESENÍ CZ ECAV MARTIN ZA ROK 2018

Bohoslužobné:

Osobná angažovanosť pre vieru a evanjelizáciu – pozývať blízkych, susedov, stratených evanjelikov k osobnej viere, na SB, k VP a k zodpovednosti za život v CZ. **Plní sa.**

Nadalej podporovať **stretávanie mužov a žien** pri Božom slove. **Plní sa.**

Prípraviť **stretnutie manželských párov** (prednáška, diskusia, spoločenstvo). **Nesplnené, trvá.**

Uskutočniť aspoň jeden **večer pri káve** s aktuálnou témou. **Nesplnené, trvá.**

Podieľať sa na príprave **20. výročia BS a 15. výročia EŠS** a pripraviť open-air SB na Memorandovom námestí (21. 6. – 24. 6. 2018). **Splnené.**

Nadalej pokračovať v príprave **rodinných SB** v každú druhú nedeľu. **Splnené.**

Prípraviť slávnostné SB pri príležitosti **100. výročia vzniku ČSR** a tiež spomienkovo-ďakovné SB pri príležitosti **skončenia 1. svetovej vojny**. **Splnené.**

Prípraviť **biblické tábory** pre mládež, deti a dorast v CZ. **Splnené.**

Participovať a pomáhať BS pri letných aktivitách. **Splnené.**

Prípravovať **ekumenické stretnutia** a rozvíjať aktivity aj týmto smerom. **Splnené.**

Prípraviť výlet zborového spevokolu. **Splnené.**

Prípraviť stretnutie (vernissáž, prezentáciu, besedu...) pri **25. výročí vzniku Martinského evanjelika**. **Nesplnené, trvá.**

Misijné pôsobenie CZ v CZ na Gemeri. **Trvá**, pretože brat farár bol na viac ako rok odcestovaný v Amerike.

Organizačné:

Volby zborového dozorcú a presbyterov CZ na roky 2018 – 2024. Upraviť počet presbyterov podľa nového štatútu CZ. **Splnené.**

Zvoliť dvoch nových členov revíznej komisie. **Čiastočne splnené.**

Vytvorí funkčné výbory pre hospodárenie, bohoslužby a kultúru. **Nesplnené, trvá.**

Vytvorí spoločenstvo ochotných pomocníkov pri brigádach v CZ a ESS. **Nesplnené, trvá.**

Volby zborového farára CZ ECAV MT. **Splnené.**

Hospodárske:

Nadalej vyhlasovať **mimoriadnu oferu** v prvú nedeľu v mesiaci. **Plní sa a trvá.**

Osadiť **rampu na námestie** pred kostolom. **Nesplnené, trvá.**

Pokračovať v rozhodnutí venovať z každej ofery 5 % a dve ofery na rozvoj ESS. **Plní sa a trvá.**

Malovanie interiéru kostola – rozpočet, finančné krytie, zháňať finančné zdroje, realizátora. **Splnené.**

1. BOHOSLUŽOBNÁ ČASŤ

SLUŽBY BOŽIE (SB)

Náš biblický text z proroka Izaiáša sa začína slovami: *...a stalo si Slovo Hospodínovo ku mne. Alebo: počul som hlas Hospodína.* Slovo Božie nám najjasnejšie, najzrozumiteľnejšie a najprirodzenejšie znie na bohoslužobnom zhromaždení. SB sú priestorom, v ktorom sa k nám prihovára Boh. Prostredníctvom čítania Pisma, modlitieb, spevov, kázania a spoločenstva viery. Toto slovo má byť zrozumiteľné. Má sa dotknúť aj človeka strateného, duchovne zatúlaného, aj človeka, ktorý sa stal Božím dieťaťom. Aj preto sa snažíme SB prispôbovať potrebám doby. Neustále hľadáme nové formy, nový šat pre starý a dobrý obsah viery. Prostredie mesta si tieto úsilia jednoducho vyžadujú. Je potrebné naplňať rôznymi formami cieľové zameranie uvedené v štatúte nášho CZ. Som rád, že zapájanie laikov, presbyterov, mládežníkov a detí pod vedením učiteľov besiedky a ESS to napomáha. Veľmi pekný ohlas majú aj **rodinné SB**. Chcú osloviť najmä strednú „stratenú“ generáciu. Pracovať v prípravnom tíme je veľká radosť. Srdečná vďaka bratom a sestrám, ktorí stoja za prípravou a pomocou rodinných SB.

Na SB sme v roku 2018 privítali ako kazateľov: dôstojného brata biskupa *Slavomíra Sabola, Hroboňovcov - Jána, Ludovíta a Máriu*, brata seniora *TuS Mariana Kaňucha, Davida Daniela, Mareka Szabóa, Michaelu Kušnierikovú, Katarínu Valčovú, Michala Valča, Natáliu Kacianovú a brata dozorcú Adriana Kaciana*. Dvakrát nás potešil kázaním teológ *Martin Pagáč*. Pravidelne kázali brat farár *Milan Kubík* a sestra kaplánka *Slávka Danielová*. Témy kázni a SB viac-menej odzrkadľovali perikopický systém predpísaný chrámovou agendou.

HLAVNÉ SB. Na hlavných SB sme sa stretli spolu 64-krát (+11) s priemerným počtom 256 duší (+10). **Ranné SB** v počte 44 (-3) navštívilo v priemere 74 duší (+2). **SB na filiálkach** slúžime na Bystríčke, v Dražkovciach a Diakovej. Vďaka milým sestrám presbyterkám *Viere Brnovej, Eve Jesenskej, Nadi Kondekovej, Viere Maršalovej, Anne Kohútovej, Darine Tupej* a *Anne Hlavňovej* sú tieto stretnutia vždy pekne pripravené, najmä na sviatky a rôzne výročia. Mali by sme sa pýtať, čo s náboženským životom v týchto kedysi duchovne živých filiálkach? Trápi nás však slabá účasť. Ďakujem pani starostke *Viere Šalagovej* za dlhoročnú spoluprácu v podporovaní duchovného života na filii Dražkovce. Potrebovali by sme viac takýchto starostov. **SB v UNM** – správa o tejto činnosti je v časti Zborová diakonia.

SB V DOMOVACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB. Tejto službe sa tešíme najmä v DSS Ladoven a DSS MedikM. VP, ktorú prisluhujeme v tomto prostredí, má pre ľudí pripravujúcich sa k odchodu na večnosť mimoriadny význam. Určite by bolo dobré, ak by sa v našom CZ našli sestry a bratia, ktorí by ako laici pravidelne slúžili pri čítaní Božieho slova, návštevou, zaspievaním piesne a pod. O potrebe tejto služby svedčí aj počet duší pri VP – 497 v roku 2018.

BIBLICKÉ HODINY A ŠTÚDIUM BIBLIE. V prvom polroku 2018 sme dokončili tému Žalmy. Zoznámili sme sa s autormi, štýlmi, literárnymi formami, historickým pozadím vzniku Žalmov a hlavne čítaním týchto modlitieb starého Izraela. Druhý polrok sme prebrali úvod k Zjaveniu Jána – prvé videnie, sedem cirkevných zborov v Malej Ázii. Tému sme zakončili kvízom a pekným spoločenstvom. Stretnutia sú pohodové, takmer vždy spojené s diskusiou, piesňami a modlitbami. Stretli sme sa 24-krát s priemernou účasťou 17 duší. Pozývame aj ostatných.

SAKRAMENTÁLNE VÝKONY

- **KRST SVÁTÝ.** Moment, v ktorom sa najautentickejším spôsobom ponúka Božia zachraňujúca ruka, jedinečné povolanie, záväzok nového života a stavia sa (Jer 1, 4) k nám Božie slovo, je okamih krstu. Tam sa vyslovuje naše prvé povolanie, aby keď príde Pán s prosbou: koho tam pošlem, nevykrúcali sme sa, nehľadali výhovorky, nepozerali do zeme, ale aby sme sa odvážne prihlásili: „tu som ja, pošli mňa“. S týmto dôrazom vedieme pastorálne ku krstu aj rodičov a krstných rodičov, dospelých krstencov, aby cirkev Kristova mohla rásť a kráľovstvo Božie rástlo medzi nami. V roku 2018 sme sa tak radovali 55-krát. Chlapcov bolo pokrstených 22, dievčat 27 a 6 dospelých.

- **VEČERA PÁNOVA.** Podľa Lutherovho poriadku SB bola VP organickou súčasťou omše. Znamenala stretnutie spoločenstva s Pánom okolo Pánovho stola. Aj preto sa v katolíckej cirkvi po druhom Vatikánskom koncile (1962-65) zaužíval popri oltári a kazateľnici aj stôl Pánov ako miesto, kde sa veriaci stretáva s Pánom. My potrebujeme takéto stretnutia, najmä keď sme vyčerpaní, unavení v zápasoch a službe pre Pána. Slovo, ktoré zaznelo prorokovi Izaiášovi, ho posielalo do neľahkej úlohy. *Chod' a hovor tomuto ľudu: Počúvajte len, počúvajte, ale nerozumejte, hľadte len, hľadte, ale nechápte!* Naša služba bude niesť aj takéto insignie, údely... Preto sa máme stretávať aj pri stole Pánovom, aby sme to zvládli.

Sme preto ozaj radi, že sa **veľká VP**, aj v roku 2018 tešila vašej obľube. **VP** prijalo **3 721 komunikantov**. Tešíme sa z tejto správy a ďakujeme pánu Bohu za takúto možnosť. V chráme 3 209, doma 20 a v DSS, ÚNM 492 duší. Aj touto cestou vás pozývame k VP po každých SB.

BENEDIKTÓRNE VÝKONY A MISIJNÁ PRÁCA

- **SOBÁŠE.** V roku 2018 bolo v našom zbore uzatvorených 18 (-10) sobášov, z toho 3 boli čisto evanjelické. Sobášom predchádza pastorálna príprava. Pri rozvedených je nutné žiadať stanovisko dištriktuálneho biskupa – dišpenz. Sobášne výkony majú pekný slávnostný a radostný priebeh. Sobáše vykonával najmä brat zborový farár, ďalej sestra zborová kaplánka a tiež sestra školská spirituálka, ako aj bratia farári z okolitých CZ. O týchto náležitostiach sa vedie dokumentácia.

- **POHREBY.** Pochovaných v nádeji večného života bolo 59 zosnulých, z toho 24 mužov a 35 žien. Pohreby majú dôstojný priebeh a sú v týchto ťažkých a náročných okamihoch smútku pre rodinu aj cirkev peknou vizitkou. Stretnutie s pozostalými a následná účasť na bohoslužbách sú veľkou príležitosťou pre nás v chráme. Nemali by sme tieto rodiny obchádzať, ale naopak sa im prihovoriť a pozvať ich do CZ. To isté by urobil aj Pán Ježiš. Nedajú sa prehliadnuť. Sedia v smútku a v smútočnom odevu. Aj toto je súčasť povolania, ku ktorému nás Pán volá.

Možno by stálo za to vytvoriť skupinku bratov a sestier, aby mal kto na pohrebe spievať. Je to trápenie, keď spieva len farár a kantorka. Ľudia na nás, na cirkev pozerajú aj cez tieto udalosti.

• **MODLITEBNÝ ŽIVOT.** Ak máme Božie slovo uvidieť, započuť, tak modlitba je ten najprirodzenejší nástroj. Keď sa opýtam napríklad mladomanželov pripravujúcich sa na sobáš, či sa spolu modlia, tak sú prekvapení. Keď sa spýtam detí v škole, či sa modlia, tak krútia hlavou. Stratili sme cit pre modlitbu. Ťažko si hľadáme čas a priestor a možno aj témy. Zaužívali sme si v modlitbách len prosíť. A dnes, keď máme všetkého, je to akoby zbytočné. Lenže v modlitbe máme Pána Boha v prvom rade chváliť, uctievať a velebiť. A to aj keď bude hojnosť, aj keď bude bieda... V CZ máme vďaka Bohu niekoľko modlitebných stretnutí v týždni. Modlitebné skupiny sa stretávajú v **utorok** o 16.00 h a v **nedeľu** o 9.30 h pred hlavnými SB. Tieto stretnutia vedú brat *Daniel Šido* a *Jaroslav Karásek s manželkou Evkou*. Ste srdečne pozvaní aj ostatní.

• **Modlitebné týždne** sme pripravili v priebehu celého roka niekoľkokrát. Začali sme spoločnými modlitbami za jednotu kresťanov na Aliančnom modlitebnom týždni, ktorý sme uskutočnili v spolupráci s bratmi a sestrami z RKC A GKC. Pokračovali sme pôstnym a adventným modlitebným stretávaním (témy si pripravili členovia nášho CZ). Pekne prijatou aktivitou je **Noc modlitieb**. Pripravila ju sestra kaplánka. Počas tejto noci na Bielu sobotu sa vystriedalo do 40 modlitebníkov. Bolo to veľkým povzbudením vo viere a nádejou pre náš CZ, že naša budúcnosť je v Božích rukách. Pravidelnými sa stali aj **modlitby za mesto Martin**. Konajú sa raz za mesiac a pripravujú ich striedavo kresťanské cirkvi na území mesta.

• **PRÁCA S MLÁDEŽOU A DORASTOM.** Školský rok 2017/18 sme s mládežou ukončili veľkou grilovačkou, kde boli pozvaní aj konfirmandi (terajší mládežníci) a dokopy sa nás stretlo okolo päťdesiat. Od 19. do 23. augusta sa konal letný mládežnícky tábor v Krpáčove v Nizkých Tatrách. Na tábore sa zúčastnilo 25 mládežníkov aj s vedúcimi. Spoločne sme absolvovali výlety, kúpanie v miestnom jazere, množstvo spoločenských hier, ale hlavne stretnutia pri Božom slove a chválach. Hlavný vedúci tábora bol *Martin Uhrín*, ktorý mládež viedol až do septembra, odkedy vedenie prebrali starší mládežníci *Anna Magdaléna Hroboňová*, *Lukáš Bahurinský*, *Jozef Sopoliga*, *Nadežda Bukovinská* a *Zuzana Dagmar Kubíková*. Mládež po letnej prestávke býva každý piatok v zborovej sieni o 17.30 a stretáva sa tak pravidelne v počte priemerne 27 ľudí. Pred Vianocami sa uskutočnila vianočná mládež, keď sa starší mládežníci podelili o svoje posolstvo s mladšími mládežníkmi aj konfirmandmi. Spravil sa vianočný punč a posedenie. Na každú mládež sa snažíme pripraviť niečo špeciálne a výnimočné, a tak sme uvítali rečníkov ako napríklad pána farára zo Sučian *Daniela Beňucha*, učiteľa *Adriana Kaciana*, *Milana Bruncka ml.*, *Martina Uhrína*, alebo video hovor s bývalými mládežníkmi *Barborou Sopoligovou* a *Marekom Martonom*, ktorí žijú v Amerike. Momentálne skupinka vedúcich začína plánovať letný tábor. Pripravili sme aj dve stretnutia turčianskej mládeže. Je to skvelá príležitosť na stretnutie v senioráte. Takto sa vzájomne spoznávame a posilňujeme.

ZUZANA DAGMAR KUBÍKOVÁ

• **PRÁCA S DEŤMI.** V roku 2018 sa **besiedka** stretávala každú nedeľu (okrem letných prázdnin) v budove starého gymnázia. Spolu sme sa na nedeľných besiedkach stretli 28-krát, s priemernou účasťou detí 10 - 20. Od septembra 2018 sme besiedku rozdelili na 3 skupiny: predškolská, školská (roč. 1 - 4) a dorast (roč. 5 - 8 a vyššie). Vďaka patrí všetkým učiteľom besiedky, ktorí sa s nadšením, ohotou a dôsledne pripravovali na každú hodinu. Boli to: *Janka Farbáková*, *Alena Hulejová*, *Lenka Dočekalová*, *Hana Kovalová*, *Patricia* a *Vlado Jonášovci*, *Katarína Mrázová*, *Zuzana Kubíková*, *Zuzka Kubíková ml.*, *Milan Bruncko*. Veríme, že sa aj takéto rozdelenie besiedky ujme a každé dieťa si nájde priestor, kde sa bude dobre cítiť a kde bude počuť o Pánovi Ježišovi v jazyku, ktorému rozumie. Chceli by sme povzbudiť rodičov, starých a krstných rodičov, aby svoje deti, vnúčatá a krstné deti na tieto nedeľné besiedky

privádzali. Je to podľa nás výborné miesto pre deti, kde je budovaná ich viera v Pána Ježiša Krista. Aktívne sa zúčastňujeme na **rodinných službách Božích** – nielen deti, ale aj učiteľia besiedky, ktorí pomáhajú pri stvárnovaní aktivít („crafts“) po odchode detí z kostola do Biblickej školy. V minulom roku sme spolupracovali na 9 rodinných SB a tešíme sa zo všetkých detí a rodičov, ktorí na tieto SB prichádzajú. Detská besiedka si pripravila **program cez veľkonočné i vianočné sviatky**. Zorganizovali a pripravili sme aj **tvorivé dielne na Deň detí a Zborový deň**. Tieto tvorivé dielne mali veľký úspech a deťom, ale aj dospelým sa tvorivé aktivity veľmi páčili. Vďaka patrí všetkým učiteľom aj rodičom, ktorí prispeli svojimi darmi a nápadmi. Zorganizovali sme **Letný detský denný biblický tábor** – 16. – 20. 7. 2018, na ktorom sa zúčastnilo 70 detí a 27 pracovníkov s deťmi. Za ich službu a ochotu im veľmi pekne ďakujeme. Téma tábora bola: **Veľký indiánsky tábor**. Zakončili sme ho spoločnou párty spolu s rodičmi detí, kde vystúpili s malým programom. V nedeľu 22. 7. deti vystúpili s piesňami a programom aj na SB (v Biblickej škole – kostol prechádzal rekonštrukciou). Dňa 15. 12. 2018 detská besiedka v spolupráci s CZ a EŠS zorganizovala akciu **Pečenie medovníčkov**, ktorá sa pred niekoľkými rokmi tešila obľube. Chceli sme vyskúšať zmenu. Pečenie medovníčkov sa uskutočnilo v sobotu poobede v malej jedálni EŠS. Medovníkové cesto veľmi ochotne pripravili sestry **Alenka Hulejová** a **Zuzka Kubíková**. Slané cesto na výrobu ozdôb na stromček priniesla **Hanka Kovalová**. **Danka Balková** si pripravila aktivitu, pri ktorej si deti mohli vyrobiť niečo malé z papiera. Veľká škoda, že sa na tejto milej akcii zúčastnilo málo ľudí, max. 25. Verím, že podobné aktivity pritiahnu v budúcnosti viac ľudí, rodičov s deťmi, ich známych, príbuzných, ako to zvykne byť pri výrobe adventných vencov. V decembri 2019 by sme akciu **Adventné vence** chceli zorganizovať opätovne.

Učiteľia nedeľnej besiedky sa stretli počas roka 2018 4-krát na pracovných a plánovacích stretnutiach. Budeme veľmi radi, keď budú členovia CZ – rodičia, starí a krstní rodičia – privádzať deti na besiedku, dorast, resp. na aktivity, ktoré bude CZ pre deti organizovať. Potrebná je aj každá ochotná ruka, každý ochotný človek. Všetci, ktorí by chceli pomôcť, sú vítaní. Veríme, že deti sú podstatnou súčasťou a svedectvom živého CZ. Prosíme tiež o modlitby, ktoré sú našou veľkou posilou a pomocou; cítime ich účinky a požehnanie. Ďakujeme.

Chcem sa srdečne a úprimne poďakovať všetkým učiteľom, pomocníkom, rodičom a priaznivcom za ich prácu, podporu, nadšenie, cenné rady a povzbudenie, za doterajšie modlitby a akúkoľvek pomoc pre našu besiedku. Vkladáme sa do Božích rúk – túžime sa stať pravdivými a vernými svedkami Božej veľkej milosti prejavenej v Pánovi Ježišovi Kristovi.

ZA NEDELNÚ BESIEDKU SLÁVKA DANIELOVÁ

Na besiedku chodím s mojimi tromi deťmi. Ďakujem za toto miesto, kde detičky môžu počívať biblické príbehy, príbehy o Ježišovi, slovo Božie, rozprávať s o láske Pána Boha, ktorá je súčasťou ich a našich životov. Piesničky aj tvorivé dielničky sú pre deti cesta, ktorou sa im pekne kráča k Pánu Bohu. Ďakujem za tento priestor a čas a chuť a odhodlanie pripravovať besiedku. Myslím si, že chodiť s detičkami na takéto stretnutia je najlepší základ, ktorý môžu rodičia svojim deťom ponúknuť do života. Martina Šmondrková

• **VYUČOVANIE NÁBOŽENSTVA.** V školskom roku 2018/2019 sa vyučuje na piatich základných štátnych školách (ZŠ Dubčeka, Hurbanova, Mudroňova, Nade Hejnej a na Bystričke), kde je dokopy 69 (-15) žiakov a na 4 štátnych stredných školách (Gym. V. P. Tótha, SPŠ, OAMT a Gym. J. Lettricha, kde máme spolu 32 (+6) žiakov. Vyučujú pedagógovia: **Ružena Jurisová, Roman Valanec, Slávka Danielová a Milan Kubík**. Vyučuje sa podľa platných osnov ECAV. Počet detí na vyučovaní evanjelického náboženstva na EŠS presahuje už číslo 700. Je to dobrý signál pre nádeje cirkvi. Modlíme sa za tieto Polia nádeje. Na EŠS učia náboženstvo **Natália Kacianová, Jana Bosáková, Tomáš Gulán, Katka Frolová, Luboš Frolo, Milada Hroboňová, Adrian Kacian, David P. Daniel, Daniel Beňuch, Marian Krivuš a Milan Kubík**.

• **KONFIRMAČNÁ PRÍPRAVA.** V roku 2018 bolo confirmovaných **len 16 duší** (-22), z toho 14 detí a 2 dospelí. Konfirmačná príprava prebiehala z knižiek *Verím a sľubujem* a vybraných kapitol z knižky *Svetlo - biblické histórie*. V prvom aj v druhom ročníku nateraz je spolu okolo 40 detí. Konfirmačné vyučovanie vedú sestra kapláňka *Slávka Danielová* a brat farár *Milan Kubík*. Konfirmačnú slávnosť plánujeme na nedeľu 19. 5. 2019. Bude ju predchádzať konfirmačná skúška a tiež osvedčené celodenné sústreďenie s rodičmi confirmandov.

• **SKUPINKA SMÚTIACICH.** V adventnom čase roku 2018 sa podarilo po ročnej prestávke uskutočniť stretávanie smútiacich pozostalých. Ide o komorné pastorálne stretnutia s precízne pripraveným programom. Stretnutia viedla sestra *Katarína Plžová*. Stretávalo sa päť sestier počas piatich týždňov. Povzbudzujeme tých, ktorí stratili blízkeho človeka a potrebujú sa o tom porozprávať a v modlitbách, pri Božom slove hľadať nádej.

*Najsmutnejšou udalosťou pre matku je, keď príde o dieťa. Ja som takmer pred rokom prišla o 44-ročnú dcéru, ktorá tu nechala 3 deti. Veľmi ťažko som to prežívala. V adventnom čase ma pozval cirkevný zbor v Martine na stretnutie pozostalých. Zišla sa nás skupina smútiacich na spoločných sedeniach za odborného vedenia sestry *Katky Plžovej*. Náplňou stretnutí boli spomienky na našich blízkych zosnulých a navodenie cesty z bolesti za pomoci Pána Boha a duchovného slova. Dostali sme veľa užitočných rád ako prežívať a prežiť to ťažké životné obdobie. Každý máme nejaké svetlejšie stránky života, ktoré nás povzbudzujú žiť ďalej, len ich treba nájsť a utiekať sa k nim.*

*Veľmi si vážim, že som dostala pozvanie na toto stretnutie, lebo mi to veľmi pomohlo a bolesť trochu ustúpila. Odporúčam každému, koho postihne obdobný údel života, aby prekonal ostých a nebál sa zúčastniť na takomto podujatí. Ďakujem sestre *Katke Plžovej* a Evanjelickému zboru v Martine za pomoc. *Ludmila Lukáčová, Sučany**

• **SPOLOČENSTVO RUČNÝCH PRÁC.** Rok 2018 bol 22. rokom od vzniku tohto spoločenstva. Dvanásť rokov tento krúžok pracuje pod vedením sestry *Vievy Marečkovej*. Ku koncu roka počet sestier predstavoval 19. V priebehu roka nikto z nás nepredišiel do večnosti, naopak, privítali sme 3 nové sestry. Počas roka sme sa stretli celkom 37-krát s priemernou účasťou 13 sestier. Priemerný vek sestier je 76 rokov, z toho 4 sestry presiahli 90. rok života. I napriek mnohým ťažkostiam, chorobám a vysokému veku krúžok je živý a darí sa mu. O tom svedčí množstvo vyšitých a uháčkových prác, vyšitých pánskych slovenských košiel, záložiek a tabličiek, ktorými sme obdarili príležitostné návštevy CZ sestier a bratov z USA a žiakov ESŠ. Náš krúžok nie je zameraný len na túto fyzickú prácu. Pravidelné stretnutia vždy v stredu sú obohacované odriekanými modlitbami, spievanými duchovnými piesňami a čítaným Božím slovom. Kyticou kvetov a vinšmi učíme si každú jubilujúcu sestru. Živo sa zaujímate aj o tie sestry, ktoré pre vysoký vek, slabosť a nepriaznivé počasie hlavne v zimnom období sa už nemôžu pravidelne zúčastňovať na našich stretnutiach. Sme vďačné Pánu Bohu za dožitie staroby, veď je to Božia milosť a požehnanie. My za to svojou činnosťou prinášame Pánu Bohu svoje veriace a kajúce srdcia. Obetujeme Mu svoju vôľu a trpezlivosť. Obetujeme sa Mu, pokiaľ naše zdravie a sila sú primerané nášmu veku. Nech dobrotivý Pán i naďalej svojou milosťou požehnáva pracovité ruky našich sestier. Nech i naďalej zahŕňa ich spojkosťou a trpezlivosťou, nech ich ochraňuje a naďalej im pomáha. Prosíme, vypočuj naše prosby drahý Pane a nalož podľa svojej vôle.

ZA KRÚŽOK RUČNÝCH PRÁC VIERA MAREČKOVÁ

Milujem Hospodina Tvojho domu obydlie i miesto, kde Tvoja sláva prebýva. Tieto slová Žalmu 26, 8 sú vyjadrením, prečo navštevujem krúžok ručných prác v cirkevnej sieni, ktorá mi nahrádza chrám Boží. Spoločné modlitby, piesne a prednesené Božie slovo je pre mňa požehnaním

a posilnením ducha. Pán Boh nech požehná nášmu krúžku hojného vzrastu s Duchom Svätým.
Korunuj Bože práce naše Otcovským požehnaním!

MÁRIA LOBOZOVÁ

Je to neuveriteľné i chvályhodné, ale po celé tie roky, čo som sa presťahovala z Liptova do Martina, teším sa na stredu. Áno, obyčajnú stredu pre iných, ale nie pre nás členky krúžku ručných prác v našom evanjelickom zbere. Tešíme sa zo vzájomného stretnutia (keď je nás počuť až pri vchodových dverách) a máme si vždy čo povedať aj zo súkromia. Je to pekný pocit, keď vidím, že napr. moja práca sa páči a že môže urobiť radosť aj niekomu obdarovanému.

SESTRA BOROŠOVÁ

• **SPEVOKOL, HUDBA V CZ A KAPELA.** Spevokol v roku 2018 viedla sestra fárarka z Vrútok Janka Bosáková a po organizačnej stránke sestra Janka Gajdošíková. Okrem tradičného poslúženia na SB v našom CZ (asi 10-krát) sme zaspievali niekoľkokrát v rím.-kat. kostole, ďalej v Turanoch – zjavenie KP mudrcom, v Sučanoch – prehliadka spevokolov Turca a vo Vrútkach. Spevokol poslúžil aj na Dištriktuálnom dni v Poprade. Spoločné spevokoly z Dúbravky, Popradu, Hanušoviec, Cirkvi bratskej a tiež za nášho prispenia dozdobili vážnosť tohto nádherného stretnutia venovaného zmiereniu krívd a nepriateľstiev medzi kresťanmi a židmi. Podieľali sme sa aj na večernom koncerte v artikulárnom chráme v Kežmarku. Vydaril sa aj adventný koncert, každoročne pekne navštvienený. Ďakujeme za prípravu Andree Borcovanovej a našej dirigentke. Počet členov spevokolu je okolo 40. Návkyky bývajú pravidelné, najmenej raz do týždňa. Ďakujeme všetkým podporovateľom. Nemožno nespomenúť **hudobné stvárnenie SB** a bohoslužobných podujatí. Táto požehnaná služba je v rukách našich kantorov, ktorým srdečne ďakujeme. V roku 2018 to boli: Štefan Husár, Olga Vongrejová, Slávka Danielová, Lenka Kramárová a Martina Švadová. Treba spomenúť aj naše **školské kapely**, ktoré sú pevnou a veľmi kvalitnou súčasťou SB, činnosti EŠŠ a stretnutí mládeže. Vedie ich pán učiteľ Tomáš Gulán. Ďakujeme členom Barborke Sopoligovej, Jankovi Drahošovi, Jakubovi Simonidesovi, Terke Kuchelovej, Nadke Bukovinskej, Lukášovi Bahurinskému, Márii Šimovej, Gabike Kubíkovej a Zuzane Dagmar Kubíkovej, ale aj novej kapele prajeme Božie požehnanie.

Pred vyše 20 rokmi sme boli s našimi priateľmi z Minesoty opekať klobásky nad Kalníkom. Prítom sme striedavo spievali rôzne piesne. Raz Američania, raz my z cirkevného zboru, aj za výdatnej pomoci nášho milého Jána Bohdana Hroboňa. Na záver ma pozval mladý Bohdan Hroboň do spevokolu. Za tých vyše dvadsať rokov mám odložených vyše dvesto piesní, ktoré sme nacvičili a spievali pri rôznych príležitostiach. Som vďačný Pánu Bohu za to všetko, za spoločensvo, za dirigentky, za nádherné piesne. Jaroslav Karásek

• **ZBOROVÁ DIAKONIA (ZD).** Kto pohŕda bližným, hreší, kto má súcit s biednymi, je blahoslavený. Cirkevný zbor v Martine je posilňovaný týmito slovami a jeho poslanie v službe svetu má aj tu nezastupiteľné miesto. Svoje úlohy si ZD rozdelila na konkrétne úlohy. Jednou z nich je návštevná služba. Prostredníctvom dobrovoľníkov, ako aj rukami milých sestier z krúžku ručných prác pomáhajú všade tam, kde sa bratia a sestry zo zdravotných dôvodov nemôžu podieľať na bohoslužobnom živote. Už niekoľko rokov práve cez dobrovoľníkov zabezpečujeme VP v domácnostiach či v zariadeniach sociálnych služieb. Zbierky šatstva, hygienických potrieb či potravínov pomoc tým najbiednejším sú viditeľným svedectvom lásky. I naďalej sa staráme aj o duchovné zaopatrnenie pacientov z UNM. Každú nedeľu o 11.00 h. je možné sa stretnúť na službách Božích v Kaplnke Božieho milosrdenstva.

Ďalším spôsobom pomoci je opatrovateľská služba prostredníctvom ZD. V roku 2018 sme vypomáhali v štyroch rodinách. Opatrovateľky (sestry Bugárová, Blahušiatková, Blahová, Živicová) odpracovali 4 660 hodín. Sestry opatrovateľky sú nápomocné aj pri príprave občerstvenia rôznych akcií v CZ. Vedeniu mesta Martin ďakujeme za finančný príspevok. Tento je

veľmi potrebný, bez neho by sme našu službu nevedeli zabezpečiť. Chceme vyjadriť veľkú vďačnosť aj vedeniu CZ, ktoré tiež nezabúda na svoje postavenie vo svete.

Ak už opatrovatelky a rodinní príslušníci pomoc o ťažko chorého nezvládajú, pomôžeme pomoc v SED v Sučanoch (www.sedsucany.sk). Konkrétne naplnenie tohto cieľa vidíme cez pôsobenie ZD, ktorá je rozdelená na viaceré služby. Je to nástroj rastu cirkvi. Nie je to nemá služba. Je oslovujúca a je odrazom Božej lásky k človeku. Žiada si veľa spolupracovníkov. Nie je to len služba presbyterov. Spoločenstvom vzniká služobná skupina, ktorá sa stáva stavebným kameňom cirkvi. Telesné choroby vieme liečiť liekmi, ale jediným liekom na samotu, zúfalstvo a beznádej je láska. Veľa ľudí na svete zomiera pre nedostatok kúska chleba, ale oveľa viac ich zomiera od túžby po troške lásky.

ZA ZD RIADITELKA LENKA TAŠKÁROVÁ

Poskytované služby a aj prístup opatrovatelky Hanky Blahušiakovskej je k plnej spokojnosti našej matky - užívateľky starostlivosti, ako aj nás, rodinných príslušníkov. Oceňujeme každodenný profesionálny prístup a skúsenosti pri komunikácii s matkou, najmä pri riešení praktických denných i zdravotných a hygienických záležitostí. Pri starostlivosti p. Blahušiakovskej je matkina domácnosť vedená v príkladnej čistote, poriadku a na úrovni opateru, ako aj komunikácie sa stáva takmer rodinným príslušníkom. Chceme sa poďakovať touto cestou aj pani riaditeľke Taškárovej za láskavosť a ochotu k vypočutiu, príp. k pomoci. Som presvedčený, že ak nastane situácia, keď bude mama odkázaná na plnú celodennú starostlivosť, nájde práve v zariadení v SED tú najlepšiu opateru.

ING. JAROSLAV HRUBÝ, SYN

• **RAŇAJKY MUŽOV A MODLITBY ŽIEN.** Výborne hodnotím aj pravidelné **stretnutia mužov pri raňajkách** v druhú nedeľu v mesiaci. Stretnutia prebiehajú v klube na fare. Vedú ich striedavo bratia presbyteri *Luboš Frolo* a *Ivan Hutka*. Stretnutia pri Božom slove sú obohatené spevom, svedectvami a diskusiou. Sú to také „chlapské“ témy. Vrele odporúčam. Stretnutia trvajú od 7. 00 do 9. 00 h. Nemenej zaujímavé sú aj **stretnutia žien pri nedeľnej káve** každú tretiu nedeľu v mesiaci od 8. 00 do 10.00 h. Stretnutia vedú sestry *Katarína Frolová* a kapláňka *Slávka Danielová*. Nebojte sa prísť.

Ďakujem Pánu Bohu, že mi dal možnosť stretnúť dobrých ľudí vókol seba, nájsť pokoj a cestu k Nemu. Ďakujem tiež za priateľa a brata v Kristovi *Ivka Hutku*, ktorý ma priviedol do kostola a ďakujem aj za pána farára *Milana Kubíka*. Stretnutia pri raňajkách som si veľmi obľúbil. Modlím sa, aby si viacerí takto našli cestu k Pánovi a do Jeho cirkvi.

MARTIN MAJERČÍK

Je tretia nedeľa v mesiaci, osem hodín ráno, a na evanjelickej fare sa pri voňavej káve či čaji, ale hlavne pri Božom slove a modlitbách stretávame my ženy rôzneho veku a povolania - jedno-ducho drahé sestry, ktoré spája nebeský Otec. Každá z nás je v Božích očiach niečím iná, vzácna, výnimočná a každá prináša pred Pána Boha svoje radosti, ale i starosti. Súčasťou našich stretnutí je tak i vzájomné zdieľanie a následné povzbudenie. Odpovede na mnohé otázky, problémy, životné situácie hľadáme v Božom slove, v kapitolách z práve preberanej biblickej knihy, ktorú si pred stretnutím doma prečítame. Námetov na modlitby je neúrekom, vždy je veľa ľudí, situácií, dôvodov, za ktoré treba prosiť a hlavne za ktoré máme ďakovať.

Vážime si, že sa môžeme slobodne stretávať, čítať si z Biblie, modliť sa a chváliť Pána Boha. Môžeme si aj takto uvedomovať, že sme Božie deti, dcéry nebeského Otca, ktorý nás zahrňa svojou láskou a požehnaním. Aj prostredníctvom tohto spoločenstva môžeme cítiť radosť z Božieho prijatia. Je to výnimočný a vzácny dar, ktorý si určite každá z nás váži a je zaň vďačná. Zo stretnutí odchádzame obohatené vzájomnými rozhovormi, povzbudené Božím slovom, posilnené modlitbami. Takto „vyzbrojení“ vykročíme späť k našim rodinám, do zamestnania, k priateľom, blízkym, jednoducho všade tam, kde nás Boh posielal.

SESTRY Z MODLITIEB ŽIEN

• **KLUB MARTINSKÝCH ABSTINENTOV.** Už budú 2 roky, čo sa pravidelné klubové stretnutia konajú v evanjelickej fare na Memorandovom námestí. Sme klub Martinských abstinentov, ktorý vznikol 2. februára 2016 za pomoci terapeuta. Máme takmer 60 členov a každý páry pondelok od 17. 30 do 19. 30 h sa nás v klube schádza okolo 20 členov. Sme zmiešaný klub, takže sú u nás abstinujúci alkoholici, gamblers, ale aj ľudia s inými závislosťami. Na klubových stretnutiach sa zúčastňujú aj rodinní príslušníci (tzv. spoluzávislí, ktorí si so závislým vytrpeli ťažké chvíle). Sme otvorený klub, čo znamená, že nás môže navštíviť ktokoľvek. Jedinou podmienkou je, aby prišiel triezvy. Klub má aj iné aktivity – výročný ples, klubové guláše a rôzne aktivity Asociácie klubov Slovenska (www.askas.sk), ktorá nás zastrešuje. Kontakt na klub môžete nájsť aj na fejsbukovej stránke „Klub martinských abstinentov“. Za všetkých členov klubu chceme poďakovať za priestory a ústretovosť pánovi farárovi Milanovi Kubíkovi. Prvé pravidlo abstinenta je „abstinuj a pomáhaj iným k abstinencii“, čím chceme pozvať aj vás, ktorí máte pri sebe či v okolí závislého, aby ste sa prišli poradiť, ako máte konať ďalej. Vyše 90 % ľudí má vo svojom blízkom okolí závislého a problém sa zvyčajne rieši, keď je už neskoro.

ZA KMA PETER DEBNÁR, PREDSEDA KLUBU 0918 247 179

Prečo chodím do klubu abstinentov? Lebo sa tam dobre cítim a som medzi svojimi. Keď som sa vrátila z liečenia, tak každý si myslí, že som vyliečená, ale to nie je pravda. Som stále alkoholička, ale abstinujúca. Nebezpečenstvo alkoholu na mňa číha na každom kroku, dennodenne sa s ním stretávam. Ak chcem abstinovať, tak sa musím chrániť, a takou „chránenou dielňou“ je pre mňa klub. Klub je vlastne jednou z foriem doliečovacieho procesu. V klube sa stretávame tí, ktorí sú závislí; je to jedno, či sme závislí od alkoholu, drog a gamblerstva, sme proste závislí. Všetci máme jeden cieľ, a to je doživotná abstinencia. Klubové stretnutia mi dávajú silu, dobijam si baterky. Klub je naša druhá rodina a veľakrát lepšia ako pokrvná. Vieme jeden druhého vypočuť, čo je veľmi dôležité, lebo vieme, o čom hovorí. Ti, ktorí tým neprešli, nás málokedy pochopia. Vieme sa podporiť, poradiť a podržať. Vymieňame si skúsenosti, vieme sa aj pochváliť, ale aj pokarhať. Klub je pre mňa útočiskom, kde vždy nájdem oporu a pomocnú ruku. Všetci sme tam na jednej lodi, či bohatí alebo chudobní, či mladí alebo starí. V klube som spoznala vela vzdácných ľudí, o ktorých viem, že keď budem niečo potrebovať, tak sa neobrátia chrbtom a podajú mi pomocnú ruku. Abstinujúca alkoholička Helena

• **OSTATNÉ STRETNUTIA A AKTIVITY S PRAVIDELNÝM STRETÁVANÍM.** Futbal YMCA viedol Igor Plž, kalanetiku Anna Borcovanová. Naďalej sa pravidelne konali stretnutia rôznych menších skupín.

• **ZVLÁŠTNE A DÔLEŽITÉ UDALOSTI V SKRATKE.** Stručne a prehľadne v chronologickom slede o nich informuje každé číslo časopisu Martinský evanjelik.

2. ORGANIZAČNÁ ČASŤ

KANCELÁRIE A ZAMESTNANCI CZ. Rok 2018 bol rokom nových ľudí aj vo vedení našej kancelárie. Od júna 2018 nastúpila sestra Katarína Majerová na funkciu administratívneho zamestnanca. Vystriedala tak dlhoročnú pracovníčku Katarínu Plžovú, ktorá odišla na zaslúžený dôchodok. Chceme jej aj touto cestou vyjadriť srdečné poďakovanie za 25-ročnú službu v CZ. Práca v kancelárii je rozsiahla a vyžaduje si neraz aj osobný záujem a rozmer. Ide nielen o zamestnanie, ale aj o službu. Sme vďační Pánu Bohu, že sme v CZ mali vždy na takýchto ľudí šťastie. Novej pracovníčke vyjadrujeme podporu a modlíme sa za ňu. Máme snahu v nasledujúcom období celú organizačnú štruktúru optimalizovať. Systematizáciou všetkých činností v CZ, najmä manažérskych a podporných procesov určiť zodpovednosť, aby sme týmito procesmi vytvárali optimálne podmienky na bohoslužobné procesy. Aby sme tak vytvárali pod-

mienky pre zefektívňovanie služieb poskytovaných našim CZ. Určiť jasnú zodpovednosť na jednotlivých funkciách nielen zamestnancov CZ, ale jeho predstaviteľov, presbyterov. Chceme tak výrazne zlepšiť koordináciu všetkých vzájomne súvisiacich činností. Zvýšiť transparentnosť rozsiahlej činnosti nášho CZ aj čo sa týka zabezpečovania zdrojov tak finančných, ako aj ľudských. Získavať na jednotlivé oblasti (procesne usporiadané činnosti) ochotných pracovníkov. Aby sme kráčali po stopách nášho Pána Ježiša Krista a svojou službou zasievali semená viery v trojjediného Boha a prispievali k neustálemu zlepšovaniu kvality života nielen členov CZ, ale aj širšej verejnosti. Nech účinne prispievame k zdravému vývoju súčasnej aj budúcich generácií. Nech život úprimne veriaceho kresťana je svetlom a soľou zeme – tak, ako to máme uvedené v našom štatúte. Preto budeme musieť nájsť zdroje a pracovníkov s deťmi a mládežou, ktorí by vedeli prepojiť prácu s EŠS a viedli prácu s dobrovoľníkmi v CZ a EŠS. Tu je potrebné spomenúť aj zborovú diakoniu a päť sestier, ktoré sú zamestnankami CZ. Agenda je veľká, ale na priestor, v ktorom pôsobíme, je to stále málo. **Na plný úväzok: Katarína Plžová** – sekretariát do 31. mája. **Od júna Katarína Majerová. Na dohodu: Martin Uhrin** – koordinátor práce s mládežou (do septembra 2018). **Dohoda: Jana Korcová** – účtovníčka. Kostolníci ako odplatu používajú služobný byt, garáž a ostatné priestory. Pravidelné pracovné stretnutia s modlitbou máme každý piatok a operatívne porady bývajú podľa potreby. Prajeme si v tejto práci veľa Božieho požehnania.

V rámci svojej činnosti sa mi stala Biblia, Božie slovo tou vytižnou cestou pravdy a spravodlivosti, ktorú som zrejme dostal ako dar do svojho srdca. Bibliu vo vzťahu k systému manažérstva kvality považujem za zdokumentované slovo Božie. A v systéme manažérstva kvality sa smernica riadenia zdokumentovaných informácií zvykne nazývať aj smernicou o smerniciach. Poznávajme sami seba a zároveň využívajme dobré objavy a výsledky tvorivej činnosti ľudí, ktoré vo svete existujú. Ak budeme stavať na pozitívnych veciach, budeme stavať na dobrých základoch, kráčať po stopách nášho Pána. Potom určite splníme svoje životné poslanie tu na zemi. Prispějeme k zlepšovaniu kvality života a ku zdravému vývoju súčasnej i budúcich generácií. To si zo srdca želim.

DUŠAN KOMPIŠ, PRESBYTER

SLUŽBA SESTRY KAPLÁNKY. Zdá sa, že náš CZ mal vo svojej histórii vždy výdatnú pomoc vo forme zborového kaplána. Spomeňme na Zlaticu Oravcovú, Otta Viznera, Dušana Albiného, Miloslava Blaha a iných. Práca sestry kapláanky Slávky Danielovej je pre náš CZ veľkým obohatením. Spolupráca s ňou je výborná. Je pre mňa vynikajúcou pomocou v mojej službe. Jej práca sa nateraz týka všetkých oblastí duchovnej služby CZ. Vedie aj prácu s deťmi. Ďakujem za pomoc aj jej manželovi doc. Dr. Davidovi P. Danielovi. Prajeme im Božie požehnanie.

PRESBYTERSTVO CZ A ZMENY V PRESBYTERSTVE. V roku 2018 sme volili nové zloženie zborového presbyterstva. Podľa nového schváleného štatútu sme upravili počet členov na 15 + 2 (zborové predsedníctvo). Zborové presbyterstvo tvoria *Daniel Borcovan, Viera Brnová, Mojmir Ďurič, Ľuboš Frolo, Slavomír Frolo, Petronela Husárová, Ivan Huťka, Ružena Jurisová, Dušan Kompíš, Michal Kubík, Lubomíra Kušnieriková, Miloš Lisý, Lenka Taškárová, Viera Maršalová, Darina Tupá* a predsedníctvo *Adrian Kacian a Milan Kubík*. Presbyterstvo vykonáva úlohu vyplývajúcu z konventu a vyšších cirkevno-organizačných jednotiek (COJ). Prosíme o modlitby a múdrosť. Chceme sa poďakovať za ozaj radosnú a prajnú atmosféru najmä pri náročných uzneseniach. Z každého stretnutia je spísaná zápisnica. Vďaka sestre zapisovateľke *Kataríne Majerovej* a bratovi *Danielovi Borcovanovi*.

Do kresťanského spoločenstva a do chrámu Božieho ma vodievali od mojich mladých liet rodičia a stará mama. Bol som súčasťou niekoľkých cirkevných zborov (Nitra, Nepochy), v ktorých som rád svojím drobným dielom prispieval k ich budovaniu. Azda najväčšie nadšenie pre službu

som pociťoval, keď sme v Nitre dostavali nový Kostol Ducha Svätého a ako skupinka mužov (ja vtedy mládežník) sme sa vybrali do Bratislavy nákladniakom zobrať od akademického sochára veľký bronzový kríž, ktorý teraz tvorí dominantu tohto kostola... A teraz, v martinskom cirkevnom zbore, potom „čo som zanechal chlapčenské spôsoby“ a bol pripravený prevziať väčší podiel zodpovednosti (lebo to by sme my - muži v cirkvi - mali robiť: prevziať zodpovednosť) ako člen presbyterstva, som rád, že vďaka tejto službe môžem spoznávať aj iných ľudí zapálených pre cirkevný zbor a že môžem spolu s ostatnými prispievať ku zveladeniu a pozdvíhnutiu tohto významného a verím, že do budúcnosti perspektívneho cirkevného zboru v zmysle verša „...aj vy budete v Duchu spolu zbudovaní v prítok Boží“. (Ef 2, 22)

MILOŠ LISÝ, NOVOZVOLENÝ PRESBYTER

KUCHYŇA CZ A OBČERSTVENIE. Každoročne v tejto veci pomáhali naše milé kuchárky a bratia kuchári, najmä pri návštevách nášho CZ. Sú to vždy profesionálne zvládnuté občerstvenia a obedy. (evanjelický vikend, zborový deň, konfirmačné sústreďenie...). Ďakujeme *Etele Pavlíkovej, Elene Babušikovej a Dagmare Kubíkovej, Jaroslavovi Karáskovi, Dušanovi Borcovanovi* a iným spolupracovníkom, *Lenke Taškárovovej* a sestram zo ZD, kuchyni EŠS sestry *Janke Kuchelovej*. Aj tento rok chceme poďakovať ochotným sestram z našich filií.

SPOLUPRÁCA S EŠS, BŠ A CCE (www.essmt.sk). Stále pripomínáme, že nijaká evanjelická škola v našej cirkvi nemá také napojenie na CZ ako práve naša. Je to zaiste vecou aj jej skvelého umiestnenia pri kostole. Vzniká tak skutočné centrum kresťanského vzdelávania, kde na jednom námestí pulzuje život troch dôležitých inštitúcií. Podarilo sa nám uskutočniť niekoľko spoločných projektov a akcií. Pri oslavách EŠS a BŠ sme vyprevadili prvých, jubilejných maturantov. Na slávnostiach kázali zahraniční farári *Paul Bergie* z Minnesoty a *Matt Hannan* z Washingtonu. Nedeľné OPEN AIR SB s účasťou 1 300 duší viedol brat biskup VD *Slavomír Sabol*. Pri tejto príležitosti bol pripravený Almanach Eben Ezer. Viac na webovej stránke EŠS. Pokračujú pravidelné spoločné pracovné stretnutia. Touto cestou sa chcem poďakovať všetkým pracovníkom, zamestnancom, ale aj učiteľom EŠS. Smer aj cieľ je dobrý, len vydržme v zápase oň. Pánu Bohu vďaka.

<https://issuu.com/cce.sk/docs/almanach-web>

INŠTITÚT PRE ROZVOJ OSOBNOSTI A ĽUDSKÝCH ZDROJOV, O.Z. Toto občianske združenie podporuje prácu s deťmi a mládežou v našom CZ. V roku 2018 pracovalo v novom vedení: *Katarína Skuhrová, Viliam Žingor, Skuhra, Miroslav Zachar, Dušan Kompíš*. Toto združenie s nami úzko spolupracuje, jeho členmi sú ľudia z nášho CZ a jeho aktivity podporujú našu prácu. OZ sa zaregistrovalo ako prijímateľ 2 % dane, ktoré môžete darovať pre náš CZ. Srdečne ďakujeme za príspevky 2 % z daní - 1 800 €, ktoré ste nám venovali v minulom roku a použijú sa na prácu s deťmi a mládežou. Ak by sme boli dôslední a zodpovední, bolo by možno takto zaplatiť aj pracovníka pre deti a mládež.

Inštitút pre rozvoj osobnosti a ľudských zdrojov, o. z.

Sídlo: M. R. Štefánika 17, 036 01 Martin

Právna forma: Občianske združenie

Identifikačné číslo prijímateľa: 37978373

EVIDENCIA ČLENOV, SPRAVODAJ, WEBOVÁ STRÁNKA, MARTINSKÝ EVANJELIK, PREZENTÁCIA CZ A KRONIKA. Evidencia členov CZ je pod dohľadom *Kataríny Majerovej*. **Spravodaj** vydávame pre každé SB. Pravidelne sa v ňom uverejňujú oznamy a milodary, ako aj biblické verše na každodenné čítanie. Stáva sa pekným povzbudením

najmä pre tých, ktorí sa nemôžu zúčastňovať na SB. Ďakujeme všetkým, ktorí ho s láskou prinášate do týchto rodín. Vďaka vám za vašu ochotu. **Webovú stránku** má v láskyplnej starostlivosti brat *Martin Šajdák*. Sme radi, že pre mnohých z vás sa stáva spolu so zborovým facebookom požehnanou súčasťou života s CZ. My sme si už zvykli, ale keď sa zborový časopis **Martinský evanjelik** dostane do rúk cirkevníkovi z iného CZ, tak povie: Pán farár, to nie je časopis, ale zborník, klenot, ktorý sa číta lepšie ako ktorékoľvek cirkevné periodikum. To hovorí za všetko. Mali by sme si ho viac vážiť, viac sa modliť a pripievať. Každé číslo sa dostáva aj do rúk predstaviteľom a presbyterom nášho dištriktu a seniorátu aj okolitým CZ. V roku 2018 dosiahol vek mládenca pripraveného na „dospelácky“ život. Vychádza už teda štvrťstoročie. Nepodarilo sa nám to patrične osláviť. Zostáva táto úloha na rok nasledujúci. Ďakujeme za starostlivú a systematickú prípravu celej redakčnej rade časopisu, osobitne *Milošovi Kovačkovi, Petrovi Ďuríkovi, Alžbete Stančevovej, Kataríne Plžovej, Jelke Borcovanovej* a bratovi farárovi *Milanovi Kubíkovi*. **Zborový kroniku** s láskou dopisuje, dopĺňa a obohacuje a každý dôležitý okamih zaznamenáva sestra *Alena Farkašová*.

ARCHÍV CZ, KNIHY, ČASOPISY A KNIŽNICA

Archív CZ. V roku 2018 sestra *Viera Sedláková*, ktorá ako zborová a seniorátna archivárka vedie archív CZ a TUS naďalej pracovala na popise, porovnávaní, digitalizovaní niektorých dokumentov a spracovávaní do súpisov. V roku 2018 uložila archívne dokumenty do novozískaných 40 škatúl. Zosumarizovali sme archívne dokumenty z ev. gymnázia. Bol záujem o údaje z archívneho materiálu o *Rudolfovi Krupcovi*. V roku 2019 potrebujeme pripraviť na zviazanie *Martinský evanjelik* za roky 2014 – 2018.

Ďakujem za informácie od Dr. Viery Sedlákovej. Išlo o údaje z Ohláškovskej knihy ev. cirkvi a. v. Biografické dáta o Rudolfovi Krupcovi ml. a Nadi Krupcovej, ktoré budú zapracované do knihy o Rudolfovi Krupcovi – zakladateľovi Tatra banky. Prajem požehnaný deň.

PHDR. DANIEL HUSÁRIK, HISTORIK, KYSUCKÉ MÚZEUM V ČADCI

Odoberáme časopisy: Evanjelický posol spod Tatier, Evanjelický východ, Cestou svetla, Tvorba, Cirkevné listy, časopis Rozmer, Šumenie líp, Dúha, Kresťanská revue a rôzne iné zborové časopisy. Do **zborovej knižnice** neustále dopĺňame nové tituly z teológie, náboženstva, histórie a filozofie i pomôcky na výučbu, ako sú biblické atlasy, mapy atď. Srdečne vás pozývame. Ďakujeme sestre *Helene Šajdákovej* za organizáciu knižného fondu v zborovej knižnici, ale aj na našej web stránke, za poriadok a starostlivosť. Knižnica je bohatá. Dávame do pozornosti aj kvalitnú knižnicu v Biblickej škole. Ide najmä o cudzojazyčnú literatúru. Krásne sa budujú aj knižnice EŠS. Ďakujeme všetkým, ktorí nás radi knihami obdarujú. Dávame do pozornosti aj predaj kníh v CZ, literatúru na každý deň a rôzne iné duchovné čítania na osobné obohatenie a pobožnosti. **Azda len želanie a výzva, milí moji cirkevníci, viac čítajte!**

MIMOZBOROVÁ ČINNOSŤ ZBOROVÉHO BRATA FARÁRA. Brat farár je konseniorom TUS, členom seniorátneho presbyterstva a členom dištriktuálneho presbyterstva VD ECAV na Slovensku. Je tiež predsedom rady školy pri EŠS v Martine.

3. HOSPODÁRSKA ČASŤ

HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK V SKRATKE. Zásadnou hospodárskou aktivitou v roku 2018 bolo **maľovanie interiéru kostola, opravy poškodených omietok a prasklín v drevených súčastiach, ako aj rekonštrukcia oltára a kazateľnice**. Tieto práce vykonali vybrané

firmy pod dohľadom Krajského pamiatkového úradu. Maľovanie sa uskutočnilo v mesiaci júli 2018. Dňa 8. 7. sme začali brigádou a prípravnými prácami. Po postavení lešenia sa začali natieračské a štukatérske práce. Kus práce sa odviezol aj zapracovaním káblov ozvučenia pod omietku. Práce sa skončili 25. 7. Na tretiu nedeľu po začatí prác sme slávili SB už vo vymaľovanom chráme Božom. Práce boli vyhotovené v cene: lešenie 7 770 € (SKALEŠ), maľovanie 8 624,45 € (Tomagha), oltár 1 920 € (B-STAV), farby 1 619,03 € (Revcolor). Vďaka ochotným cirkevníkom, vám bratia a sestry, za vašu pomoc a ochotu. Ďalšou investíciou bola **inštalácia video-vrátnika a zvončekový rozvod** do každej časti fary (zborová sieň, klub mladých, byt kostolníka a byt farára) na farskej budove kvôli lepšiemu zabezpečeniu budovy a ochrane majetku. Inštaláciu v hodnote 1 462,01 € vykonala firma ABsolutio, s.r.o. Pokračujeme v dlhodobom pláne v **obnove ozvučenia v kostole** – kúpili sme mikrofóny, káble, struny a spotrebný materiál pre spevokol a Turčiansku mládež a kapelu v hodnote 794,94 €. Za tieto práce chceme poďakovať najmä bratom *Tomášovi Gulánovi, Martinovi Šajdákovi, zvukárom Dávidovi Kovalovi, Jánovi Drahošovi, Milošovi Lisému, Jozefovi Sopoligovi a tiež Lukášovi Bahurinskému, Petrovi Rysulovi, Milanovi Tkáčovi*, kurátorom *Michalovi Kubítkovi a Ivanovi Hutkovi* a tiež bratovi *poddozorcovi Danielovi Borcovanovi*, ako aj ostatným ochotným bratom a sestram pri brigádach a upratovaní. Bohu a ochotným darcom srdečná vďaka.

CELKOVÝ POHLAD NA HOSPODÁRENIE. Rok 2018 bol z hospodárskej stránky pomerne živý. Aj preto sme skončili v **konečnom bilancovaní v miernom mínuse** o 687 €. Je to však dobré znamenie, pretože každý rok vykonáme jednu väčšiu investíciu a niekoľko menších a dokážeme sa finančne udržať tak, že sme schopní pomáhať aj slabším. Ak však budeme chcieť v budúcnosti rozšíriť svoju pôsobnosť, povedzme smerom personálnym, budeme musieť viac zabrať a zvýšiť príjmy. Napríklad zvýšením cirkevného príspevku. Doteraz je 5 € na osobu, je to najnižší príspevok z okolitých CZ. Niekde majú aj 15-20 € na člena, niekde aj vyšší. Pomohlo by viac sa venovať možnosti získania financií cez projekty, ako bol už vyššie spomenutý projekt Občianskeho združenia. Taký CZ ako Martin by mohol mať jednu osobu výlučne zamestnanú na tieto účely. Nie je to hudba budúcnosti, ale realita, ktorá mala byť vyriešená už o pár rokov. V roku 2020 nás čaká **rekonštrukcia organa**. Je spomedzi iných najmladší, ale má elektronické „vnútornosti“, ktoré bude potrebné vymeniť, nahradiť novými. Po výmene okien a maľovaní kostola je to aj nevyhnutnosť. Bolo by potrebné opäť sa pozrieť do farskej záhrady. Tie ploty a garáže potrebujú citlivé oko a srdce gazdu. Tento rok bude z finančnej stránky prípravný na tieto investície. Budeme žiadať aj dotáciu z mesta. Božia milosť a požehnanie nech sú s nami!

PRÍJEM V ROKU 2018. Príjem CZ tvoria cirkevný príspevok (CP), ofery, milodary, urbár a dotácie z mesta Martin na výkon ZD. Ofery v roku 2018 vzrástli o 1 500 € a milodary dokonca o 4 500 € určite aj v dôsledku náročných prác v súvislosti s maľovaním kostola. **Chceme sa poďakovať všetkým láskavým a úprimným darcom, bratom a sestram, že najmä pri rôznych výročiach viete podporiť svoj CZ.** Naši predkovia by z toho mali iste radosť.

FINANČNÁ POMOC PRE AKTIVITY ECAV V ROKU 2018 ZASLANÁ Z NÁŠHO CZ: dištriktuálny príspevok 1 932,48 €; dištriktuálna ofera naliehavá potreba – 150 €; seniorátny príspevok TUS – 878,40 €; seniorálna dobrovoľná ofera 100 €; ofera na fond ECAV – podpora EBF UK – 50 €; EIS – 234,24; projekt elektronického IS – 50 €; Generálna podporoveň 3/18 – 50 €; VI. ECD Zvolen – 75 €; Fond vzdelávania – 50 €; Svetový luteránsky zväz – 75 €; Generálna podporoveň 12/18 – 100 €; Fond misie – 100 €. Aj v roku 2018 sme z každej ofery venovať 5 % a k tomu 2 veľké ofery do roka na EŠS v Martine, spolu takmer 2 000 €. Podporili sme dvoch našich mládežníkov pri misii na Ukrajine v hodnote 500 €.

CIRKEVNÝ ZBOR A DIAKONIA

PRÍJEM V ROKU 2018 CZ+D

Cirkevný príspevok	10 073
Milodary	28 552
Ofery	26 357
Výnosy (OS, opatr.)	26 324
Iné	24 586
SPOLU	115 892

Pokladňa CZ

Počiatočný stav	1 039
Príjem	78 097
Výdavok	73 171
Zostatok	5 965

Bežný účet CZ

Počiatočný stav	44 417
Príjem	68 095
Výdavok	68 455
Zostatok	44 057

Termínovaný účet CZ

Počiatočný stav	21 000
Príjem	11
Výdavok	2
Zostatok	21 009

Príjem iné (len CZ) - sa skladá:

Prepl. elektrina	48
Za predané knihy	1 554
Za predané časopisy	680
Splátka pôžičky Zem. Kostoľany	2 000
Úhrada energií	2 600
Prís. na CESS, vratka zal.Ukrajina	2 425
Kreditné úroky	11
Prís.na obed – sústred. konfirm.	120
Príjmy od účasť. tábor	3 962
Príjmy urbáriát	7 420
Pren. námestia, pečenie med.	510
Stravné	127
Predaj pozemku	500
Spolu iný príjem	21 957

VÝDAVKY V ROKU 2018 CZ+D

Mzdy	32 478
Odvody	10 227
Vecné a bohoslužobné	4 151
Finančné (GBU, VD, TUS, misia)	5 660
Náklady na prezentáciu	2 761
Náhrada za ubytovanie – kaplánka	2 400
Dary	1 634
Ostatné služby	9 888
Iné (opravy, energie, materiál)	15 511
Poistné (auto, nehnuteľnosť)	3 048
Služby (sprac miezd, pošt. popl.)	24 072
Detské a mládežnícke akcie	4 540
SPOLU	116 370

Celkový zostatok k 31. 12. 2018

pokladňa	5 965 €
pokladňa zahraničná mena	32 €
pokladňa zahraničná mena – Hrivna	351 €
bežný účet + diakonia.....	45 083 €
termínovaný účet	21 009 €
Spolu.....	72 440 €

SPOLU CIRKEVNÝ ZBOR A DIAKONIA

Príjem v roku 2018 Diakonia

Poplatky za opatrov.	18 027
Za opatr. službu	8 297
Milodary	200
SPOLU	26 524

Bežný účet

Počiatkový stav	2 382
Príjem	6 952
Výdavok	8 354
Zostatok	980

Účet mesto Martin

Počiatkový stav	112
Príjem	23 688
Výdavok	23 754
Zostatok	46

Výdavky v roku 2018

Mzdy	22 721
Odvody	7 052
Služby (sp. miezd, pošt., popl.)	1 039
Poistné	282
Poplatky v banke	207
Iné	480
SPOLU	31 781

Celkový zostatok k 31. 12. 2018

bežný účet ..... 980 €

účet MM ..... 46 €

Spolu ..... 1 026 €

DIAKONIA

ROZPOČET 2019

Rozpočet finančného hospodárenia 2019

A. PRÍJMY	Riadok	Návrh rozpočtu
Príjmy z majetku (stĺ. a+b denníka)	1	9 600
Príjmy z darov a príspevkov (stĺ. c+d+e+f+g denníka) spolu, z toho: milodary, ofery, daň	2	62 000
Príjmy z dedičstva (stĺ. h denníka)	3	
Príjmy z organizovania akcií (stĺ. h denníka)	4	
Príjmy z dotácií (stĺ. i denníka)	5	500
Príjmy z predaja majetku (stĺ. h denníka)	6	
Príjmy z poskytnutých služieb (stĺ. h denníka)	7	30 000
Ostatné príjmy (stĺ. l+m+n denníka), z toho:	8	50
PRÍJMY CELKOM	9	102 150

Rozpočet finančného hospodárenia 2019

B. VÝDAVKY	Riadok	Návrh rozpočtu
Zásoby (stf. I. denníka)	10	
Služby (stf. II. až X. denníka) spolu, z toho:	11	22 000
Mzdy (stf. XI. denníka)	12	35 000
Poistné fondy (stf. XII. denníka)	13	10 500
Prevádzková réžia (stf. XIII až XXVI. denníka) spolu:	14	32 500
Sociálny fond (stf. XXVII. denníka)	15	300
Ostatné výdavky (stf. XXVIII až XXXI. denníka) spolu, z toho:	16	8 500
Pôžičky XXXI.	16d	
VÝDAVKY CELKOM	17	108 800

C: ROZDIEL		
PREBYTOK		
SCHODOK		6 650

Revízia účtov: Účty boli schválené revíznou komisiou (*Lubomíra Kušnieriková* – predse-
da RK, *Petronela Husárová*, *Daniel Borcovan*) dňa 16. 2. 2019 (zápisnica z RK sa čítala na vý-
ročnom zborovom konvente).

4. NÁVRH UZNESENÍ NA ROK 2019

UZNESENIA CZ ECAV MARTIN NA ROK 2019

Bohoslužobné:

- **Osobne sa angažovať pre vieru a evanjelizáciu** – pozývať blízkych, susedov, strate-
ných evanjelikov k osobnej viere, na SB, k VP a k zodpovednosti za život v CZ.
- Nadalej podporovať **stretávanie mužov a žien** pri Božom slove.
- Pripravovať **stretnutia manželských párov** (prednáška, diskusia, spoločenstvo).
- Uskutočniť aspoň jeden **večer pri káve** s aktuálnou témou.
- Nadalej pokračovať v príprave **rodinných SB** – každú druhú nedeľu v mesiaci.
- Pripraviť slávnostné SB pri príležitosti spomienky na martinského zborového farára
a seniora TUS Otta Škrovinu (80. výročie smrti – máj 2019).
- Pripraviť **biblické tábory a víkendovky** pre mládež, deti a dorast v CZ.
- Participovať a pomáhať BŠ pri letných aktivitách.
- Pripravovať **ekumenické stretnutia** a rozvíjať aktivity aj týmto smerom.
- Pripraviť výlet zborového spevokolu.
- Pripraviť stretnutie (vernissáž, prezentáciu, besedu...) pri **25. výročí vzniku Martinského
evanjelika**.
- Misijne pôsobiť v CZ v Gemeri.

Organizačné:

- Vytvoríť **funkčné výbory** pre hospodárenie, bohoslužby a kultúru.
- Prijatť plán postupnej systematizácie činností CZ.
- Vytvoríť spoločenstvo ochotných pomocníkov pri brigádach v CZ a EŠŠ.

Hospodárske:

- Nadalej vyhlasovať **mimoriadnu oferu** prvú nedeľu v mesiaci a konkretizovať jej použitie.
- Osadiť **rampu na námestie** pred kostolom a elektronické otváranie hlavnej brány na námestí.
- Rekonštruovať kúpeľňu kostolníckeho bytu.
- Pokračovať v rozhodnutí venovať z každej ofery **5 % a dve ofery na rozvoj EŠŠ**.

Záver: Rok 2018 hodnotím ako úspešný, naplnený všetkým, čo bolo potrebné pre dieľo, do ktorého nás Boh povolal. Nevolať nás k ľahkým cieľom. Hovorí, že nás ľudia nebudú poslúchať. Mnohí sme si to už vyskúšali a je to ten najsmutnejší výsledok našej práce. Ale napriek tomu máme ísť a hovoriť, modliť sa a pracovať, zostať vernými až do konca. Kiež rok 2019, ktorý je pred nami, pripraví pre nás ešte viac chvíľ, z ktorých sa Nebeské kráľovstvo bude tešiť a svet uzdravovať.

Na záver, tak ako každý rok by som chcel vysloviť úprimné poďakovanie svojim najbližším spolupracovníkom, presbyterom a dobrovoľníkom, bez ktorých si život v CZ nevieme predstaviť. Osobitné poďakovanie patrí bývalému bratovi dozorcovi Mgr. Danielovi Borcovanovi za jeho prácu, ústretovosť, pomoc a prezentáciu CZ ako aj vedeniu Centru kresťanského vzdelávania, BŠ a EŠŠ. Vďaka a úprimné želanie Božieho požehnania aj novozvolenému bratovi dozorcovi doc. Adrianovi Kacianovi, PhD. Sme Pánu Bohu vďační za všetko, čo nám dal počas minulého roka prežiť. Uvedomujeme si, že sme dostali omnoho viac, ako sme prosili alebo rozumeli. Nášmu Bohu nech je sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia až na veky vekov. Amen.

S láskou Milan Kubík,
zborový farár – konsenior TUS

**Prečítané a schválené na výročnom a volebnom konvente 3. 3. 2019
v nedeľu predpôstnu v chráme Božom v Martine.**

Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Martine
M. R. Štefánika 13, 036 01 Martin
tel.: 043/ 413 21 54; mobil: 0905 511 926
e-mail: ecavmartin@gmail.com
web: www.ecavmt.sk

Milí rodičia, žiaci, kolegovia a priatelia školy

Srdečná vďaka za ochotu a pomoc pri tradičnej jarnej školskej brigáde. Spoločnými silami sa nám toho v sobotu 23. marca 2019 podarilo ozaj veľa:

- upratali a odburinili sme Memorandové námestie, parkovisko a priestor pred Biblickou školou,
- vypratali sme zberné železo a stavebný odpad zo zadnej časti Novej budovy EŠŠ,
- vypratali sme odpadové drevo z Novej budovy EŠŠ,
- presunuli sme stoličky a stavebný materiál z priestorov, ktoré plánujeme rekonštruovať,
- zasadili sme stromčeky na školskom dvore,
- vyčistili sme záhradku pri plote s Mudroňkou a bylinkovú špirálu pri EMŠ,
- umyli sme okná v Pavilóne B,
- priviedli sme kábel k bráne na Memorandovom námestí,
- „odkamenili“ sme školský dvor, pripravili pôdu a vysadili trávnik.

Výnimočná vďaka patrí:

- pánovi Juristovi za zapožičanie a obsluhu profesného trávnikového príslušenstva (neviem presne, ako sa ten stroj volá) a jeho zamestnancom za odbornú pomoc a rady,
- pánovi Cvenegrošovi a firme Moro, s.r.o., za darovanie vysadených stromčekov,
- pani Kucelovej za chutný obed,
- kolegom „školníkom“ za prípravu a logistiku prác.

Ďakujem aj za výbornú atmosféru a spoločenstvo tých, ktorí majú záujem, aby sme vytvárali čoraz krajší priestor pre rast a vzdelávanie našich detí a žiakov.

V dohľadnom čase plánujeme ešte jednu „búraciu“ brigádu s cieľom prípravy stavebniska na dobudovanie ďalších tried a školského bufetu. O jej termíne a rozsahu prác vás budeme informovať. Tešíme sa na ďalšiu príležitosť priložiť ruky k dobrému dielu.

Jozef Sopoliga, riaditeľ EŠŠ

UDALOSTI V NAŠOM CIRKEVNOM ZBORE OD JANUÁRA DO MARCA 2019

- ❑ Nový rok 2019 sme začali slávnostnými službami Božími s Večerou Pánovou a kázňou na tému „Meno Ježiš nevybledne!“.
- ❑ 19. januára sa v rímskokatolíckom kostole v Martine uskutočnili ekumenické modlitby za jednotu kresťanov. Vystúpil náš zborový spevokol a modlitbami a kázňou Božieho slova sprevádzali ev. farári a farárky z okolitých CZ.
- ❑ V roku 2019 sa k Modlitbám za mesto schádzame na Mestskom úrade.
- ❑ 28. januára sa konalo stretnutie s novozvoleným primátorom prof. MUDr. Jánom Dankom. Na stretnutí boli účastní zástupcovia RKC, CASD, ECAV a organizátori stretnutí Modlitieb za mesto.
- ❑ 13. februára prebiehal v Žiline seminár 7 pilierov spokojného manželstva, ktorý sa konal v Diecéznom centre a zastrešovala ho Žilinská diecéza v spolupráci s Evanjelickým a. v. cirkevným zborom v Žiline.
- ❑ 19. februára sme mali výročné zasadnutie zborového presbyterstva.
- ❑ 21. februára sa k pietnemu spomienkovému pochodu na pamiatkuavraždených Jána Kuciaka a Marty Kušnírovej pripojil aj náš CZ. Brat farár Milan Kubík s dekanom Kamilom Lieskovským posvätili a modlitbou odhalili pamätník týchto novodobých obetí za spravodlivosť.
- ❑ 2. marca sa spevokol a niektorí členovia nášho cirkevného zboru zúčastnili na inštalácii najvyšších predstaviteľov ECAV, ktorá sa konala v Evanjelickom kostole Svätej Trojice vo Zvolene.
- ❑ 3. marca sa v rámci hlavných služieb Božích uskutočnil výročný zborový konvent, na ktorom odznali a boli prijaté: výročná kňazská správa za rok 2018, správa revíznej komisie o vykonaní revízie účtovných dokladov za rok 2018 a uznesenia na rok 2019.
- ❑ 16. marca evanjelická a katolícka mládež z Martina vysádzala spoločnú pamätnú lipu na trávnej ploche parkoviska v Jahodníckych hájoch pred chodníkom vedúcim do Múzea slovenskej dediny. Lipu posvätili brat farár CZ Martin a konsenior TUS Milan Kubík a brat dekan Kamil Lieskovský.
- ❑ Rodinné služby Božie sme mali 13. januára, 10. februára a 17. marca 2019. Ďakujeme všetkým, ktorí ich s láskou pravidelne pripravujú.
- ❑ 19. marca a zástupcovia nášho cirkevného zboru s bratom farárom zúčastnili na zasadnutí seniorátneho presbyterstva v Žiline.
- ❑ 29. marca sa v chráme CZ ECAV Martin konalo slávnostné oceňovanie pedagógov pri príležitosti Dňa učiteľov VĎ.
- ❑ 30. marca sa uskutočnila jarná brigáda v našom CZ. Ďakujeme všetkým zúčastneným za pomoc.
- ❑ 31. marca v Biblickej škole náš cirkevný zbor hostil delegátov cirkevných zborov nášho seniorátu, na ktorom nás pozdravil aj novozvolený generálny biskup ECAV Ivan Eľko. Poďakovanie patrí všetkým ochotným sestrám a bratom, ktorí pomohli so zabezpečením občerstvenia.

O s p r a v e d l n e n i e

Redakcia ME sa ospravedľňuje za nesprávne označenie autorstva dramatických textov zborového divadla v uplynulých dvojčísľach tohto časopisu.

Správne označenie malo byť: detské kázne spracovala a predniesla Natália Kacianová, dramatické texty pripravil Ľuboš Frolo. Ďakujeme za porozumenie.

PROGRAM SLUŽIEB BOŽÍCH CEZ VELKONOČNÉ SVIATKY

ZELENÝ ŠTVRTOK 18. 4. 2019

18.00 h

Večerné služby Božie s Večerou Pánovou

VELKÝ PIATOK 19. 4. 2019

10.00 h

Služby Božie s čítaním Pašii, po SB Večera Pánova

17.00 h

Večerné služby Božie (bez Pašii) s Večerou Pánovou

BIELA SOBOTA 20. 4. 2019

Z Bielej soboty na Veľkonočnú nedeľu (z 20. 4. na 21. 4. 2019)

Noc modlitieb

od 20.00 h do 01.00 h

v klube mladých na fare

Noc modlitieb sa ukončí Večerou Pánovou

Téma: Nový život v Kristovi

VELKONOČNÁ NEDEĽA 21. 4. 2019

8.30 h

Služby Božie na Bystričke

8.30 h

Ranné služby Božie

10.00 h

Hlavné slávnostné služby Božie

VELKONOČNÝ PONDELOK 22. 4. 2019

10.00 h

Hlavné služby Božie

EVANJELICKÝ CIRKEVNÝ ZBOR V MARTINE

si vás dovoľuje pozvať na slávnostné spomienkové služby Božie pri príležitosti 80. výročia úmrtia významného martinského evanjelického kazateľa a váženého turčianskeho seniora **Otta Škrovinu** (18. 11. 1877 – 14. 5. 1939),

staviteľa evanjelickej fary v Martine, cirkevného historika, publicistu, člena výborov Matice slovenskej a Muzeálnej slovenskej spoločnosti.

Služby Božie, ktoré budú spojené s výstavou dokumentov,

prednáškou a čítaním z jubileantovho diela,

ako aj pozdravmi hostí sa uskutočnia v martinskom evanjelickom chráme Božom

5. mája 2019 o 9.30 h

Po službách Božích položíme kyticu vďaky na hrob Otta Škrovinu

na martinskom Národnom cintoríne.

SOLI DEO GLORIA!

CIRKEV V ÚTLAKU

2. ZVÁZOK

PAVEL UHORSKAI
GENERÁLNY BISKUP

viviť

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Katarína Majerová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.esmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176

Príhovor Bohdana Hroboňa pri príležitosti udeľovania Ceny Dominika Tatarku za dielo Komentáre k Starému zákonu.

Vážené dámy, vážení páni, v mene autorského kolektívu komentárov k Starému zákonu chcem sa poďakovať za toto uznanie. Možno ho chápať ako ocenenie kvalitnej práce a povetivého výskumu vyše dvadsaťčlenného tímu, ktorý sa svojimi výstupmi usiluje dnešnému čitateľovi priblížiť význam a zmysel starodávnych biblických textov. Ako spoluautor, ale najmä ako editor veľmi dobre viem, koľko sa každý člen autorského kolektívu na týchto komentároch napracoval, väčšinou za pánboh zaplať, a až príliš často na úkor svojho voľného času či rodiny. Môžem vás uistiť, že keby sme to nerobili pre Boha a z lásky k Jeho slovu, tak by sme to nerobili.

Keď hovoríme o autoroch a autorstve, môžem vás zároveň uistiť o silnom vedomí, že ak je nami ponúkaný pohľad na Sväté Písmo v niečom prínosom, tak len preto, lebo sme (slovami klasika) trpaslíci stojaci na pleciah obrov. Stovky zdrojov, z ktorých sme čerpali, pochádzajú od tých najvýznamnejších svetových bádateľov v tejto oblasti za posledné desaťročia. No aj oni sa považujú za maličkých oproti velikánom uplynulých storočí akými boli kresťanskí učenci Erasmus či Luther, alebo židovský rabín Chatam Sofer, ktorí zasvätili svoj život poznávaniu Božieho slova. Avšak, kde by bol Erasmus či Luther bez Augustína a kde Chatam Sofer bez Rašiho, týchto veľduchov tisícročí kresťanstva a judaizmu? No aj Augustín a ostatní cirkevní otcovia boli tiež len učňami svojich majstrov, akými boli apoštoli Peter a Pavol, podobne ako Raši a ostatní rabíni boli len žiakmi svojich učiteľov, akými boli učenci Hillel a Šamaj. A všetci títo majstri a učelia s posvätnou úctou skúmali slová biblických prorokov ako Mojžiš či Dávid. Neochvejne verili, že autorom ich výrokov nie je nikto iný ako Boh.

Práve načrtnutý obraz autorstva ako obrátenej pyramídy pôsobí značne nestabilným dojmom. Navyše, táto pyramída je plná prnutí a rozporov na všetkých úrovniach: od kritického postoja dedičov osvietenstva voči stredovekým klasikom spirituality, cez priepastné rozdiely medzi židovskými rabínmi a cirkevnými otcami, až po polemiky prorokov so samotným Bohom. Nachádza sa v nej skutočne všeličo, len nie jednohlasný súhlas. Ocenený komentárový rad tieto prnutia zachytáva mapovaním rôznych kresťanských a židovských výkladov biblického textu aj paralelnými prekladmi z hebrejskej pôvodiny a jej gréckeho variantu s nemalými rozdielmi. Preto tento druh literatúry nesie prívlastok kritický, a kritika – ako nás v týchto dňoch presvedčajú najmä naši mocipáni – vraj stabilitu naruša.

Čas však ukázal, že táto obrátená pyramída autorstva je napriek svojmu tvaru a rozporovitosti až neskutočne stabilná, ba dokonca má potenciál prežiť aj pyramídy klasické či iné ľudské veľdiela a veľštruktúry. Je tomu tak z časti preto, že svojim charakterom a zložením odpudzuje démona súhlasu a podnecuje ducha pokory, sčasti preto, že autorom kritických postojov v nej ide nie tak o veci svoje ako o veci Božie, ale najmä preto, že táto pyramída je vystavaná duchom Božím a stojí na Božom slove. A čokoľvek Božie je stabilnejšie ako čokoľvek ľudské.

V tejto viere a v mene celého autorského kolektívu preto prosím, skúsme chápať toto ocenenie nie ako chválu všetkých ľudí, čo do tohto diela prispeli, ani nie ako chválu kritického myslenia a ducha pokory, ktoré toto dielo podnecuje, ale ako chválu všetkého Božieho, čo toto dielo predstavuje. Čokoľvek iné v ňom totiž nie je chvály hodné.

Soli Deo gloria!

